

ARME SAMUËL,

EEN VERHAAL

DOOR

J. J. CREMER.

Prijs der Kunstkronijk.

TE LEYDEN, BIJ A. W. SYTHOFF.

1860.

AAN ZIJN BEMINDEN BROEDER:

CAREL FERDINAND,

EN ZIJN GELIEFDE ZUSTERS:

WILHELMINE,

LOUISE,

EN

CONSTANCE,

WORDT DIT BOEKSKE OPGEDRAGEN DOOR

J. J. CREMER.

GEACHTE UITGEVER VAN MIJN ARME SAMUËL!

Gij vraagt mij beleefd maar dringend om een voorrede.

't Zou wel zeer onheusch, ja, onredelijk van mij zijn, indien ik dat verzoek aan U konde weigeren.

Doch, geachte Heer, gij weet maar half hoe zwaar het mij valt zulk een voorberigt te schrijven, en wel om de zeer eenvoudige reden, dat ik bij de uitgave van eenig werk, niets bijzonders aan het lezend publiek heb te zeggen.

En nu - wat zal ik dan nú hier voorberigten....?

Zal het zijn dat de uitnoodiging tot het stellen van een verhaal voor het bewuste doel, mij regt aangenaam en zeer vereerend was....?

Ja, dat mag wel.

Zal ik hier melden dat ik hart voor het opstel heb gekregen 't welk uw nijvere pers de wereld inzendt....?

Men zou het een „zwak” kunnen noemen.

Dat het dichten van deze vertelling mij menigen stond van waar genoegens verschaft, maar ook weken van groote inspanning heeft gekost....?

't Zou bij den lezer, die in twee uren doorloopt waar-

aan de auteur meer dan zóóveel maanden tijds moest besteden, 't zou bij hem welligt een glimlach verwekken.

Moet hier berigt worden dat mijn SAMUËL STOPPEL een beeld der fantazij, en weder geen beeld der fantazij is....?

Maar immers, zóó geven wij steeds onze figuren, en ook - wat vraagt er de kunstregter naar.

Zal ik hier mijn warmen dank aan den genialen man brengen, die aan het lied van SAMUËLS moeder een zoete melodij wilde schenken....?

Ja, ja! dat doe ik; dat doe ik van ganscher harte!

Zou hier een woord ter regtvaardiging gepast zijn, dewijl een lied van 't voorleden, eerst nú in toon werd gebracht....?

Ei, ik zal wijzer zijn, en mij daarmede niet, verwaten, boven een denkenden lezer verheffen.

Zal ik den wensch uiten, dat mijn werk welwillend ontvangen, en met goedkeuring - vooral in zijn streven - zal worden vereerd....?

Dát mag ik wel doen!

En ten slotte, zal ik de verzekering mijner innige dankerkentenis geven, voor de nooit gedroomde gunst waarin mijn eenvoudige Muze zich mag verheugen....?

O ja, dát mag en dát wil ik vooral, want, SAMUËLS grafschrift - zij het de leuze van iederen kunstenaar - blijft ook die, van

DEN SCHRIJVER.

's HAGE, 1859.

Duitsche meisjes, die zoo erg mooi zongen, geëngageerd waren.... grut, hoe mal! en of die Papa waarlijk zoo gierig was dat die arme kinderen dikwijls schreiden van den honger en of.... of.... 't wezenlijk waar was, dat die lieve jongetjes nu zoo heel, heel veel knapper waren dan hij - mijnheer STOPPEL? Pa zei 't ten minste.

Maar de muzikmeester komt niet en - de dag is tóch al zoo saai. Het welbewaarde Affiche wordt een dierbaar voorwerp ter beschouwing. Van avond in de Hoofdstad, hê! in de Hoofdstad! Zou hij er heen gaan? hij mijnheer STOPPEL....? hê hoe heerlijk!

Maar de arme muzikmeester denkt er niet aan om 't genot van den vorigen avond nogmaals te gaan opzoeken. Moge er ook in 't gansche stadje niet een enkele te vinden zijn die als hij heeft genoten, er is er ook zeker niet één die dat genieten met zulk bitter zieleleed heeft moeten bekopen. Aan de lessen....! lieve jongejuvrouwen! dáár-aan valt héel niet te denken.

„'t Is hier erg koud mijnheer STOPPEL,” zegt BARTJE nadat zij het ontbijt voor den muzikmeester heeft gereed gezet; „voor een half uur brandde uw kagchel zoo helder, maar gij hebt er zeker niet naar omgezien?”

„BARTJE!” zegt SAMUËL op een toon die te kennen geeft: ik wil u iets vragen, en hij legt de courant, welke hij, bij ongeluk, 't onderste boven in de hand heeft gehouden, op de tafel neder.

„Wat blijft u?” is het haastige antwoord.

„z' Is nog geen dertig jaren, is 't wel?” klinkt de vraag.

„Wie, meent u moeder?“ lacht BARTJE, „wel lieve deugd en ik ben haast twintig.”

Na die bekentenis van het bekoorlijke meisje, houdt SAMUËL eenige oogenblikken zijn donkere oogen op haar gevestigd. Ja - zij is haast twintig, maar zij - daar is geen denken aan. „Ik bedoel..... wat kan 't u scheelen, zult gij zeggen.... ik bedoel,” aarzelt SAMUËL; „die tante; die zuster van uw moeder uit de Oost, och, hoe heet zij ook weêr?”

„Meent gij tante VLAK, mijnheer STOPPEL?” is de weder-vraag. „Ja, dat weet ik zoo juist niet, tante spreekt altijd van acht en twintig, maar moeder zegt, dat tante de dertig al dóór is.”

„Zoo, zoo! 't maakt ook niet uit,” hervat de muziek-meester, „'t was maar re....., en, z' is drie jaren weduw niet waar?”

„Dat moet wel zoo wezen” is BARTJES antwoord, „want kleine SAARTJE was juist geboren toen tante in 't land kwam; hê, wat waren we blij! en mijnheer VLAK, onze oom zal ik maar zeggen, was toen anderhalf jaar dood, en SAARTJE is nu ook anderhalf, ziet u, da's drie mijnheer STOPPEL.”

„En zij heeft er zich bij uw moeder over uitgelaten dat ze wel muzikles zou willen nemen?” hervat SAMUËL.

„Dat is te zeggen - ja;” zegt BARTJE, „maar moeder heeft er braaf om gelaghen. Moeder meent, ziet u, dat tante dat geld ook beter aan schoolgeld voor de kinders kon besteden; want, weet u, tante is heel rijk; zij moet alle jaar wel twee duizend gulden, en nog wel meer te verteeren hebben, en aan de kinders daar doet ze weinig of niets

aan. Moeder zei laatst nog, dat de rijkdom blind maakt, want, nu gaf ze moeder op 'r jaardag een grijs zijden hoed met zoo'n nieuwmodisch pluimpje er op, en aan KEETJE en mij, met Sinterklaas, ieder 'n muts met rooije en geele strikken en banden. Ik zou me schamen als ik die op 't hoofd had; de heele buurt zou uitloopen; waarom geeft ze 't geld niet, zegt moeder.... O heer ja...." valt BARTJE zich zelve lagchend in de rede, „en aan vader gaf ze van 't zomer 'n zijden kabaai - of hoe heet het ook weêr, en daar moest hij zondags in zitten; maar weet u, mijnheer STOPPEL, ik zeg toch maar dat tante ons huis netjes heeft op laten knappen; al geeft ze soms raar, gierig dat is ze bij lange na niet."

„Heeft ze gehoor...?" vraagt STOPPEL.

„Watblief...?" zegt BARTJE, die niet zoo aanstonds op de hoogte is, „gehoor...? ja wel, ik geloof wel dat zij gehoor heeft. Zooveel als muzijkgehoor zult u bedoelen. Ja, want toen zij laatst hier was, en ik zei: hoort u wel, tante VLAK, hoe mooi mijnheer boven speelt? toen zei ze: Hê ja!"

„BARTJE! waar zit je?" roept moeder MEIBLOEM aan den trap, en BARTJE krijgt een kleur en zegt: „Ik zou hier al mijn tijd haast verpraten." Och, ze deê het zoo graag!

't Meisje spoedt zich naar beneden, maar de huishoudelijke werkzaamheden, voorafgegaan door de bestraffing der moeder: „Als je altijd zoo lang boven blijft, dan zal ik dien toelerletoe uit m'n huis doen, m'n kamer is goed voor z'n geld," die werkzaamheden, nog bovendien in 't sombere licht van den dag, zij willen haar niet te best van de hand, en ook gedurig zegt ze bij zich zelve: „Als hij tante

muzikles wil geven, dán is 't met moeder heelemaal mis."

Weetje: moeder MEIBLOEM houdt volstrekt van geen konfleksigheden, BARTJE vergeet het zout in de moes wel eens, en die STOPPEL ofschoon 'n fatsoenlijk man en een goeije betaalter, is in haar oog toch zoo'n achterbaksche - vrouw TRUITJE bedoelde: afgetrokken - en, net als alle groote lui vreeselijk sikkepetittig op z'n linnen; d'r zat 'n „hoog gemoed in dien eigensten STOPPEL, en, als ie BARTJE gek maakte, wie zou d'r weêr in d'r flankeur brengen. „Geen parlafoefen daar boven!"

Vader MEIBLOEM die op 't oogenblik in zijn werkplaats aan 't houtschroeven is, heeft andere begrippen, en koestert, vooral in oogenblikken dat het werk bijzonder vlot, misschien extra vermetele wenschen. - Dat doen er wel meer! - Als BARTJE dien mijnheer STOPPEL er eens „af kon brengen!" Jufvrouw, misschien mevrouw STOPPEL! - 't klinkt niet onaardig. Die muzijkmeester was geen geringe, dat had de kaaskooper uit Holland vertelt, waar mijnheer STOPPEL van daan was; maar weet je, z'n vaders huis was gesprongen! - Wat maakte ie mooie muziek! Heere m'n lieve! en wat kon ie - als ie Zondags, heel familjaar, wel eens een kommetje thee kwam drinken - BARTJE dan aan zitten kijken; en laatst zaidie: „m'n lieve kind," zaidie nog. M'n lieve kind! daar had je immers de heele eksplikaasje in eens! Wat wou ze meer! Als zuster, mevrouw VLAK, maar beter over de brug kwam, en wat meer begreep wat 'n eigen vrouws zuster en eigen familie toekwam, dan zou den ander wel bijten! „Laat ze zich zelf kabaaijen," mom-

pelt MEIBLOEM, „'n Meubelmagazijn dat was 'n beter ding. Maar, wil ze niet; ik ben tevreeje Goddank! en dat meen ik, en als hij boven, voor BARTJE is weggelegd, dan zal z'm hebben ook. Moeder zegt: geen japon met de Nieuwjaar: ik zeg: wél 'n japon, en, 'n bontel!”

Vader is geroepen, er was volk in den winkel.

„Die stoelen? dié? – die kosten vier en 'n kwart.

De bewoner van de bovenkamer komt den trap af, en treedt door den winkel op de winkel deur toe: „Morgen mijnheer STOPPEL. Lief w.... mistig weêrtje, mijnheer STOPPEL. Gaat uwe alweêr d'r op uit? Wacht de knip.... zie zoo.... IJzig weêrtje. Morgen mijnheer STOPPEL. – Die? die benne van vijf en 'n kwart.”

SAMUËL STOPPEL voelt er niets van dat het weêrtje ijzig en mistig is, althans hij loopt zoo bedaard alsof 't een warme Julij-dag ware.

Wij weten niet door welke straten en steegjes de muziekmeester zijn weg heeft gekozen, maar zeker is het, dat hij razend óm heeft geloopt, want de woning waarvoor hij een groot kwartier later blijft staan is van MEIBLOEMS woning – zooals de baas dat uitdrukt: 'n stoele-sport wijd.

't Is een gesloten huis, van twee verdiepingen, waarvoor STOPPEL nu stil staat. Op den linker deurpost leest gij een naam dien gij gerust kunt vergeten, en daaronder ontwaart gij in zeer zichtbare letters: **Voor boven tweemaal schellen.**

STOPPEL schelt tweemalen.

De deur vliegt open, doch SAMUËL ziet wel een gang en een trap, maar, geen sterveling.

Daar kucht het in de hoogte, en de muziekmeester, eens-

klaps naar boven ziende, ontdekt nu terstond de sterveling, die er evenwel voor 't oogenblik, nog extra welvarende uitziet.

„Woont hier mevrouw VLAK?” zegt STOPPEL terwijl hij den hoed ligt.

„Om u te dienen;” is het antwoord, „in eigen persoon; maar voor 't oogenblik is m'n dienstmeisje uit. Wat is er?”

„Ik wenschte mevrouw VLAK te spreken, en hoop niet dat er belet zal wezen,” zegt SAMUËL.

„U - spreken - wacht,” zegt de verheven sterveling en ze verdwijnt - in een geele kabaai en met roze lint op haar muts.

Het duurt vijf minuten; tien minuten; en STOPPEL, die als muzikmeester gewoon is om door de A.sche jonge dames op alle uren van den dag te worden ontvangen, begint te overwegen dat het uur van elven voor een particuliere visite wel wat vroeg is.

Vijftien minuten heeft STOPPEL gewacht; in de laatsten er van is hij zoover gekomen, van zich niet meer te bevinden waar hij zich werkelijk bevindt. De trap: is een verheven orkest; geheel van verre staan twee knaapjes, schoone, bloozende knaapjes; hoor, ze spelen zoo schoon op hun kleine violen; hij die luistert staat vol verrukking voor zich uit te staren, doch - eensklaps is die verrukking voorbij, een stem heeft uit de hoogte geklonken: „Blijft u maar boven te komen?”

Weinige seconden later zit SAMUËL STOPPEL binnen een vertrek waar - dank zij een groote kolomkagchel - een schroeijende hette heerscht. De tegenwoordige eigenaresse

van dit vertrek, is een hoog blonde, volle, kolossale, eenigzins van de pokken geschonden dame, wier leeftijd nog al verschil van meening zou kunnen uitlokken. Indien wij niet wisten dat mevrouw de wed. VLAK omstreeks dertig jaren oud moet wezen, dan zouden we gaarne geneigd zijn om op haar reispas: veertig te schrijven. Intusschen wij laten der dame regt wedervaren, en bekennen gaarne, dat ze er in vroegere jaren wel lief - ja, lief is juist het woord niet - wel knap kan hebben uitgezien; althans het baart ons geen verwondering, dat MIETJE ZUURING - eigen, eenige zuster van TRUITJE MEIBLOEM, geb. ZUURING, - toen zij als bonne met een voorname familie in de Oost belandde, welhaast een VLAK zoodanig met haar uiterlijk schoon en haar ronde vormen, heeft kunnen bekooren, dat hij, over 't een en ander is heengestapt, en haar zijn hart en zijn hand heeft aangeboden.

Mevrouw VLAK is sedert haar verschijning boven aan den trap, wat de kleedij betreft, geheel van gedaante verwisseld. De muts is verdwenen; 't haar schijnt zeer haastig te zijn opgemaakt, want het kapseltje van zwart en rood fluweel, dat de opgestoken haarvlecht moet omslingeren, hangt in een allergevaarlijkste positie aan een paar haarspelden flauw, en dreigt bij elke sterke beweging van het hoofd naar beneden te vallen. Voor 't overige is haar kleet - van groen gros de Chine - volgens den heerschen- den smaak - van emmers-wijde poefmouwen voorzien, terwijl het al verder in concurentie met Oostersche en baljaponnen, van boven zeer laag is uitgesneden. Mevrouw VLAK heeft waarlijk een vrij fraaijen hals, - mijnheer VLAK

heeft er veel meê op gehad, - en die hals is omslingerd met drie snoeren amber-koralen waaraan een amber hartje is bevestigd, dat gestadig rijzend en dalende is. Acht familieringen der VLAKKEN, in naauwe aansluiting met een granaatje van wijle moeder ZUURING, en een „glad goudje,” dat zij, een goeije dertien jaar geleden, van een korperaal van haar kennis als „gedachtenis” ontving, omknellen de mollige vingers der dame, terwijl een breede, geele ceinture, van voren door een gouden gesp verbonden, haar niet zeer fijne middel omsluit.

„Ik ben waarlijk verlegen dat u zoo vriendelijk zijt, om mij eens op te zoeken,” zegt de dame nadat reeds de eerste pligtplegingen zijn gewisseld, en zij laat er een: „hê!” op volgen, welk hê, - met een heele boel andere rariteiten uit de Oost werd medegebragt, en geregeld tot volzin-sluiter gebezigd wordt.

„’t Was al lang mijn voornemen om u een bezoek te brengen,” zegt SAMUËL, terwijl hij vruchteloos in ’t ronde ziet om een piano te ontdekken; „de goede menschen waarbij ik op kamers woon, en die - geloof ik - nog eenigzins familie van u zijn, spraken mij dikwijls van u en....”

„O, ja, wel zeker,” valt de dame den spreker in de rede, „jufvrouw MEIBLOEM is zooveel als m’n eigen zuster; ’n goed mens, ’n best mens, en daarvan niet, hij ook, en flinke kinders; maar, hoe zal ik zeggen, een beetje onderop, en ziet u, dat is lastig. Had TRUI maar, even als ik, naar de Oost gegaan, ziet u, dan had zij een heel andere kerjeere kunnen maken; daar had ze best een partij kunnen doen, want, ziet u, daar zijn de mooie meisjes nog al in aftrek,

en TRUI - al is zij mijn eigen zuster - was óók bij lange na niet leelijk; maar ik zeg, te vaderlands, en dat moet je niet wezen.... hê!"

"Neen, zeker niet," zegt STOPPEL, terwijl hij aan het conservatoire te Berlijn denkt, en met de herhaling der woorden: "dat moet je niet wezen," de negatieve vaderlands-liefde der dame huldigt.

"Bij ons in de Oost is het ook een heel ander leven dan hier;" herneemt de weduw. "Je hebt er zoozeer geen verschil van standen. Mijnheer VLAK, was daar ook ijselijk op tegen. "Fratsen, fratsen" zei hij altijd, "die ons niet zien wil die moet z'n oogen maar dicht knijpen;" ik hoor 't hem nog zeggen, maar o hé, we zagen rijkdom genoeg en, mijnheer VLAK was ook geen kleine; in 't geheel niet; als je blijft te begrijpen, dat hij zijn weduw een vrij inkometje van maar eventjes drie duizend gulden kon nalaten en - onder ons - hij had toch kindertjes ook te bedenken." (De gebruikelijke: hê's zal de lezer ons gereedelijk schenken.)

"Kinderen? wat blijft u...." zegt STOPPEL, eenigzins ver-rast opziende, "ik meende gehoord te hebben dat uw kin-de-ren....?"

De weduw bloost vlugtig, en terwijl het kapseltje valt, herneemt zij op vertrouwelijken toon: "Mijnheer VLAK had vóórkindertjes ziet u, zooals zulks bij ons in de Oost veelal het gebruik is. Och, wat mij betreft," voegt zij er langzaam bij: "lieve mens dáaraan mag ik niet denken...."

De muzikmeester bespeurt dat een paar dikke tranen in de oogen der weduwe opwellen.... Gevoel! gevoel!! Een zucht van verruiming glijdt er van zijne lippen.

„Ik hoorde dat gij er wel ongelukkig meê geweest zijt;” zegt SAMUËL - maar - maar - hij kan de piano niet vinden.

„Och spreek er niet van; m’n lieve mens, spreek er niet van;” klinkt het bewogen. „Mijn eerste was een meisje, ’n kind zoo blank als zilver; een mokkeltje van ’n engeltje; o ’n kind, ziet u.... een kind! mens, ik kan je niet zeggen hoe’n lief kind dat ’t was.... en dat wier me ont-nomen, zie je, toen ’t haast loopen kon....”

SAMUËL krijgt medelijden met de weduw wier tranen-nu overvloedig langs heur wangen vloeijen.

„O! een kind te verliezen ’t moet ontzettend wezen!” zegt hij bewogen, „immers de kinderen zijn één met hunne ouders, zij zijn van hun vleesch, van hun bloed; maar,” voegt hij er zachter bij: „ik meende.... u had een tweeling gehad...?”

De weduw doet zich geweld om iets te zeggen; zij heeft het te kwaad, vreeselijk te kwaad. „Och, die lieve bloedjes!” hokt zij na eenige oogenblikken van gevoelvolle stilte!” Zij scheelden maar tien minuten.... ’t één was een jongetje en ’t andere een meisje. Niemand had ooit zoo’n tweeling gezien... en... als ze zwak of gebrekkig geweest waren! maar niemendal; als hoentjes zoo frisch. Mijnheer VLAK had al plans, om van het jongetje een resident te maken, zoo als je dat bij ons in de Oost hebt, en dan zou ie naar Holland om te leeren, en ’t meisje zou bij mij blijven, ziet u, maar - onze lieve Heer die wou ’t anders en, mens-lief, toen ze twee jaren oud waren, toen kwamen de pok-ken. Eerst WILLEMPJE die precies z’n vader was....” de weduw drukt den zakdoek voor hare oogen - en hare stem

trilt van levendige aandoening: „Eerst WILLEMPJE, en toen, toen ging ook mijn liefje; mens, mens, en toen waren ze dood.”

„Ja, daar heb ik van gehoord,” zegt SAMUËL deelnemend; „’t was ijselijk treffend, en zoo kort daarop mijnheer uw echtgenoot....?”

„Ja, ja!” zegt de weduw knikkend, „en ik zelve vier weken plat te bed aan de pokken.... ik weet er van meê te praten, hoor je, en als ik nog maar mijn stakkertjes had, maar niemendal, niemendal dan de kleêrtjes en ziet u – daar achter u – mijn lieve Nonna, waar ze meê konden sollen en rollen dat het zoo’n aard had.”

SAMUËL STOPPEL draait zich om, en hij ziet een fraai rood-wit geteekend hondje, in een met rood gevoerd mandje, naast een piano liggen.

Een piano!!

Lezer, duidt het den muzijkmeester toch niet ten kwade dat hij eensklaps een bijzondere wending aan het gesprek geeft.

„En gij bemint de muziek,” zegt hij haastig.

De dame, nog onder den indruk der droevigste herinneringen, weet niet zoo spoedig wat de juiste inhoud der vraag is die er tot haar gericht werd.

„Och.... daar waren ze nog te jong voor;” is haar antwoord, „maar lieve hemel, als mijnheer hun va – papa, op de dwarsfluit blies – en dat deê ie zoo mooi, – dan lachten ze allebei van plezier, ’t jongetje zoowel als het meisje; och ’t waren engeltjes!”

„En dat waren uw eigen kinderen!” ontboezemt de mu-

zijkmeester, terwijl hij zijn blik wonderlijk strak op de ronde, kolossale weduwe houdt gevestigd.

„Hé, wel zeker!” luidt het eenigzins verblufte antwoord, „ik heb....”

„En nu zijt gij met al het uwe toch ongelukkig!” valt SAMUËL hartstogtelijk in. „De wereld is vol ellende. Teleurstelling! vernietiging! ziedaar het leven; dat heb ook ik ondervonden. Slechts één geheime magt bestaat er, die verheft, en die zaligt....” - De dame ziet onthutst en weet niet regt „waar de wind vandaan komt.” „De zoete harmonij der toonen is de troosteresse der menschen; haar te bezitten, haar te omvademen: dát is heil, dat is het bezit der eeuwigheid;” vervolgt de spreker terwijl zijn oogen schitteren. „Aan mij heeft de wereld alles ontnomen wat mij dierbaar was: een moeder die mij het wonder der toonen openbaarde; een...., alles, alles, heeft zij mij ontroofd! Ja zij heeft mij ellendig gemaakt! De lauwer der kunst was voor mij weggelegd, doch, een vader deed mijne vingers verstijven dat ik den lauwer nimmer zou grijpen.” - De weduw schudt gedurig met het hoofd, maar heeft er het hare niet van; haar bezoeker vervolgt: „En kunt gij vliegen wanneer u de vleugelen geknakt zijn....?” De dame schudt ontkennend. „Kunt gij den toren bouwen wanneer het fundament u ontbreekt, of in den drassigen grond is weggezonden?” De weduw blijft weder ontkennen. „Bouw maar! bouw maar!” roept SAMUËL in de meest opgewondene stemming; - 't was ook voor 't eerst dat hij na den bijna doorwaakten nacht, aan zijn overkropt gemoed door woorden lucht kon verschaffen. „Bouw maar, 't zinkt immers

weg onder uwen arbeid. De kunst wil gediend worden van der jeugd af aan; ik, die gezworen had haar te zullen dienen tot mijn einde, mijne vleugelen zijn verlamd geworden; ik heb bespeurd dat mijn streven ijdel, mijne hoop bedriegelijk geweest is; maar toch, de kunst is almachtig, de kunst is almachtig, mevrouw!...." – De weduw hoort er ijselijk vreemd van op. „Wat schijnbaar verloren is dat vermag zij nog terug te schenken; daar bestaat nog mogelijkheid; daar is één uitzigt.... er is...." STOPPEL strijkt zich met de vlakke hand over 't voorhoofd en – met iets vreemds, iets heel wonderlijks in zijne stem, vraagt hij eensklaps haastig: „maar ze waren niet ingeënt....? niet ingeënt met die Engelsche koepokstof....? neen, zéker neen?"

„Wie.... watblief....?" zegt de dame, die moeite heeft om de sprongen van haar bezoeker te volgen. „O, ik begrijp.... och nee; gruns nee; maar buiten m'n schuld! want bij ons in de Oost daar hoor je daar nog zoo weinig van.... ja! als ik dát gedaan had, dan zou de goede God wel medelijden met mij gehad en ze mij in 't leven gespaard hebben." Een diepe zucht: „eh ja!"

„Goddank!" roept SAMUËL, zóó luide, dat de dame waarlijk verlegen met dien bezoeker raakt, en de mogelijkheid begint te veronderstellen, dat die inwoner van zuster TRUITJE een – jawel, – misschien; – hê hoe akelig! – een gek mensch kan wezen, en haastig van hare zitplaats oprijst, dewijl de warmte zoo méér dan Oosters wordt, en, met den pook de kagcheldeur opent; met den pook gaat poken; met den pook nog eens in den kolenbak wurmt, en – voor de verandering de tang vat; met de tang doorgebrandde turven

in gaat rekenen; met de tang - trots de benaauwdheid - koolen gaat hoopen op het gloeiende vuur; en eindelijk nogmaals den pook neemt om.... om niemandal; en er meê bij de kagchel blijft staan, terwijl het amberhartje erg druk op en neêr gaat.

„Hé zult u ook iets verfrissends gebruiken....?” zegt de weduw ten laatste, terwijl haar gelaat de duidelijkste sporen draagt, dat zij zelve een groote behoefte aan iets verfrissends heeft.

Maar SAMUËL heeft die vraag niet gehoord; althans, er komt geen antwoord; hij zit, langs de vuurroode meubelgordijnen heen, naar buiten te staren: de zon was doorgebroken, en de spits van den grooten kerktoeren alrede verguld door haar glans.

„Mevrouw VLAK,” zegt SAMUËL eensklaps op kalmen en, voor de weduw, bijzonder geruststellenden toon, „ik moet.... ik wil u openbaren.....”

Hoor, daar wordt tweemaal gescheld! - 't Dienstmeisje nog niet terug! zeker weêr verliefderigheden! „Een oogenblikje met uw verlof?” zegt de dame en, terwijl zij den pook weêr in den standaard zet, verlaat zij ijlings de kamer.

Daar zat SAMUËL alleen; en toen hij kort daarop niet meer alleen zat, toen bevond zich binnen die kamer een lief persoontje méér dan zoo straks, een persoontje dat hij nog geen twee minuten geleden ook gezien had - duidelijk, ofschoon niet persoonlijk, een meisje die maar één blik in de kamer behoefde te slaan om te betuigen, dat zij 't schrikkelijk warm van 't loopen had, en dat het hier ook ijselijk warm was.

„Dag mijnheer STOPPEL!” zegt MEIBLOEMS oudste dochter, en vestigt daarbij den blik op de laarzen van den muzijkmeester - waar niets bijzonders aan te zien is - en, terwijl zij eerst, niet wil gaan zitten, en eindelijk toch gaat zitten, om geheel en al den moed tot weder opstaan te verliezen, hervat zij in eenen adem tot de weduwe VLAK:

„En u moes wel de complementen van moeder hebben, en als moeder u pleziere kon, dan zou moeder u van de middag een beetje gebakken spiering zenden, omdat uwe daar zoo van hield is niet, me tante?”

„Wel, wel! gebakken spiering,” herhaalt de tante, „m'n lieve kind! gebakken spiering! da's al z'n leven wáár ook; die heb ik bij ons in de Oost héélemaal niet gezien, en ik zou er nooit van zijn leven meer aan gedacht hebben als je moeder er mij niet aan herinnerde. Heere ja! spiering!” Wij weten niet of SAMUËL STOPPEL iets tegen spiering heeft; - 't zou geen wonder wezen indien hij aan kabeljauw de voorkeur gaf; - maar zooveel is zeker, dat deze intermezzo hem als een dissonant in de ooren klinkt, en zeker is het ook, dat hij een geruimen tijd nog nederzit zonder een woord te kunnen spreken, en dat hij bepaald, zeer bepaald dat stoelenmakers meisje knap en lief en schoon vindt; maar spiering! Ja! spiering!

Mijnheer STOPPEL is vertrokken en heeft bij 't afscheid gezegd, dat hij dan over die muzikles eens nader kwam spreken „Wat blief?” - „Die muzikles!” - „O zoo!” en tante VLAK heeft aan nichtje gevraagd, of die mijnheer de muzijkmeester wel regt? waarbij zij tot toelich-

ting een vinger met vier VLAK-ringen en 't gladgoudje aan 't voorhoofd gebragt heeft.

„Maar hé, wel zeker; o hé en zoo knap!”

Toen de oliepitte des avonds, erg rood, in de reverberes brandden - Gaz was destijds nog het mirakel der groote steden - toen zat SAMUËL STOPPEL - o wonder! alweder in de nagmaakte Oostersche hette, en een groote bouquet spiering - hoe dwaas! zoo'n woord kan zoo bij blijven, - een groote bouquet, echte, kostbare kastbloemen, stond in een groot geslepen glas, vlak voor de blozende weduw, en, twee dagen later - lag de muzijkmeester met hevige koorts te bed.

„Dat kwam van die warmte bij tante,” zei BARTJE, „en op straat was 't zoo koud! Moeder 't is tijd voor zijn drankje, zal ik maar even....?”

„'k Zeg nee!” was het antwoord, en, nee dat bleef het. Arme SAMUËL!

EERSTE HOOFDSTUK.

Het is op een zeer kouden December avond, in het jaar 1835, dat wij den lezer het Geldersche steedeke A. binnen voeren, en hem beleefdelyk uitnoodigen om ons door de regte hoofdstraat te volgen, een zijstraat met ons in te slaan, en voor het gebouw stil te houden, waarboven met vergulde letters: De Harmonij te lezen staat.

Voor de groote deur van het gebouw – dat voor eenige jaren van een smeerkaarsen-fabriek tot een muzentempel werd bevorderd, – verdringt zich in dezen oogenblik een „niet aanzienlijke” schare. De bedoelde schare bestaat voor 't grootste deel uit personen van een veelsoortig gelapte kleeding en bepaaldelyk uit dezulken die, zoowel in A. als elders, met den naam van plebs betiteld worden.

„Hoor ze daar binnen weêr lawaai schoppen,” zegt een jongen uit den hoop. „Denk jij, JAN, dat ze getrakteerd worden...?”

„Ben je gek,” klinkt een baard-keel-orgaan: „da's 'n teeken dat 't gedaan is; weet je, dan klappen ze in de handen en trappen ze met de hakken op den grond, net zoo lang tot dat ze van voor'n af aan weêr beginnen.”

„Zouwen ze dan waarachtig niet getrakteerd worden....?” vraagt de eerste weder, „wellui klaptten ook zoo, toen Kers-twee, ¹⁾ de sukkelaai binnen kwam, en - d'r was toch óók meziek, van 't orgel.”

„Je hebt net 'n gezigt as 'n orgel,” lacht de tweede; „de groote lui die zouden daar zoo'n behei ook van maken! daar mot je vader naar vragen: smullen, smullen dat ze doen! alle dagen, van geweld!”

„Hoe weet ie dat?” vraagt een derde.

„Nou, alsof ie geen zes jaren heere-knecht is geweest! en dan zie je wat; complement!”

„En of 't weêr zooveul as voor óns is, dat ze daarbinnen 'n meziekset maken?” vraagt een man aan gene zijde, terwijl hij zijn vuisten nog dieper in de leege broekzakken steekt.

„'t Lijkt'r wat naar;” piept 'n mager mannetje op klompen: „Ikke en jij we kunnen toezien van avond. Al wat 'r van komt steeken die spulle jongens in d'r zak; en niet gering hoor; ze zeggen dat elk man, die 'r in wou: twee gulden en vijftig centen het opgedokt; is 't geen zond' en geen schand!”

„Dat is 't; dát is 't!” klinkt het weêrwoord, „en weetje wat ik zeg, ik zeg dat ze den armoei bestelen, dát zeg ik;

¹⁾ Tweede Kersdag.

als ze voor ons en 'n ander meziek maken, dat wil'k daarlaten, maar voor d'r eiges, weetje.... en dan meziek.... wat is meziek, niemendal anders dan waarmee ze naar de hel kunnen dansen."

"Nou! jij weet 'r wat van," spreekt een jongen die al twee jaar op de „kortegesatie" gaat, „alsof koning DAVID ook niet op de harp speulde."

"Op de harp... op de harp; maar die deê 't in de kerk;" klinkt het antwoord; „en in elk geval dat was 'n heilige koning; maar hier, wat zou 't!"

"Ze zeggen dat 't twee apen van jongens zijn die elk verset op 'n viool strijken, net precies as blinde BEREND," merkt de baard-in-de-keel aan; „ze moeten heel ver weg uit de Oost of West komen, want, ze verstaan geen spier anders dan Duitsch en Fransch, en de knecht uit de Valk, die ze van middag uit de dillesjans hielp, zei, dat ze hum niet eens verstaan hadden."

"Da's nog al snugger!" oordeelt de voorlaatste spreker, „maar, om ons en 'n ander de Hollandsche centen te bekibbelen dát verstaane ze wel; ik zeg dan: dat die heele meziek 'n strik van den duivel is."

"Wát zeg je, TEUNIS?" vraagt de jongen.

"Dat die heele meziek 'n strik van den duivel is," herhaalt TEUNIS met klem.

"En da's tweemaal!" roept de jongen, en steekt zijn tong uit, en kiest voor TEUNIS' gebalden vuist het hazenpad; maar TEUNIS: „hij zal den weergaai wel krijgen."

Om naauwkeuriger te vernemen wát daarbinnen te doen is, vragen wij zulks aan den politie-beambte die, aan de

deur geposteerd, „het volk” gedurig beduidt, dat het zich op een eerbiedigen afstand kan houden, en aan den koetzier van koets N°. 3 (burgemeesters koets) met een: „al wás je de koning in eigen persoon” strengelijk gebiedt om: N°. 3 te blijven.

„’t Is Concert van de gebroeders EIKHOORN of eigenlijk EICHHOORN om u te dienen;” luidt zijn inlichting. „Ze zijn zooveel als acht en twaalf jaren oud, en bespelen het viool; ze moeten weêrga’s knap wezen in de muziek, en, dat kun je d’r lui ook wel aanzien. ’t Loopt op zijn laatst;” klinkt zijn besluit, „want ze benne om u te dienen, en zoo als je hier op het afies kunt lezen, met de Sinfenie doende, dat is zooveel als het mooiste, maar, dan is ’t ook uit.”

De man heeft gelijk dat ze daarbinnen met het laatste stuk van ’t programma doende zijn; maar dat het daarmede uit zal wezen daar bedriegt hij zich in: bij ’t zwijgen der pauken en der koperstemmen, verheft zich een ander en vervaarlijk gedruisch binnen de Harmonij; „’t Lijkt alsof ze de boel kapot slaan!” roept er een uit den hoop: „en om hulp schreeuwen!” meent een ander; maar hoor, eensklaps is die woede bedaard; een doodelijke stilte heeft dat rumoer vervangen en - wanneer gij scherp luistert, dan hoort gij daar in de verte het geruisch van de zoetste toonen die ooit uw oor hebben getroffen. Geen politie-agent is in staat om u te weêrhouden; gij snelt den breeden gang in; door de groote deur welke reeds bij ’t eind der Symphonie ten deele werd geopend, treedt gij behoedzaam naar binnen, en zie - zie daar staan ze van verre, die beide wonderknapen in een lichtblauwen nevel gehuld; maar gij ziet

niet - gij hoort slechts dat Duo der twee violen: Andante, dolce, doloroso..... en gij luistert met ingehouden adem, en daar trilt het zoo wonderlijk in uwe borst en - terwijl gij nog meent te hooren, maar toch niet meer hoort, zijt gij schier onmagtig om meê te stemmen in de donderende Bravo's die er eensklaps rondom u weêrklinken.

Ja, gij staat in verrukking verloren, want daar spreekt een stem in uw boezem: „Die kunst is uit God!” en, - zoo ge niet door den menschenstroom waart medegevoerd, dan zoudt gij u welligt nóg binnen de zaal bevinden, waar gij helaas, zoo laat zijt binnen gegaan.

Maar nu, de lichten zijn er reeds uitgedoofd en, gij bevindt u weêr buiten op de koude straat.

„Het volk” is afgetrokken. De koetsen zijn weggerold. De politie-agent verhaalt aan zijn vrouw, dat je met zoo'n Concert geduld moet hebben; en terwijl de nachtwacht krachtig berigt dat de klok elf heeft geslagen, zien wij uit de rigting van het logement de Valk langzaam een barouchette naderen. Het rijtuig houdt voor de Harmonij stil; de voerman in een wijden manteljas gedoken, smijt de zweep op den wagenkap, en zet zich, om nog een oogenblik te dom melen. 't Zal van korten duur zijn: luidruchtige stemmen klinken in den gang; verscheidene heeren treden naar buiten; twee knapen in hun midden; onder de eersten bevinden zich de Praetor en de Censor van de stedelijke muzijkvereeniging St. Cecilia; de beide laatsten dragen ieder een vioolkist; daar worden vooral die knapen de handen gedrukt en: „Lebe wohl! Glücklicher Reize!” klinkt het uit verscheidene monden.

„Danke! Danke für meine Buben! Bitte, bitte,” spreekt een persoon terwijl hij de knapen behoedzaam in het rijtuig helpt „Bitte, zuviel Ehre meine Herrn! Glaube mir ich habe 's darein geprügelt, und denn, da soll noch immer studirt werden so wahr ich die Knaben fast von die Geburt ab, bei Tag und bei Nacht, den Bogen im Händchen gab; aufs wiedersehen! Atjeu!”

Ook de spreker drukt nogmaals eenige handen, en stapt daarna in het rijtuig; het portier wordt door den Censor zelfden behoedzaam toegedaan; de voerman zet zich tot de afreize, legt de zweep over de paarden en, terwijl daar nog altijd Lebewohl's en Atjeu's worden gewisseld, vertrekt de barouchette met haar genialen inhoud naar de Provinciale Hoofdstad, waar nieuwe lauweren voor de EICHHORNS zijn weggelegd.

Nadat het rijtuig vertrokken is, treden de heeren haastig in het gebouw terug, om elkander daar binnen in de directie-kamer nog even te herinneren: hoe délicieux en hoe subliem, en hoe unique en tevens hoe duur! het geweest is, om in 't einde met een welgevuld glas Bordeaux, de meeste hulde aan den geachten heer Praetor te brengen, „aan wien men wel zeggen mag inzonderheid dezen schoonen avond verplicht te zijn;” dito, dito den heere Censor met een tweede glaasje, enzoo voort, enzoo voort. (Of er veel voor de Buben zal overblijven?)

„Kom, wil je geen glas wijn drinken, mijnheer STOPPEL?” spreekt de Praetor tot een man die met den hoed in de hand voor de heeren buigt, en straks tot de achterhoede van het uitgeleide der EICHHORNS behoord heeft.

„Ik dank u;” is het antwoord; en van eenige der heeren ontvangt meester STOPPEL een goedwillig hoofdknikje en van anderen een handdruk en zoo stapt hij de straat op.

„Ik geloof dat ons STOPPELTJE niet vrij van jaloezij is;” zegt een fluitdilettant, die altijd van „d’ embouchure” spreekt, maar d’ embouchure niet krijgen kan.

„Hij zag wit van inwendige spijt;” is het oordeel van een eerst voorstander der muziek, die er op zoo’n Concert altijd zijn fort van maakt om de physiognomies te bestuderen.

„De arme kerel zal het voelen dat zijn vioolspel tegen het gehoorde van dezen avond overstaat, als de zang der nachtegalen bij ravengekras” spreekt een heer, die wel niets uitgeeft maar anders bij zijn vrienden als een zeer groot dichter bekend staat.

„Och voor ’t onderwijs is hij wél genoeg;” meent de Praetor beschermend, „zijn methode is goed en waarlijk hij speelt niet onaardig.”

Sommigen lagchen, de goedwillige Praetor maakt een knipoogje en - de muziekmeester STOPPEL vervolgt zijn weg door de eenzame straten.

Hij gaat langzaam, uiterst langzaam en schijnt het niet te gevoelen dat de scherpe Noord-oosten wind hem ijskoud in het aangezicht blaast. In ’t einde daar houdt hij in een der achterbuurten voor een klein winkelhuis stil; hij ligt de klink, maar de deur is reeds gesloten. Zachtkens trekt hij nu aan den schelknop, doch, ook schier ter zelfder tijd wordt hem de deur geopend, en zegt een welluidende stem: „Goeden avond mijnheer STOPPEL, ’t is laat geworden, en ze

zijn allemaal naar bed toe. U zult wel koud wezen, mijnheer STOPPEL?"

"Ei BARTJE, is het zoo laat geworden," spreekt de man blijkbaar afgetrokken, maar niettemin met een vriendelijk hoofdknikken.

"Lieve deugd, 't is over twaalfen," herneemt het meisje, "ik kreeg wel slaap, maar ik wilde toch opblijven want uw kagchel, dien ik al om tien ure heb aangelegd, mogt niet uitgaan; - en was het mooi mijnheer STOPPEL?"

"Wie.. wat.. of het mooi was?" klinkt het in verstrooiing "de kunst is schoon! de kunst is verheven! de kunst bezielt! en de kunst vernietigt."

BARTJE vat er het fijne niet van; 't is ook te laat om nog veel met den knappen muzijkmeester te praten.

"Het koffijwater kookte zoo straks als een zee op uw kagchel," zegt ze vriendelijk "en de lamp staat midden op de tafel. Nacht mijnheer STOPPEL."

"Nacht BARTJE," zegt de man terwijl hij den trap beklimt om zijn kamer te bereiken, doch, ter halverwege gekomen houdt hij stand, en zich omwendende roept hij naar beneden: "Je bent wel vriendelijk BARTJE; ik dank je zeer;..... ik.. ik dank je wel!"

't Meisje zegt nog al haastig: "Tot uw dienst.... wel te rusten!" en even haastig schuift zij de beide grendels voor de deur en begeeft zich naar het achterhuis, waar zij - als de oudste van tien kinderen - met vijf er van, een klein vertrekje te deelen heeft.

Wanneer gij BARTJE zelfs nu, bij 't schijnsel van dat kleine olievlammetje, naauwkeurig betracht, dan moet gij beken-

nen, dat die negentienjarige, een lief onschuldig gezigtje heeft. Inderdaad dat gezigtje is niet alledaags; een eenvoudige stoelenmaker moet wel trotsch op zoo'n dochter wezen; „wanneer ze maar mooier in 't pak zat dan zou ze, zonder complimenten, precies zoo goed de dochter van den Burgemeester of Notaris of... van wie je maar wilt kunnen zijn.” Zóó oordeelt GOVERT MEIBLOEM, en TRUITJE, zijn vrouw — „die nog een kleine van zes weken aan de borst heeft, en bij al die bedrijvigheden en zorgen nog, als je blief! een garen- en bandwinkel bestiert, en dwijlen verkoopt, en klompen, en spek; zij vat niet hoe de natuur zoo kwispel-durig kan wezen, want, JAN en de heele wereld ziet, dat BARTJE sprekend en sprekend op haar gelijkt, en de rest op GOVERT. Nou is GOVERT een goeije, maar, om de dood geen mooie.”

Hoe 't zij: BARTJE is de regterhand en de oogappel van moeder TRUITJE; de afgod van de kinders; de altijd gediens-tige voor iedereen, maar bovenal voor den commensaal die zoo ijselijk mooi op 't klavier kan spelen en op de viool, „hê, dat je de tranen soms in de oogen krijgt.” Wat BARTJE van vader is, dat weten we al.

In 't benedenhuis is alles nu rustig geworden; of BARTJE slaapt dat weten we niet, maar zeker is het dat er binnen de kamer die met den zolder, het bovenhuis van MEIBLOEMS woning uitmaakt, nog geen rust wordt genoten.

Met het hoofd in de beide handen geleund, zit de muzikmeester SAMUËL STOPPEL met strakken blik voor zich uit in het lamplicht te staren. Wij hebben gelegenheid om zijn gelaat naauwkeurig te beschouwen, en wij haasten ons te

bekennen: dat het een bijzonder gunstigen indruk maakt. De man zal zoo omstreeks vier-en-dertig jaren tellen; zijn los krullende haren en forsche knevels hebben een donkerbruine kleur, en terwijl zijn regte neus en kleine mond schoon gevormd mogen heeten, spreken zijn donkerbruine oogen van een bezieling, welke vooral in deze oogenblikken niet valt te miskennen.

Dat onrustig bewegen zijner lippen en het gedurig fronsen van zijn helder voorhoofd, versterkt ons in het vermoeden, dat hij een strijd heeft te strijden, of wel, dat er in zijne borst een storm aan het woeden is. Zie, eensklaps springt hij van zijne zitplaats op, rukt de onderste lade van moeder MEIBLOEMS mooiste meubeltje open, haalt er een vioolkist uit te voorschijn, sluit het deksel los, neemt viool en strijkstok in handen en plaatst zich voor den kleinen spiegel. 't Is te donker! de lamp wordt op de eenvoudige piano naast den spiegel gezet.

Zie, dat is de houding van den violist die obligaat zal geven; STOPPEL maakt een kleine buiging, drukt de viool tusschen borstbeen en kin; - neen, zóó niet! meer links, meer ongedwongen! Zóó dan.... ja zóó! - De strijkstok houdt hij tusschen den duim en de beide voorste vingers geknepen; niet knijpen, los.... lossen! zóó! De strijkstok glijdt langs de snaren:

Wel wat snerpend!

Vrees niet dat ze beneden wakker zullen worden: de MEIBLOEMS, groot en klein, zijn er aan gewend en slapen er rustig doorheen. Zoo er soms ééne nog wakker mogt liggen - dié hoort het wel gaarne.

En weder klinken daar toonen uit dat instrument; - het speeltuig der EICHHORNS! - Hoort gij ze wel die Staccato's, - wat stroef! die Alla zoppas - wat strompelend! die Pizzicato's - wat sterk geknepen! Die Flageolettoon - o. O... wee!!

Of er ook een o wee! in de ziel van den speler is gerezen? - wij betwijfelen het niet. 't Is wel tegen zijn gewoonte dat zoo'n zware vloek hem van de lippen rolt. Zie hoe onstuimig hij zijn pink nogmaals over het quint naar boven doet glijden, doch, nadat een bitter pijnlijk geluid - 't welk een flageolet moest wezen - u onaangenaam heeft getroffen, ziet gij hem den strijkstok met geweld op de pianokast slaan, en terwijl de stok, in 't midden gebroken en nog slechts door het paardenhaar verbonden, ter helfte op den grond valt, wordt het onnoozele speeltuig naar een hoek der kamer geslingerd.... alsof viool en strijkstok het helpen konden!

Zoudt gij 't wel gelooven, dat het dienzelfden man tot heden nimmer aan volharding en geduld heeft ontbroken, om de bezwaren eener, op reeds rijpen leeftijd aangevangen studie te overwinnen? Het is zoo!

En daar zit hij nu weder met het hoofd in de beide handen geklemd, en tuurt naar den donkeren hoek waarin zijn viool ligt versmeeten. De beelden van het voorleden, het thans en der toekomst, jagen hem onstuimig voorbij. Zijn oog schouwt het plekje weder waar hij in prille jeugd, aan den moederschoot heeft gedarteld; waar hij zoo zalig.... zoo ligt.... zoo wonderlijk te moede was, wanneer die lieve moeder zoete toonen aan het klavier ontlokte, of lie-

deren zong vol van zachte harmonij; - daar staat hij, nóg in des levens prille jeugd, te weenen bij de stervenssponde der lieve moeder; zij zou niet meer spelen, zij zou niet meer zingen..... ook dat eene, dat boven alles schoone lied niet weder; hij vraagt aan die doode: hoe het luidt, maar - zij antwoordt niet en zingt het nimmer meer.

En, in verbeelding zit hij ook nogmaals aan dien hoogen lessenaar, op dat donkere kantoor. Wanneer hij naar buiten treedt dan ontwaart hij: vaten, groote vaten, en bakken, zeer groote bakken en ketels, monsterketels, en 't riekt er gansch anders - dan aan 't klavier waar moeder speelde. En van verre bij den monsterketel, in een zwarten nevel gehuld, daar staat de man die zijn vader was; elk woord uit zijn mond bevat een gebod, iedere blik van zijn oog spreekt een bevel: „Werken, werken!” heet het, „dáár aan dien lessenaar, van den morgen tot den avond; turen in die bakken, staan bij die ketels!”

En er klinkt geen muziek.

Maar, de dagtaak is volbragt, en hij zit voor moeders klavier en doet de snaren trilllen, en de snaren zijner ziel trillen mede, en hij oefent zich zelve, en zelfs die vader - in den zwarten nevel - hij moet het getuigen: „'t Klinkt, wonderwel!”

Maar de speler, hij durft niet te spreken. Immers als de oudste der beide zonen is hij gedoemd, om zijn leven aan „d' aloude familiezaak” te offeren. Hoe, zou er na 's vaders dood geen zoon dan overblijven, om haar met vaste hand te bestieren!

De jongelingsjaren snellen voorbij.

Ginds in de Akademie-stad, daar wijdt zich de jongere broeder vrijelijk aan de studie der geneeskunst. Of er niets anders ware waaraan hij zich wijdde; en hier, hier gevoelt zich de eerstgeboorne een slaaf der aloude familiezaak.

Maar in gindsche nederige woning door de linden overschaduwd, daar ontruikt hij zich bij wijlen aan die bange slavernij; daar ademt een wezen dat meer dan eenig ander, luisterende ooren aan het klavierspel van den jongeling wil leenen, die zijne liederen roemt en het gedurig betreurt, dat hem ter vrije ontwikkeling, niet meerder tijd en geen hulpe geschonken wordt. Die schoone is de eenige dochter van den vertrouwde des vaders, den boekhouder der aloude familiezaak. En.... haar zacht-blaauwe oogen worden vochtig wanneer hij haar spreekt van zijn moeder; diezelfde oogen slaat ze met maagdelijken schroom ter neder, wanneer hij haar zegt: „Geen ander zal ik beminnen dan u, mijn lieve, mijn dierbare EMMA.” Zacht en teeder klinkt in 't einde haar zoete stem: „SAMUËL, ook ik heb u lief!”

EMMA, Engel!

En, nog altijd starend naar dien donkeren hoek waarin hij zijn speeltuig heeft geworpen, komt, bij het voorwaarts treden van haar beeld, een glans van verrukking het schoone doch koude gelaat van den muzijkmeester verhelderen; maar eensklaps ziet hij andere, en zwartere beelden van 't voorleden, en zijn wenkbraauwen fronsen zich sterk en zijn lippen klemt hij pijnlijk op een.

Zie, daar gaat de lijkkoets des vaders; daar staat hij met den jongeren broeder bij de groeve, doch, tranen vloeijen er niet.

Geen tranen.... want die vader heeft zijn kinderen bedrogen; 't blijkt, kort na zijn sterven, dat d'aloude familiezaak met schulden is beladen; de getrouwe boekhouder haalt de schouders op, en, wat die beide broeders nog rest, het zal ter naauwernood toereikend wezen om den jongste zijn studie te laten voleinden. Ach, 't zoude wel onbarmhartig zijn om dien schranderen ofschoon wat ligtzinnigen knaap aan het vak te ontrukken, dat zijn bestaan zal verzekeren. Hij, de oudste, heeft hij niet zijn kunst, zijn kunst en zijn EMMA!

Daar volgt een bange droom. Is 't een droom geweest?

Is er dan niets dan ellend en teleurstelling op deze aarde? Is dat een liefderijk God die zijn arme schepsels omringt met droefheid en jammer?

Broeder, broeder! is dat het loon voor 't geen ik u wil lig heb geofferd! Wat werd er van den plegtigen eed om u voortaan met ijver, en geheel aan de studie te wijden! EDUARD, EDUARD! mijn lieve, mijn eenige broeder, moest gij meinedig wezen en voorthollen op het pad ten verderve! Moest gij met een vroegen dood de zonden uwer jeugd betalen en uw broeder alleen laten op deze droeve wereld! Alleen, ja, alleen! want EMMA.... de schoone.... de teêrbe-minde, o EMMA! ontrouwe!

Gevallen Engel!

Hebben de menschen, heeft God den arme verlaten, de kunst der toonen is hem dierbaar gebleven. De kunst schenkt vrede; de kunst schenkt zaligheid; de kunst is de godheid! van haar verwacht hij veel, en hoe langer zoo meer. Geen liefde dan voor haar, en - zij het ook door

't kreupelbosch van geringheid en miskenning, hij zal met vasten tred haar bane bewandelen; straks haar hoogepriester worden, hoogepriester - één met haar!

En zie, het dierbare speeltuig ligt in gindschen hoek geslingerd!

Arme SAMUËL, waar blijft uw hoogepriesterschap!

Ach! twee knapen, twee kinderen hebben 't u ontnomen. Zij hebben uw tweede toekomst verduisterd!

Wat nu?

Arme SAMUËL!

TWEEDE HOOFDSTUK.

Een mistige dag volgt er op den „onvergetelijken avond.” Die mist verhoogt de malaise welke sommige gemoederen wel meer pleegt te vervullen, wanneer bij het ontwaken de herinnering aan een vervlogen genot weêr levendig wordt!

De lieve jufvrouwjtjes welke zoo „ijsselijk” naar mijnheer STOPPEL verlangen, om onder de les nog eens over de EICH-HORNTJES te kunnen praten. – Och die lieve jongetjes, om te stelen! – die lieve jufvrouwjtjes turen te vergeefs, door die nare mist zoover als ze kunnen de straat in, want, hij dien ze verwachten komt niet opdagen.

En hij had het niet af laten zeggen.... en hij kon zoo prettig eens praten.... en hij had zelf met die aardige jongetjes gesproken. Die lieve jufvrouwjtjes, ze hadden zoo graag eens vernomen wat of die jongentjes eigenlijk gezegd hadden, en of het waar was dat ze nu al met een paar

DERDE HOOFDSTUK.

Omstreeks acht weken nadat SAMUËL STOPPEL „door die warmte kou heeft gevat,” staat GOVERT MEIBLOEM in zijn werkpakje, voor de deur van zijn winkel de straat op te kijken. Ofschoon de wind vlak Noord is, zoo is die laatste der Februarij dagen toch heerlijk te noemen. „Zoo’n zomerproefje!” zegt GOVERT.

„GOVERT! sta j’ op stoep....? waar kijk je naar?” klinkt het in ’t achterhuis.

„Naar niemendal!” is ’t antwoord.

„Dan zou ik maar hier komen!” spreekt vrouw TRUITJE, terwijl ze naderbij komt, en GOVERT zegt: „Nou schreeuw maar zoo niet;” en komt binnen, en trekt zelfs de deur toe.

„’t Zou me niemendal verwonderen dat je nog selderemendig genoeg waart, om op den koop toe naar ’t mirakel te kijken;” herneemt de vrouw op negatief zoeten toon; „ze moeten hier voorbij komen, is ’t niet, en jij, je zoudt mis-

schien de pet nog wel afnemen voor zoo'n serpent die met z'n getoeter m'n huis verschandaliseerd, en de onrust d'r in heeft gejaagd. Kom, toon wie je bent en neem d'r geen notiesje van. 't Is m'n eigen zuster, dat is het, maar as 't m'n zuster niet was, dan liep ze voor mijn part, met den bedelzak, dat deê ze, want zie je, beloofd! dat heeft z't! beloofd, dat ze van 't hare zou doen wat ze kon. - Wij met tien kinders! wát heeft ze gedaan! Wat? zie je, niet zóóveel heeft ze gedaan niets, niemendal!

„Ten minste bijna!” zegt MEIBLOEM bedaard.

„Jij met je bijnajigheden!” roept de gekrenkte huisvrouw, „ik zeg je niemendal voor zoo'n rijke; en dát 'n eigen zuster, die 'r testamentasie op mijn had behooren te zetten. ... Wat doet ze ... die luistert naar zoo'n prul van 'n schuiftrompet, om ons en onze kinders te riwweneren dat doet ze. . . Niet dat we d'r noodig hebben, goddank nee! we benne mans genoege voor ons brood, en we hebben haar - de hemel weet waarvandaangehaalde en beschimmelde centen niet van noode; maar weetje, dat ze zoo'n fluuderefluu aan den haak slaat, die ons BARTJE 't hoofd op hol heeft gerammeld, zie je, daar ben ik giftig om; daar draait me 't hart van, en, als jij naar hen kijken durft, wanneer ze met d'r twee zoo schijnheilig en vroomgezigtig voorbij komen, dan zou ik vierkant 't raam uit kunnen springen Daar hoor ik 'n rijtuig. Alla meê!”

GOVERT MEIBLOEM volgt zonder te spreken zijn wederhelft naar de huiskamer achter den winkel, en hij denkt: 'k Ben toch blij dat er niemand was die TRUI kon hooren; ze zouden perjen gedacht hebben, dat ik zooveel als onder de plak zit; maar - 't lijkt er wat naar! Dat ik meê ga, zie je, dat doe ik

omdat ze nu in d'r ziel gelijk heeft, en omdat ze soms zoo onmannierlijk kan schreeuwen, maar gelijk, dát heeft ze „Ik had ze, weet je, brutaal in de oogen willen zien,” zegt MEIBLOEM binnen de huiskamer; „hem zoowel als haar, om ze maar „rondeman” te toonen: we hebben jelui zooveel als niemendal van noode. Zie je kind, daarom stond ik die koets op te wachten, maar als je me vraagt wat beter is - beter is 't zóó.” Met pijnlijk opeengedrukte lippen zet MEIBLOEM zich op zijn gewone plaats, bij de potkagchel neder.

„Weet je wát je bent....” klinkt de stem van vrouw TRUITJE na eenige seconden van diepe stilte, waarin zij vermoedelijk tot het resultaat van 's mans zedelijk bestaan zal gekomen zijn: „Je bent goed, maar kortzigtig. Van meet af aan heb ik toen zuster komen zou gezeid, dat we dien toeterletoe moesten laten optrekken om haar in huis te kunnen nemen. Ja - of jij alweêr datzelfde malle gezigt zet, en 't zelfde wilt zeggen, ik zeg je dát die kamer voor MIE best en voldoende geweest was. Ze heeft van z'n leven bij vader ZUURING wel minder gehad. Was die kamer niet goed genoeg? en m'n mooiste meubels staan er op, die in 't laatst door dien STOPPEL heelemaal zijn verformfaaid geworden. We hadden zuster MIE om en bij ons moeten hebben, en jij, meester MEIBLOEM, jij had niet tegen JAN en alleman van d'r hebben en houwen moeten spreken; dat was kortzigtigheid; en dan! en dan!!” vervolgt vrouw MEIBLOEM met sterke verheffing van stem: „om BARTJE 't hoofd op hol te maken, daar hadt je plezier in -alsof zoo'n zwartlakensche m'nheer aan BARTJE zou gedacht hebben; niét dat ze te min voor hem zou wezen;” vervat zich de spreekster; „in 't geheel niet, want we weten

wie d'r vader en moeder is; maar dien andere: hij slacht de wind wat, je weet niet waar ie van daan komt, en waar of ie heen gaat... en!" vervolgt zij hoe langer zoo sterker bewogen „dat rijdt nou samen naar 't raadhuis en samen - de Heer vergeef me de zonden! en samen naar de kerk toe; en wij hebben tien kinders..... en BARTJE loopt met oogen als vuur... en jij... jij bent er de groote oorzaak van; ja jij en geen ander!" Vrouw MEIBLOEM valt met haar armen plat op de tafel en legt er het hoofd in; MEIBLOEM antwoordt volstrekt niet; hij heeft zoo zijn ondervindingen: TRUITJE is een goed en best schepsel maar - ('t is zoo zeldzaam dat er geen maaren zijn) maar..... nu evenwel kon zij gelijk hebben, misschien had hij zuster VLAK meer kunnen believen, misschien.... Och wat weergâ, hij weet het zelf niet: 't land staat onder water en - pomp maar!

Wij hebben lang genoeg binnen de huiskamer der MEIBLOEMS vertoefd om te begrijpen hoe 't kwam dat SAMUËL STOPPEL - sedert vier weken hersteld - acht dagen na die herstelling, de bovenkamer der MEIBLOEMS, voor N°. 1 in De Arend heeft moeten verruilen; 't is gewis onnoodig te verklaren waarom de kerk, nu midden in de week, voor iedereen openstaat, en des huurkoetsiers gala-koets werd ingespannen, en de banketbakkers-jongen twee groote, ronde doozen aan 't bovenhuis van mevrouw de wed. VLAK geboren ZUURING te bezorgen heeft. De zaak is volkomen helder; en ieder zal 't begrepen hebben.

Wie er niets van begrijpt dat is BARTJE.

BARTJE is, denkbeeldig aan de natte wasch, in 't waschhok achter vaders werkplaats; inderdaad tuurt ze in 't spion van - nog altijd - mijnheer SAMUËL STOPPELS kamer.

Ja, BARTJE heeft roodgekreetene oogen; 't lieve kind ziet voor 't overige erg bleek. „Hier op deze zelfde kamer heeft hij gewoond en geleefd;” peinst BARTJE, „aan die tafel, daar, met dien mahoniehouten rand en dat groene wasdoek, heeft hij - op dezen zelfden stoel - gezeten, en gelezen, en gegeten; en ginds onder den spiegel stond zijn piano, en onder in de la van de - nu heelemaal leege - chiffonnière, daar hield hij zijn viool geborgen. Hier, hier speelde hij zoo heerlijk en hier, ja hier heeft hij meermalen gezegd: „kind je lijkt op EMMA,” ... wie EMMA is dat weet ik niet, en „lieve BARTJE!” o, dat laatste, hij zeide het ook zoo dikwijls; nog den dag van zijn vertrek; of hij het in dien zin bedoelde.....? Vader wist immers zeker dat die ingetogen en knappe mijnheer SAMUËL mij en geen ander tot vrouw zou begeeren en is 't dan droom of waarheid dat hij op dezen zelfden dag - met de rijke Oostersche tante in 't huwelijk zal treden, alleen zoo als moeder zegt, om een huisgezin met tien kinders van een heerlijk erfdeel te berooven en voor zich zelven een gemakkelijk leven te hebben? Neen, moeder, dat is onwaarheid! Had hij niet de tranen in de oogen toen gij hem stoutweg zijn valsheid verweet; en waren 't niet zijn eigene woorden: „Gij lastert vrouw MEIBLOEM, de waarheid ligt in de toekomst der kunst!” Ik begrijp dat niet, maar 't is toch, geen droom dat heden zijn huwelijk wordt voltrokken... Hoor, daar komt een rijtuig de straat in rollen; - de mooie koets uit De Arend. - HENDRIK, de voerman, heeft witte handschoenen aan. - Binnen dat rijtuig zit, aan deze zijde, een zware vrouw in 't geel damast, zij houdt een grooten bloemruiker in hare hand. Ter linkerzijde?” - nog kan

BARTJE dien ander niet zien; de koets komt nader - „Ja, ja hij is het!” en - in een zwenk is het rijtuig voorbij.

Nu begrijpt zij 't volkomen!

Arm kind! hebt gij dien man zóó teederlijk lief, dat ge zoo lang en zoo bitter moet schreijen!

Ja, BARTJE schreit; maar eindelijk, eindelijk, daar slaat zij den blik naar omhoog; daar boven aan den blaauwen hemel schijnt toch de zon zoo helder, en beneden beneden toeft haar de arbeid; beneden moet zij als oudste van een talrijk kroost, haar ouders tot hulpe zijn. „Voort! moedig! getroost!” spreekt het in BARTJES boezem; „mijn hemelsche Vader weet toch alleen wát mij nut is. Geen muschje valt er op aarde zonder Zijn heiligen wil. - Mijn wensch was zelfverheffing; mijn liefde was zondig; dit zij mijn straf! God geve dat zij gelukkig zijn! Moedig, geen tranen meer.”

En - het lieve meisje spoedt zich naar heur arbeid; en ofschoon zij niet als naar gewoonte een vrolijk liedje kan aanheffen, en heur oogen nog rood en gezwollen zijn, zoo is zij toch straks in de huiselijke omgeving, bedrijvig en vriendelijk, en op den uitval der even diep teleurgestelde moeder: „Nu heeft het schandaal zijn beslag! antwoordt zij op zachten toon: „We willen maar bidden moeder, dat de goede God hen zegenen zal.”

't Schijnt wel vreemd dat BARTJE juist door de goede lessen harer moeder en het huiselijk godsdienstoefenen, in staat was geworden, om zulk een antwoord te geven, maar - 't is toch zoo, en 't bewijst ten opzigte dier moeder niets anders, dan dat het ligter valt zelfverloochening te prediken dan in beoefening te brengen.

Wie nu echter wanen zou dat BARTJE - door 't zien naar boven en 't zien naar beneden - haar bijzonder gevoel voor den muziekmeester als een verstorven plant op eenmaal heeft uitgeroeid, en dat er nooit meer een traan zal opwellen in haar vriendelijke oogen, vooral wanneer zij op mijnheer SAMUËLS kamer iets te verrigten heeft, die vergist zich - evenzeer als wanneer hij zich de boosheid der echtelieden MEIBLOEM, als het welig tieren van een wilden wijngaard mogt voorstellen.

Toen vader GOVERT, drie dagen na 't huwelijk van zuster, mevrouw de wed. VLAK, geb. ZUURING met mijnheer de speelman SAMUËL STOPPEL, een bestelling van vijf en tachtig nieuwe stoelen voor de groote kerk kreeg, en de kosters zoon bij die gelegenheid wel wat schuchter zei: „Hê baas MEIBLOEM, BARTJE - zal 'k maar zeggen - is toch 'n knappe meid!” toen dacht de stoelenmaker: „God zal alles ten beste wel schikken.”

Zie je, EVERT, de zoon van koster HEIBLOK die ook een laken- en manufactuurwinkel hield, EVERT „lei op studie voor paardendocter bij de militeeren, daar kon je zelfs epoletten van krijgen.”

Toen moeder MEIBLOEM, vier weken later, met een klein, langwerpig briefje in de hoogte gehouden, opgetogen vaders werkplaats kwam binnen stormen, toen riep ze met vuur: „GOVERT! kijk! WILLEM is vrij! Laat ieder het zijne! God maakt het wél!”

Zie je, WILLEM, de handige jongen, had 'n hoog nummer voor de „natsjenaale melisie” getrokken.

VIERDE HOOFDSTUK.

Sedert den huwelijksdag van SAMUËL STOPPEL zijn er teêrgroene blaadjes aan de boomen gekomen, en zijn die blaadjes: donkergroene bladeren geworden, en hebben ze verder - eerst een licht- en daarna een donkerbruine kleur aangenomen, om eindelijk, met de heerlijkheid van een schoonen herfst, verloren te gaan.

Wanneer men zich nu herinnert dat die bedoelde huwlijksplegtigheid in 't laatst van sprokkelmaand heeft plaats gehad, dan kan men narekenen hoeveel maanden er sedert dien stond ongeveer tot aan het tijdstip verlopen zijn, waarop wij den lezer, bij plasregen en sterken wind, na middernacht, aan den buitenkant van Neêrlandsch hoofdstad verplaatsen.

„Boos weêrtje, mijnheer,” zegt een vrouw die behalve een vervaarlijken luifel-hoed op het hoofd, een langwerpige „iets” onder den arm draagt, welk laatste echter door een langen

bruinen mantel voor 't oog verborgen is. „Boos weêrtje, mijnheer, ik zeide het van middag reeds ik heb voeteuvel weet u,” en de vrouw wier spreektoon bijzonder deftig is, doet alle moeite om met den man dien ze volgt, gelijken tred te houden.

„Dat doet er niet toe!” is 't antwoord.

„Daar hebt uwe gelijk in;” herneemt de vrouw; „maar anders zal ik reis veronderstellen, is mooi weêrtje toch aangenamer, bijzonder hier in Amsterdam; de straten”

„Maar kun jij er twee te gelijk helpen...?” klinkt de vraag van den haastig voortgaanden man.

„Ja, dat is te zeggen jawel; ieder op zijne beurt zal ik maar zeggen; een mensch heeft maar twee handen te gelijk aan zijn lijf, om uwe te dienen. En denkt de meester van twee, zal ik reis veronderstellen?” luidt het ten slotte op gewigtigen toon.

Geen antwoord.

„Ik zeg een mensch is verplicht zijn woord te houden en zijn evennaaste niet in den steek te laten,” spreekt het op nieuw eenige oogenblikken later onder den luifel-hoed, welke hoed door een katoenen parapluie voor den stroomenden regen beschut wordt. „Wat anders de omstandigheid betreft daar ik in geplaatst was - geen drie weken geleden heb ik een dringend aanzoek gehad, van een heel hooge van de Heerengracht: zes gulden in de week en voor drie maanden; maar ik zeg, neen zeg ik, een man, een man: een woord, een woord!”

„Bij wie....?” is de vraag van den man die 't verhaal maar ten deele gehoord heeft.

„Bij wie . . . ?” herhaalt de vrouw, terwijl zij in een vreeselijken plas trapt, „och! nu wil mij de naam - zal 'k reis veronderstellen - niet te binnen schieten. Achteraan op de Prinsengracht Och! dinges ik zou hem honderdmaal noemen; maar - daarvan niet,” hervat zich de spreekster; „de tijd gebiedt en wat later ons te voren komt, dat beschouw ik als voor een ander te zijn beschoren.”

In 't einde hebben de beide voetgangers een klein doch knap heeren huis bereikt, welk huis een bordeshuis genaamd wordt. De man opent haastig met den sleutel de huisdeur, de vrouw schudt haar regenscherm en knipt dien toe, en beiden treden den gang in.

„Hier heen!” zegt de man en, terwijl hij zich haastig naar boven wentelt, trapt de vrouw hem langzaam achterna. Op een portaal gekomen, rigt de man zijn schreden naar een deur die op een kier staat; de vrouw wier luifel-hoed zich juist boven den hoogsten trap vertoont, wordt door den man gewenkt om hem naar binnen te volgen.

De vrouw volgt.

Met een: „Hij is er nog niet;” ijlt de man weinige minuten later weder het portaal over, en den trap af.

Daar wordt zeer zachtjes aan de huisschel getrokken.

Hij is er!

De man, nu door een anderen man gevolgd, spoedt zich op nieuw naar boven terwijl een meêgekomen vrouwelijke dienstbode met een „klesnatten” omslagdoek over een „slik-natte” kornet geslagen, den beneden gang indrentelt, naar achter, om te zorgen, voor en jawel, dat ze eerst zelve wat droogs aan d'r lijf krijgt.

't Is hier kil in den gang en de druipende regenschermen die buiten den parapluie-bak zijn gezet, hebben bovendien stroompjes en meertjes doen ontstaan die het ons wenschelijk maken, dit smalle gedeelte der woning, zoo spoedig mogelijk te verlaten. Wij treden de zijkamer binnen.

Een Engelsche lamp brandt er op de tafel; daarneven ontwaart gij een ontkurkte flesch met twee wijnglazen op een blaadje, benevens een tabakskistje en comfoor, in welk laatste de gloeiende kool reeds geheel tot een aschklomp vergaan is, terwijl nog bovendien twee lange pijpen met daaraan vastgeketende doppen, haar tijd liggen af te wachten.

Niets bekends in die kamer?

Ei zie maar: Aardig klein hondje, wij herkennen u wel; op het bovenkwartier van mevrouw de wed. VLAK, hebben wij u in een keurig met rood gevoerd mandje zien liggen; 't rood is vaal oranje geworden, maar uw oogjes staan nog helder.

„Waar is „de vrouw” dan...?” de kleine Nonna jankt.

„Waar is „de baas” dan...?” 't lieve diertje toont zijn tandjes en 't janken begint iets knorachtigs te krijgen en onrustig wendt zij zich om in haar nestje.

„Koest Nonna, koest!” klinkt het eensklaps aan de deur, en 't verwondert ons niet in den binnentredende, den voor-maligen muzijkmeester, SAMUËL STOPPEL, te herkennen.

De kleine Nonna zwijgt en ziet haar gebieder aan alsof zij zeggen wil: „Waarom hebt ge mij de vrouw ontnomen? waar is de vrouw dan?” Maar hij antwoordt niet en - drie-maal draait het diertje zich rond in haar nestje en jankt, en vleit zich weêr neder, met den rug naar heur meester.

Wáárom heeft hij haar de vrouw ontnomen?

Klein hondje jank niet langer; immers: om u uw beide speelmakkertjes terug te geven; maar thans twee knaapjes; schoone, bloozende knaapjes, met heldere oogen, en vlugge handjes, en oortjes geopend voor de toonen eener verhevene kunst.

De kleine Nonna kan geen rust vinden, en draait zich nogmaals rond in haar mandje: zij heeft die knaapjes niet noodig, zij zullen haar als weleer bij de satijn-zachte ooren trekken en onbarmhartig aan den fraaijen pluimstaart rukken; de vrouw is haar voldoende, maar ach, de vrouw heeft zij nu reeds in zoovele maanden niet gezien!

Dat komt, lief diertje, omdat uw haar wel zacht als zijde en wel glanzig als satijn, maar ook zoo rossig van kleur is; ziet ge, die knaapjes moeten zwarte krulkopjes hebben, even als hun vader; en bovendien, eenmaal hebt gij de vrouw, zoo hevig door uw gejank doen ontstellen omdat de baas u op den fijnen staart trapte. Ziet ge dáárom zaagt gij de vrouw niet weder, want, de baas is de eigenlijke baas van de vrouw. „Die baas had wel een andere vrouw dan juist de mijne kunnen nemen!” mort ge nog voort. O zeker; ik geloof zelfs – geheel onder ons, – dat hij zulks liever zou gedaan hebben; doch de omstandigheden hebben hem tot de uwe gedreven; er was er nog eene, maar de toekomst der knaapjes moest immers verzekerd worden, en – de baas van de vrouw ook baas van het hare zijn. Dat krabben met uw pootje. . . . ? Neen, kleine Nonna, beschuldig hem niet. Voor zich zelven spot hij met de gemakken en de genietingen van 't leven; alleen de hooge werking

van een verheven geest wil hij ontvonken en aanvuren, in het leven van zijn leven, bij dag en bij nacht, en ziet ge, daartoe behoeft hij zijn tijd en 't geld van de vrouw. Maar kleine Nonna, van dat alles hebt ge niets geen verstand, 't is veel te verheven voor u. Slaap rustig, en knor en draai maar niet langer.

En SAMUËL staat daar bij de tafel; met de eene hand er op geleund, woelt hij met de andere door zijn haren, en de grootste onrust is er op zijn gelaat te lezen.

„Wat kruipen die seconden traag! Zal dat smartelijke wachten dan nooit een einde nemen! Zou zijn lijden niet grooter wezen dan het hare....! Zal de hoop worden vervuld....? Twee? Zie, ha! twee armstoelen bij 't vuur; twee vazen op den schoorsteenmantel; twee pedalen aan 't klavier; twee glazen op het blaadje, twee pijpen daarneven..... ja twee!!” Kent gij zulk een manie, mijn lezer?

Zie, daar neemt de man werktuigelijk een der beide pijpen; hij stopt haar, drukt den gevulden kop in den aschkool – sterker: 't brooze steeltjen knapt. – Daar ligt maar ééne pijp.

Arme SAMUËL! wat betreft uw gelaat!

Weder snelt hij ter deure uit; daar kraakt een voetstap op den trap. De man die straks met de dienstmeid in huis is gekomen komt naar beneden. Een vriendelijke lach speelt er om de lippen van zijn gul gelaat, met de hand naar voren treedt hij SAMUËL nader: Geluk! mijn vriend, geluk met een kloeken stamhouder!” zegt hij zacht doch op blijden toon.....

„Één! één...!” spreekt de vader met pijnlijke stem.

„Een zoon! één, wel zeker,” is het antwoord; „zou één

niet voldoende wezen? Gij moogt den jongen wel zien en zijn moeder, de goede vrouw is zoo gelukkig; kom, ei kom; zie haar even; maar - kalm, maar - bedaard."

"Mijnheer WONDER, zeg, weet gij 't wel zeker?" stamelt SAMUËL bewogen.

"Lieve hemel! ik zoude..." zegt de gevraagde en hij lacht - ofschoon bedaard niet luidruchtig. "Wacht vader, wacht," hervat hij, en legt zijn hand op STOPPELS schouder. "Ge zijt wat overspannen; 't zijn geen alledaagsche zaken niet waar? kom, drink eerst een glas water; we kennen die tremblementen van 't eerste vaderschap;" en, nadat hij STOPPEL zachtens naar de zijkamer heeft terug gevoerd, doet hij hem op een der beide armstoelen plaats nemen, schenkt, met de woorden: "wijn! nog beter!" de beide glazen vol, en ledigt er een: "Op 't welzijn van den eersten stamhouder!"

Ook SAMUËL heeft werktuichelijk zijn glas geledigd; hij staart in het smeulende turfvuur, maar, 't is hem niet mogelijk om al aanstonds den vriendelijken heilwenscher bescheid te doen.

't Behoeft ook niet: terwijl mijnheer WONDER deftig den heelgebleven gouwenaar stopt; en - met mate! met mate! maar toch zoo zachtjes aan eenige glaasjes van het "nog betere!" naar binnen laat glijden, geeft hij een waarlijk niet onaardig verslag van eenige der nachtjes, die hij als deze doorwaakt heeft.

Mijnheer WONDER! die vader dáár in den leuningstoel heeft in deze oogenblikken geen ooren voor uw verhalen; maar wij, die gevoelen dat uw gansche leven, een leven van

onrust en vermoeijing is; wij die bespeuren hoe gij - niet slechts om voor uw talrijk gezin het noodige te winnen, maar ook uit een waarachtige zucht om tot heil uwer medemenschen werkzaam te zijn, geduldig, zachtmoedig en immer weltevreden uw distelig levenspad bewandelt, - aan welke distels gij echter gaarne de schoone bloempjes bespeurt, - wij, mijnheer WONDER, die uit uw ongekunstelde woorden wel bevroeden dat de armoê in u een steun en trouwe helper vindt; wij, wij drukken u voor dien vader de hand. Kom, neem nog een teuge, en dan, spoed u heen; zoek wat rust, immers - 't zal morgen alweder vroeg dag voor u wezen!"

"Nog één enkeld glaasje, men vindt dat zoo overal niet;" zegt WONDER ten laatste, en - terwijl hij opstaande den wijn proeft, legt hij de pijp ter zijde, en zegt daarna tot zijn gastheer: "Nu zult gij voorzeker wat bekomen zijn; indien gij 't goedkeurt dan zullen wij zamen onze opwachting bij den jongen kroonprins gaan maken, en den heilwensch aan zijn goede moeder gaan brengen; maar - kalm; maar - bedaard!"

"'t Is waar! 't is waar;" zegt SAMUËL mede opstaande, "ik gevoel mij een weinig bekomen en ik dank u zeer voor uw welwillendheid, en, uw, hulpvaardig...e...heid wacht, ik - zal .." haastig: "ik zal u volgen."

En SAMUËL STOPPEL volgt mijnheer WONDER, en treedt met hem de bovenkamer binnen, waarvan de deur straks op een kier stond.

Maar stil! maar bedaard! want zie, daar ginder in dat ledikant, daar ligt de afgetobde, maar toch zoo dankbare moeder.

„SAMUËL zijt gij hier?” klinkt het zwakjes achter die gordijnen.

Daar zit SAMUËL voor het bed zijner zwakke vrouwe; voor 't leger der echtgenoot die hem een zoon heeft geschonken één! zijn hand wordt door de hare omklemd; er zijn geen ringen aan heur vingers!

„Goddank! Goddank! SAMUËL, dat is voorbij,” zegt de vrouw met trillende, zachte stem. „O! ik verlangde naar u SAMUËL; ik was zoo alleen maar ben nu gelukkig, o zoo gelukkig, dat alles is doorgestaan.”

„Ik weet het; stil maar; geen aandoening;” spreekt de echtgenoot op zachten toon; „ja alles is nu voorbij, en gij kunt rustig een weinig gaan slapen...”

„Och, maar dat kan ik niet;” is het antwoord der zwakke, „m'n lieve mens, ik ben zoo wonderlijk, zoo dankbaar; mijn molletje ik heb het al gezien och zoo liefjes, precies mijn WILLEMPJE; ach! ach! lieve hemel! SAMUËL hoor hoor - dat is hij, dat is uw zoontje.”

SAMUËL hoort het; hij slaat den blik ter zijde en ontwaart achter een breed uitstaand kamerschut de vrouw - zonder haar luifel-hoed - die, weinig ingenomen met de ongerijmdheden van een schier speldelooze Oostinjesche luijermant - een pas geboorne aan 't inrollen is.

„SAMUËL, dat is uw zoontje!” dat woord blijft den vader, met de stille kreetjens van dien kleine, in de ooren klinken. „Wel zeker ik moet hem toch zien; wij zijn regt gelukkig” zegt STOPPEL dood bedaard, en, opstaande zoent hij de hand die hem thans zal moeten loslaten, en treedt hij, mijnheer WONDER voorbij, op de vrouw toe.

Terwijl de man met den gullen lach alweder - zijn, „bedaard” en „kalm” tot de moeder rigt, en voor 't overige nog gaarne eenige oogenblikken hoofdknikkend blijft vernemen: dat het haar is alsof ze zou kunnen vliegen, en dat het bij ons in de Oost alles zoo rustig niet gaat, en dat mijnheer **VLAK** altijd zoo ijselijk blij was, en dat ze al gezien heeft dat de kleine zwart haar heeft, en dat mijnheer - haar man zal ze maar zeggen - zoo ijselijk bang voor rood is geweest en er misschien wel twee had verwacht; terwijl **WONDER** dat alles zeer ernstig aan blijft hooren, en de ex-weduwe nog altijd boven 't begrip van haar geluk is, staat de baker die den ingerolden kleine op de beide handen draagt, voor den Papa van „het allersliefste, aanminnige wicht” te neigen en voegt er een sierlijken heilwensch bij terwijl zij ten slotte verzekert, dat ze veel kinderen gebakerd, maar zeer zeldzaam zulk een schoon exemplaar heeft aangetroffen.

En de vader - hij ziet dat roode, kleine gezigtje, en die kleine handjes, en die vingertjes als gepelde garnalen en - ja, ja! hij gevoelt iets kloppen in zijn boezem, snel - sneller, en zie, daar komt leven op dat strakke gelaat; daar strekt hij zijn handen naar dat wezentje uit, daar heeft hij het in zijne armen. Geen twee maar 'n kind! een eigen kind; een kind, een zoon van hem ... van hem zelven.... O! 't is alsof er eensklaps frisch bloed door zijne aderen stroomt. „Mijn jongen, mijn kind!” roept **SAMUËL** met nokkend geluid, „mijn liefje, mijn zoontje;” en - hij drukt zijn lippen op dat mollig gezigtje en weder, en nogmaals. Zie, zie - **SAMUËL** is vader!

Maar stil! maar bedaard! De vader legt zijn jongske we-

der in de armen der vrouw die nogmaals neigt en een tweede gelukwensch ontboezemt:

„Dat uwe al die vreugde en al dat heil van uw eersten spruit zult plukken, die voor het ouderhart mag zijn weggelegd.”

Het moet gezegd worden dat de deftigheid waarmee die sierlijke wensch wordt uitgebragt, niets, volstrekt niets te wenschen overlaat. Dat hij indruk maakte daaraan kan de vrouw geen oogenblik twifelen, want zij bespeurt al terstond, dat dien vader „de paarden des gevoels langs de kaken vloeijen.”

Intusschen weten we niet zeker of SAMUËL van de kernachtige toespraak een enkel woord heeft verstaan; haastig wendt hij zich om, zet zich nogmaals bij het bed zijner echtgenoot neder, en zegt zachtkens terwijl nu hare hand in de zijne rust: „’t Is wél zoo, MARIE, - ik had het anders verwacht, maar ’t is wél zoo; ik ben waarlijk gelukkig; daar zal een tijd komen dat gij trots op hem zult wezen; slaap nu MARIE, want, gij hebt rust van noode. Slaap zacht.”

En in den nanacht is alles in SAMUËLS woning tot rust gekomen. Ook de moeder slaapt, en zij droomt.... dat ze, bij haar in de Oost, in een lage phaeton met twee inlandsche paarden bespannen, onbegrijpelijk snel naar den top van een hoogen berg wordt gereden; daar boven staat mijnheer VLAK, en reikt haar beurtelings haar drie „engeltjes” toe, en zij kust ze, en mijnheer VLAK vraagt haar of ze nu boven wil blijven? neen - ja maar wacht,.... dan zal ze eerst, dien kleine beneden nog halen....

De eerste stralen der late Novemberzon dringen door de reten der vensterluiken het vertrek binnen, waarin STOPPEL eenige uren heeft gewaakt? gesluimerd? geslapen? hij weet het niet juist. SAMUËL tuurt naar de stofjes die er in den glans der invallende lichtstralen zweven, en, opspringend van zijn leger, roept hij in verrukking:

„Ja, hooger licht moet dat stof bezielen; 't licht der kunst moet dat stofje doen schitteren als een star aan den donkeren hemel!”

Slechts ten halve gekleed, wordt een vensterluik door SAMUËL geopend. Over de reeds ontbladerde boomen van den stads-buitenkant henen, vestigt hij zijn blik op den breeden plas waarvan de golfjes vrolijk in de morgenzon flonkeren. „'t Is overal licht!” denkt SAMUËL. „Moeder! ik voel iets beven in mijne borst dat met geen naam is te noemen. Moeder, ik heb u slechts gekend om de herinnering aan uw zang te bewaren; ja, nu is het alsof dat lied in mijne ooren trilt, het lied, dat mij des avonds in zoeten sluimer wiegde, en des morgens met blijden lach deed ontwaken. Moeder! dat lied, o, ik zou het thans willen hooren; helaas! gij hebt het met u genomen in het koude graf. Maar uw geest.... de liefde voor uw heilige kunst is mij dierbaar gebleven. Ik heb geleden, doch thans, thans is uw stof herboren, ik heb een zoon; uw ziel, uw kunst zal de zijne wezen; de magt der toonen heb ik alreeds in vurige kussen op zijn voorhoofd gedrukt. Moeder! lieve moeder! zie mij gelukkig, nog vol hope op de toekomst.... vol hope.... al werd ook de vaste verwachting beschaamd dat mij twee zonen te gelijk zouden geboren worden. 't Is zoo beter;” mijmert SAMUËL voort,

„de vatbaarheid van een tweeling kon ligt geringer wezen – één geest voor twee....? De moeder? ja, zij zou die beiden wel gevoed, behoorlijk gevoed hebben, doch – wat voor twee genoeg is, wordt voor één overvloedig. 't Is zóó beter.... ja beter. – Mijn kind!....”

Nog eenige oogenblikken staat SAMUËL daar voor het venster in de golfjes te staren, en bemerkt het ter naauwer nood, dat de groote koopstad alrede uit den slaap is ontwaakt; dat ginds een fiere driemaster wordt geladen om welligt aan de Kaap, die de Kaap der Goede Hope genaamd wordt, noodlottigen schipbreuk te lijden; dat daar van uit de verte, langs de nog weinig bevolkte kade, een sombere stoet al nader en nader komt – alles in 't zwart – en dat die stoet zijn woning voorbij, en ter grafplaats hen vaart....

Het kind grijpt den lauwer der kunst en drukt dien op 't hoofd van den vader.... dát ziet SAMUËL, dàt alleen en....

Een naar gejang in 't benedenvertrek doet zich eensklaps hooren. SAMUËLS wenkbraauwen fronsen zich; zonder een oogenblik te dralen spoedt hij zich naar beneden.

't Is Nonna, die in de laatste maanden gewoon is om ter dezer ure door de dienstmeid „bezorgd” te worden. De dienstmaagd evenwel, wetende waar mevrouw is, weet ook waar zij zelve wat langer blijven kan.

„Wanluidend gejang!” prevelt Nonna's meester, en terwijl hij uit een kast, ter stilling van het dier, een brok koek neemt en haar dat toewerpt, komt de herinnering aan dat noodlottige trappen op den staart – waarvan de vrouw „in belangwekkende omstandigheden” zoo hevig ontstelde – hem

op nieuw als een grimmig spooksel voor den geest gesprongen.

't Zou mogelijk kunnen wezen!!

De gebeurtenis zelve; het bezitten van den zoon, den eigen zoon, den vervuller zijner hope; dat feit heeft de vreeze in sluimer gesust; maar nu, nu is zij ontwaakt, levendig ontwaakt, en SAMUËL staat eenige seconden met strakken blik op de gebroken pijp te starende die nog op de tafel ligt, en hem alweder aan een langen, pijnlijken droom herinnert. Voort!

Vreemde man! Met zachten tred keert hij naar boven terug; daar staat hij op het portaal voor de deur der kraamkamer; alles is er rustig. - Geen stem, geen kreet laat zich hooren. Behoedzaam ontdoet hij zich van zijn schoeisel. Langzaam, uiterst voorzigtig, draait hij den kruk der kamerdeur om, en opent die deur, terwijl hij haar ligt gekraak als met zijn ingetrokken adem zoekt tegen te houden. Een zachte beweging in het ledikant der moeder doet hem aarzelen, doch - een geregelde, diepe ademhaling gaat er op volgen.

Zacht, onhoorbaar zacht treedt SAMUËL nu de kraamkamer binnen. Ginds achter het kammerschut naast het leger der baker, ligt zijn zoontje in het wiegje te slapen. Hij nadert die plek.

Een kreunende zucht - welligt gewijd aan een reeks van schrielle kraambezoeksters - vloeit er van de lippen der slapende zuigelingen hoedster.

Een der vloerplanken kraakt onder SAMUËLS behoedzamen tred.

„Hê hê” klinkt het weder, en - iets zwaars draait zich om.

Zij slaapt!

En SAMUËL staat bij het wiegje; hij slaat het wiegekleed open; daar ligt zijn jongske, met de oogjes toe; aardig ventje, zoo rood als scharlaken. Hoe hem daaruit te nemen? zóó? Die aanraking zal hem misschien doen ontwaken. Met zijn matrasje, met dekens en al! Stil - 't is immers wat dwaas 't geen hij doet....! Niemand zal het weten. Zie - met beide handen onderschept de vader het leger van zijn zoontje; daar heeft hij hem met bedje en al op zijne armen; - de kleine beweegt zich niet; hij slaapt - gerust! - De koude op het portaal zal voor het teedere wichtje na-deelig kunnen zijn! - Zachtkens trekt de vader het dek over 't mollige gezigtje.

Vreemde roover, waarheen?

Weder onhoorbaar zacht keert SAMUËL op zijne schreden terug; de deur uit, en het portaal over, treedt hij straks zijn eigene kamer naar binnen. - De deur achter zich digt! Het dekentje opgeslagen: de kleine slaapt nog. „Lieve FELIX!” drie zoenen op zijn glad gezigtje; - de kleine krielt even, maar, blijft in den slaap.

Hier, op vaders leger wordt hij ter nedergelegd. Met zenuwachtige drift spoedt SAMUËL zich naar de zijde, waar de piano staat, die aan de bovenkamer van MEIBLOEMS woning herinnert. Ziet gij wel, op die piano staan drie vioolkisten, een groote, twee kleinere - twee! - Uit de grootste der kisten neemt SAMUËL zijn dierbaar instrument; de strijkstok - een nieuwe - wordt vaster geschroefd; de harst glijdt langs

het paardenhaar; een zijden doek ontdoet het speeltuig van het geringste stofje; hij tokkelt zachtkens; luistert scherp met half dicht geknepen oogen, en - draait de quint iets hooger.

Zuiver!

En 't wichtje slaapt nog. Met de viool in handen buigt de vader zich zijdelings over den zuigeling heen; daar ruischt de viool; daar trillen toonen in die kleine oortjes. Een *Andante Amoroso* vloeit er wél liefelijk uit het instrument van den onsterfelijken *Straduvarius*.

De oogen van den speler hebben zich strak op het kindje gerigt; maar - hij slaapt.

Kleine hoort gij die toonen niet.... die pijlers uwer toekomst?

Sterker toonen ruischen er door de kamer. Het *Andante* wordt *più tosto Allegretto*. Al blijkt de vaardigheid wel, 't geluid is niet schoon: hard en snerpend. Maar zie ook, de oogen van dien vader staan zoo vreemd, en de hand die den strijkstok bestiert, trilt zichtbaar.... de kleine wordt niet wakker - hij slaapt!

Più forte! più forte!! roept het in den boezem des spelers, en zijn oogen rigten zich hoe langer zoo strakker op dat kleine gezigtje; - het instrument is geen hand breedte van dat pasgeboren hoofdje verwijderd.... *Fortissimo!*

Maar het geluid wekt den kleine niet - hij slaapt!

Hij slaapt! Zelfs die vreemde en onzamenhangende *Marcandos* doen hem niet ontwaken!

Nadat de vader met een haastige beweging zijn speeltuig onder den arm heeft gedrukt, ontbindt hij de bandjes der

beide mutsjes die het hoofdje bedekken, en - het nog ongesloten kopje ligt bloot.

Zie, de kleine slaapt niet langer. Of de aanraking van die zenuwachtig trillende vaderhand hem deed ontwaken - althans de eigenaardige plooiën der zuigelingen droefheid teekenen zich op het gezigtje van den jonggeboorne en een pijnlijk krijten - een naar krijten! een onharmonisch krijten! doet SAMUËL ontstellen.

Hij schommelt en liefkoost den kleine; neemt hem in zijn armen; wiegt en sust hem en - het wordt weder stil. Één- twee- driemaal niest het kindje. Dat is gezondheid! Nu is hij stil en wakker hij poogt de oogjes te openen, maar kan het niet; 't licht zal te sterk zijn!

Met het gezigtje naar de donkere zijde gewend, ligt het bloedje weder in 's vaders ledikant. Nabij dat fijne ontblootte oortje, glijdt de strijkstok nu weder over de trillende snaren.

Gaan die oogjes niet open? speurt hij niet naar die toonen? Neen, neen! die oogjes zijn digt en ook nú is de ademhaling die van den slaap; - hij niest - niest alweder - nogmaals, maar slaapt; blijft slapen!

„Kind! kind! hoort gij die toonen niet!” zegt SAMUËL gejaagd, en hij schudt den kleine en trekt hem - ofschoon zachtkens - aan het teedere armpje. Een heviger stuipachtig krijten is het gevolg van dat laatste onzinnige pogen. . . .

Daar wordt de kamerdeur eensklaps geopend:

„Om Gods wil, mijnheer, om Gods wil, wat doet gij?” roept, met gedempte stem, de vrouw aan wier zorg het wichtje is toevertrouwd, terwijl zij met vuurrood gelaat in zichtbare ontroering ijlings nadertreedt. „Mijn hemel wat be-

staat gij met dat kindje! Zijt gij krankzinnig dat gij het arme wicht zoo in de koude wegneemt, hier neêrlegt en muziek gaat verrigten. Mijnheer," vervolgt zij erg bevend: „God zal u straffen! dat schepseltje te vermoorden! - Ga weg - ga weg, ziet gij - ja - ja - ik ben hier baas!"

Als een op heeterdaad betrapte booswicht, treedt STOPPEL terug. Zijn hoofd gloeit; antwoorden kan hij niet.

„Gerechte goedheid, het hoofdje bloot!" zegt de vrouw met ontzetting, waarna zij ijlings de mutsjes weder opzet en vastbindt. „'t Is den hemel gejammerd! zulk een afschuwsel verstond ik mijn leven niet. Arm popje! Sust, sust, stil dan mijn liefje; kom maar bij baker; hier; hier; suja deine! - 't is den hemel getergd! - suja, suja deine!" en, terwijl die vrouwe nog sust en liefkoost, grijpt zij met de bezorgdheid eener eigene moeder, de wollen deken van SAMUELS leger, slaat die dubbel maar luchtig over den kleine heen, en met hém in den eené, en het beddegoed van zijn wiegje onder den anderen arm, ijlt zij de kamer uit en terug naar de angstig toevende moeder.

Baker ZIEDERVAN! wanneer wij u soms buiten 's huis met uw luifel-hoed op het hoofd en uw langen mantel over de schouders mogten ontmoeten; wanneer wij u soms zullen hooren met uw dikwijls wat vreemd gekozen, zeer deftige woorden; wanneer wij u in de kraamkamer, bij alle gelegenheden tot bij „'t loskomen van een boertje" of iets anders toe, een sierlijken gelukwensch zullen hooren ontboezemen, dan willen wij ons best doen om niet te glimlagchen; maar zeker zullen wij in 't eerste geval, den hoed voor u afnemen, en in de laatste gevallen er naar trachten, om,

door een zachten metaaldruk in uwe hand, pijnlijk nachtgezucht bij u te voorkomen.

SAMUËL STOPPEL heeft de handeling der baker als versuft en stilzwijgend aangezien; hij heeft geen woord kunnen spreken, en nu, terwijl zij met het kindje reeds eenige seconden is verdwenen, nu staat hij daar nog te turen naar niets.

In 't einde komt er leven in de gestalte die schier een standbeeld geleek. Alsof een nare droom zijn zinnen heeft beheerscht, ziet SAMUËL in 't ronde; strijkt zich de haren van 't voorhoofd weg; ziet naar de plek waar het kindje heeft gelegen en bespeurt dat hij zijn viool nog onder den arm houdt, terwijl de strijkstok neven hem op den grond ligt.

„'t Was onzinnig!” prevelt SAMUËL terwijl hij nogmaals de hand over het voorhoofd laat glijden. „Onzinnig! Maar” - en dat maar is eene afgrond vol verschrikking. „Maar! - Doch neen,” peinst SAMUËL verder, „dat stofje is wel beziel, doch de geest die er in wonen zal, kan eerst later geboren worden; dat stofje is nog te krachteloos; 't was onzinnig! Slaap maar kindje, slaap! uw vader zal zijn geduld nog oefenen; hij zal wachten en dieper en dieper dringen in 't heiligdom der kunst om u vaster te kunnen stieren op de bane der onsterfelijkheid. Wachten! - één jaar, twee jaren! Trage loop der natuur. Wachten! - Ik zal kalm zijn en stil; - ja, kalm!

Merkbaar bedaarder dan in zijn vroegere bewegingen bergt SAMUËL zijn instrument; wast zich daarna het hoofd in het kille water; - „dat verfrist! dat verkwikt!” en - straks gekleed, begeeft hij zich naar het kraamvertrek waar

de baker „dien ontmenschde!” met geen blik wil verwaardigen en waar hij, na den morgengroet aan zijn zwakke gade te hebben gegeven, slechts een stamelend „SAMUËL!” en een oog vol tranen ten antwoord bekomt.

Tien dagen na de geboorte van den kleinen FELIX STOPPEL, ziet gij den geneesheer achter het kamerschut - zonder lach op het gulle gelaat - over het jongske, dat door de baker op den arm wordt gehouden - heêngebogen. Wat hij doet, dat zien wij niet juist; slechts nu en dan hooren wij eenig geluid.... In 't einde, daar rigt hij zich overeind en trekt met een bedenkelijk gelaat de schouders op.

Een verbaasd en meêwarig hoofdschudden der vrouw is het stille antwoord.

De geneesheer schrijft een recept en stopt het de baker in handen.

„Slaapt mevrouw?” is zijn vraag.

„Om uwe te dienen, meester!” fluistert de baker.

„Goed! laat haar rustig en -” hij wijst op het kind en legt den vinger op den mond.

Een sterke hoofdknik, benevens zeer sprekende oogen, geven onhoorbaar ten antwoord: „dat verstaat zich!”

Mijnheer WONDER werpt nog een blik op de slapende moeder en vertrekt.

Pas in den gang gekomen treedt STOPPEL den geneesheer te gemoet en zegt:

„Het blijft alles wél gaan, niet waar?”

„Zachtjes aan!” is het goêlijke antwoord.

SAMUËL wenkt; WONDER volgt hem binnen de zijkamer.

„Hebt gij mijn kind hooren schreijen?“ is SAMUËLS vraag.

„Ja mijnheer STOPPEL.”

„Ik vind iets naars in dat schreijen, mijnheer!”

„’t Is maar zelden welluidend,” zegt WONDER.

„Maar - is het schreijen van mijn kind niet bijzonder wanluident?” eischt SAMUËL.

„Die klanken zijn immer verschillend, mijnheer STOPPEL.”

„Uw toon is zoo ernstig!” herneemt SAMUËL haastig. „Gij ziet mij niet aan; ik vraag u, ik vraag u WONDER! vindt gij niets vreemds in de klanken van ’t kind?”

„Ik wenschte U wat bedaarder te zien, goede vriend,” zegt WONDER op vriendelijken toon, „en vertrouw dat gij als man boven zwakheid zult verheven zijn.”

SAMUËLS blik schijnt in de ziel des sprekers te willen dringen.

„Hoor,” vervolgt WONDER, terwijl hij goedaardig SAMUËLS hand vat; „Bij alle reden die gij tot dankbare blijdschap hebben kunt, mag ik u als vader, niet langer verhelen wat sedert eenige dagen mijn bekommering voor ’t jongske heeft opgewekt....”

STOPPEL wordt zoo bleek als een doode.

„Ontstel niet te zeer,” vervolgt de spreker op schijnbaar lachtigen toon, terwijl hij bovendien SAMUËLS hand in de zijne voelt beven, „Wij kunnen bij zulk een jeugdig kindje niets met zekerheid bepalen, er kunnen beletselen zijn, die....”

„Man! spreek wat is er?” roept SAMUËL met akelige stem, terwijl hij zijn hand uit die des geneesheers rukt.

„Voor U geen antwoord, mijnheer!” zegt WONDER bedaard;

„ik meende tot een verstandige te spreken; ik zal mijn pligt ten opzichte van uw kindje blijven vervullen; maar nu....”

„En ik eisch, ik wil dat gij spreken zult,” valt SAMUËL in, doch - bemerkende dat de geneesheer zich gaat verwijderen; slaat hij de handen in een, en zegt op gansch anderen toon:

„Ik bid u, ik smeeek u verlaat mij zoo niet. Gaat dan het lot van zijn kind den vader niet aan? Zie - zie, ik ben kalm - zeer bedaard, ziet maar - ziet gij wel, ik ben uiterst bedaard; ga daar zitten, mijnheer WONDER; neem plaats; ziet gij, ik wilde u in alle bedaardheid slechts vragen - wees gerust ik ben kalm; ik zal man wezen! - ik wilde u vragen, of - indien mijn zoontje eens een minder welluidende stem mogt hebben, zijn gehoor - ziet gij - zijn muzikaal gehoor daarom zuiver zal kunnen wezen...? gij bespeurt wel, ik ben kalm nietwaar, kalm en bedaard.”

Inderdaad, die kalmte verbaast den goeden WONDER; hij heeft tegenover den vader plaats genomen.

„Wél zoo,” zegt hij langzaam, „zulk een stemming is goed, is wenschelijk bovendien;” en, turende in den bol van zijn hoed vervolgt hij: „Wij kunnen niets bepaal mijnheer; niets; niemendal; doch er bestaat een kleine vreeze dat juist het gehoor - welligt door een hardheid van het tympanum of trommelvlies veroorzaakt, niet zeer sterk zal wezen....”

SAMUËL zit kalm!

„Ziet gij, wij bepalen niets met zekerheid,” vervolgt de geneesheer, „maar het gehoorvermogen schijnt bij uw kindje

uiterst zwak te zijn." - Wat zit SAMUËL kalm, ijselijk kalm! - De geneesheer tuurt nog altijd in zijn hoed en gaat voort: „Uiterst zwakjes! jufvrouw ZIEDERVAN heeft nog niet kunnen bespeuren dat eenig geluid regtstreeks zijne aandacht trok. Het verheugt mij inderdaad dat gij mannelijk verneemt, wat mij reeds eenige dagen om u en de goede moeder, niet minder om den kleine zelven, ernstig bekommerde; ik heb....” De geneesheer ziet naar SAMUËL op. Goede hemel! welk een ontzettende kalmte; daar zit hij als een marmeren beeld.... „Mijnheer STOPPEL! ik bid u....” roept WONDER terwijl hij ijlings een glas vol water schenkt en dat den hevig geschokte aan den lippen brengt. „Drink eens, drink, - alle hoop is niet verloren. Wees verzekerd dat wij geen middel onbeproeft zullen laten; drink dan; waarlijk het zal u goed doen.”

Maar de vader, als door een bliksemstraal getroffen, hoort den bezorgden WONDER niet spreken. Een verdooving van zinnen houdt dien zwakke vermeesterd.

Reeds een geruimen tijd heeft SAMUËL op de rustbank doorgebracht waarop de geneesheer hem heeft nedergelegd. SIENTJE, de dienstmeid, is vrij getrouwd geweest om haar meester, volgens ontvangen bevel, te verzorgen. Boven op de kraamkamer is men onkundig van 't geen er beneden is voorgevallen.

WONDER zal straks nog eens terug komen. SIENTJE is naar de keuken om frisch water te halen, en even naar „t soepje voor boven,” te zien.

SAMUËL opent de oogen - hij weet niet wáár hij is en -

wát er is...? - Men streelt hem de hand; nogmaals; alweder. - Wie is het die hem liefkoost? Zijn blik rigt zich naar die zijde.

Zie, zijn oogen hebben haar ontdekt die hem liefde be-
toont. Het bewustzijn keert weder. Het verleden en het
heden leeft weder op in zijn geest. Ha! - Een akelige ver-
wensching rolt er van die straks nog zoo pijnlijk geslotene
lippen: „Ha! ha!! Duivel! dat alles heb ik aan u te danken,”
spreekt de ontwaakte op trillenden toon: „Vervloekte hond!
hond, met uw ellendig gejank! gij - gij hebt mijn toekomst
vermoord....”

Het kost den man nog moeite om van de rustbank op
te staan; maar, hij doet het. „Hier Satan! hier!” roept hij
luide. Ach, zie, de kleine Nonna loopt angstig heen met
den prachtigen staart tusschen de fijne pootjes. Hier, Nonna,
hier!” Zachter: „kom dan hier bij den baas, hier.... ha!
kom dan hier.” Nonna kruipt vreesachtig over den grond;
SAMUËL vervolgt haar; onder een opstaand kastje wil zij
vlugten, maar - de hand van den meester heeft haar reeds
in het zij-achtige vel gegrepen. Zij jankt. „Jank niet!”
graauwst SAMUËL. „Satans gejank! klein mormel die den vloek
over mijn kind hebt gebragt. Ha!” en - daar schudt hij
het hondje onbarmhartig; houdt haar het kleine snuitje digt;
ijlt er mede ter deure uit, en, de straat op....

„Gemeene beul!” roept een appelen-vrouw.

„Arm beest!” schreeuwt een straatjongen.

„Ransel je zelf!” klinkt het weder.

„Zoo'n smak op de steenen;” jammert een meisje.

„Daar ligt ie in 't water!” roepen er velen.

„Smijt hem er bij in!” is de kreet van den jongen.

Dat is een afgrijselijk tooneel.

De voorbijganger die gedwongen was het mede te aanschouwen, is er den ganschen dag onthutst van geweest.

Op het oogenblik dat de trouwe geneesheer zijn bezoek bij STOPPEL hervat, vindt hij den lijder in slaap. „Arme man!” spreekt WONDER bij zich zelve, „uw teleurstelling is grievend - doof en stom - 't zou mij niet bevreemden. Slaap maar! Dat God u vertroostte.”

Mijn lezer, wij hebben behoefte om adem te scheppen; binnen de muren van dat huis aan den buitenkant, wordt het ons te eng, te benaauwd. Wij zullen er later terug keeren.

Maar eerst nog een zachten handdruk aan de moeder, die - bij háár in de Oost - nooit z'n leven zulk een dooijelijke kraam-omgeving gekend heeft; die alles behalve zoo vlug als vroeger is, en zich veel slapper gevoelt dan immer te voren; die ijselijk weinig aardigs in 't lieve molletje vindt - zoo niets geen leven, „vinje wel baker?” en die ten slotte ieder keer vraagt, of Nonna niet reis boven mag komen, daar het nu toch geen kwaad kan; Nonna, die altijd zoo'n pret, met haar Oostersche kindertjes had.

Wij spoeden ons heen; maar eerst nog een zoen op dat mondje van den kleinen FELIX gedrukt; op het mondje dat nimmer zal spreken! een zoen op de koontjes die schaars zullen lagchen dewijl het oor niet hooren.... en de ziel een vaderhaat te dieper zal moeten verstaan. Maar ook, nog een, nog één zoen op uw oortjes, onschuldige FELIX.

Aardige oortjes! heeft Nonna de schuld?... of - uw vader...? of Nonna...? wij weten het niet.

Dag baker! zorg jij voor den kleine.

En nu - nu trekken we heen, maar zie, daar zit SAMUËL in zijne kamer; blijkbaar lusteloos doorbladert hij een stapel muziek. Wreede man, wij gaan u voorbij zonder handdruk of groete. Maar - tranen glinsteren in zijne oogen. Ongelukkige SAMUËL! waar is uw toekomst...?

Alweder verwoest!

Rigt u op; spoedt u naar de zwakke moeder; spreek haar eens vriendelijk toe. Beschouw uw kind met kalmen blik; zie in zijn heldere kijkers, en - heb deernis met hem!

Vaarwel SAMUËL! Wat drukt gij ons pijnlijk de hand!

Arme SAMUËL!

VIJFDE HOOFDSTUK.

Wanneer het in den zomer, des Zondags na kerk- en na etenstijd is, dan wandelt de beau monde van het steedeke A. naar den zoogenaamden Hartensprong, welke plaats door de vereeniging de Harmonij aangekocht, later den naam van Buiten-societeit heeft ontvangen. De Hartensprong, of liever de Buitensocieteit, is zeer nabij een vriendelijk dorpje, op een groot kwartier afstand van A. gelegen, en ieder vreemdeling die „de gelegenheid” bezocht of bezoeken zal, moet erkennen: „’t is er allerliefst aan de Hartensprong!”

Nu bestaat er in A. een zeer bijzondere gewoonte, namelijk, dat de burgerman (waaronder wij hier alleen den winkel- en ambachtstand te verstaan hebben) dat de burgerman „of ie hoog of laag springt geen lid van de socie kan worden; binnen noch buiten.” Wij vinden zulk een bepaling vooral in kleine plaatsjes hoogst verstandig en voorzigtig. De standen worden op die wijze uitstekend geconcentreerd,

ofschoon de voorname en pseudo voorname beurzen, er wel wat slapjes van worden.

Ziet ge, het bestuur heeft alle Zondag-avonden muziek aan de Hartensprong beloofd. 't Muziek moet er wezen; 't muziek dat komt er; doch hoe! en welke muziek!

Maar, dewijl nu de burgerman geen toegang tot die „socie” heeft, waant gij misschien dat hij te huis zal blijven. In 't minste niet. Op geen vijftig schreden afstand van de uitspanning der grooten is een uitspanningje der kleinen, met een schommel en een wip en een kegelbaan en, daar hooren ze de muziek van de grooten, precies zoo goed - alsof ze er meê aan betaalden.

't Is een mooie Zondag-namiddag en de bevolking van A. stroomt naar de groote en de kleine Hartensprong.

De weg voert afwisselend langs rijke koorn- en bloeiende boekweitvelden, en, door een prachtige eiken- en beukenlaan heen.

„BARTJE ik versta niet dat je nog eens naar dat volk om zult kijken;” zegt een jufvrouw die een zwart zijden hoed op haar hoofd, een zwart zijden doek om haar schouders en bruin katoenen handschoenen aan haar handen draagt. „Dat volk is mij te min en te onnoozel dan dat ik er een handdoek voor vuil zou maken,” vervolgt zij. „Een mensch moet zijn eige zelve gelijk blijven, maar zulke grove spiks-vinderigheden die vergeten we niet.”

„Vrouw spreek toch wat zachter;” verzoekt de echtgenoot van jufvrouw MEIBLOEM; „da's nu altijd gehaspel wanneer we naar die Hartensprong gaan. Wat kan je toch die kostersfamilie schelen; 't vergalt al m'n plezier.”

„En dat heeft het mij al lang gedaan;” herneemt vrouw TRUITJE; „ik voor me zelve maal bedroefd weinig om dat muziekgetoeter, daar heb ik met dien STOPPEL genoeg van gekregen; ja, al is 't ook ruim twee jaar geleden, ik hoor 'm nog, dat hoor ik; maar zie je, als moeder dan meêgaat dan wil ze ook dat daar nootelatatie van genomen, en niets gedaan zal worden wat 'r stuit. Weet je wát, ik wil aan de andere zij van de laan gaan loopen; dat volk achter 'm'n rug, daar bedank ik je voor. Jongens, links!”

Twee mannelijke en drie vrouwelijke MEIBLOEMPJES die vooruit loopen, zien om, ontvangen een wenk, slaan zijdelings af en vader en moeder volgen hen met BARTJE, naar „die andere zijde.”

Wij hebben het reeds vernomen dat er twee jaren zijn verlopen sedert wij de familie MEIBLOEM met een bestelling van vijf-en-tachtig stoelen voor de groote kerk, en een toekomstigen militairen paardendocter op 't oog, benevens een vrij nummer voor de militie in de hand, hebben verlaten.

We vinden er BARTJE niet minder op geworden. Of dat nette hoedje, die witte omslagdoek en die zondagsche kleêren wat mede helpen, zooveel is zeker zij ziet er uit om op te verlieven en - geloof het maar vrij, in de groote Hartensprong zullen er straks wel zitten die, indien ze maar durfden, wel gaarne in de kleine, naast „de bedoelde,” een uurtje plaats zouden nemen.

De gezegde twee jaren hebben bovendien eenige wijziging in de gevoelens van 't meisje te weeg gebragt. Ze spreekt nu - wanneer het pas geeft - met de meeste kalmte van, „oome STOPPEL,” of, „oome te Amsterdam,” en ofschoon zij

nog dikwijls iets bijzonders gevoelt, wanneer ze boven de kamer betreedt - welke thans door een „eenloopende weduwe” bewoond wordt - zij gevoelt toch iets sterkers wanneer ze, zoo als nu, den nieuwen paardendocter-officier in haar nabijheid weet, en gedwongen is, om juist naar iets anders, dan naar zijn blonde knevels te kijken.

Wáárom zij daartoe gedwongen is...? wees zoo goed en luister, BARTJE zal 't u verhalen:

„Vader had de stoelen voor de groote kerk klaar en afgeleverd; ze waren keurig; maar zie, toen ze goed en wel in de kerk stonden, toen waren ze te laag van zitting. Aan wie lag de schuld...? Niet aan vader, want, hij had ze precies op het gewone model gepast en gemeten en op pooten gezet. De schuld lag aan den koster die ze besteld had. De pooten hadden twee duim langer moeten wezen omdat ze achter de voetplanken moesten staan; en zie - dat had de koster verzuimd er bij te voegen. „Niét waar” zei de koster. „Wél waar” zei vader, en dat ging: ja en nee; en ja en nee is een lange strijd! - Eindelijk liep het hooger want moeder was er ook bijgekomen, en moeder zei: dat de koster met z'n fieselafitterigheden maar maken moest dat ie de deur uit kwam, ze bestond niet dat haar man door hem gekoejaneerd zou worden, zoomin als zij zelve, en voegde er bij - zie dat was akelig: „Je paardenpil van 'n zoon hoeft niet weêr zoo smoorlijk naar BARTJE te kijken en langs den winkel te draaijen, of anders zal ik hem draaijen leeren; draaijen, versta je!” Dát heeft moeder gezegd, en, ofschoon de leverantie in vaders voordeel is uitgewezen, en de menschen nu in de kerk wat lager zitten, - Dominé zeide

laatst dat ze er nog hoog genoeg zaten; - nu is het vuur en vlam tusschen 't kostershuis en 't onze, en EVERT, zie - EVERT is er zoo triestig om, dat ie maar zus of zoo door zijn examen is gekomen; en de oude koster heeft gezegd, dat ie nooit verstaan zal dat zijn EVERT met zoo'n ambachtskind - hoe verachtelijk! - zal verkeeren', en dat wij veel te gemeen zijn. Nu zeggen ook vader en moeder dat ik de fratsen uit het hoofd moet zetten, want, dat die lui d'r valsche eer en d'r borst veel te hoog dragen.... maar.... zietge EVERT is zoo valsch en zoo hoog niet; die heeft me nog gisteren bij STAK op den stoep in de ooren gefluisterd: „Jou en geen ander!” zietge, daar ben ik gerust op.... Kijk wat is ie mooi, precies 'n officier.... Ik met 'n officier! Aan deze zij van de laan is 't beter: ik kan hem hier zien - zonder mij om te draaijen. Hij zal wel digt in onze buurt komen zitten. Als moeder dan maar rustig blijft! Wat 'n knappe jongen, en - tóch van geringen stand, en zingen! o zingen dat doet ie zoo mooi! Zoo mooi als de beste!”

„De koster is er zelf niet bij,” fluistert GOVERT zijn echtgenoot toe: „alleen EVERT met NAATJE zijn zuster, en de oude jufvrouw.”

„Net zooveel jufvrouw als ik,” gromt vrouw TRUITJE: „een zadelmakers dochter, en de vrouw uit een lakenwinkel.”

„Ja - maar....” zegt MEIBLOEM.

„Neen maar!” beslist TRUITJE. „Ik verzoek je, kijk er niet naar, of weet je: regts-om-keerd en ik ga weêr naar huis toe. Je hebt geen karakter!”

Het duurt niet lang of de familie MEIBLOEM heeft de kleine Hartensprong bereikt. Twee jongens en een meisje MEIBLOEM, moeders evenbeelden, vliegen reeds op den schommel.

Op! neer, op! neer, om strakjes plotseling door een afstap te staken, want, van uitdruilen houden ze niet.

Maar TRUITJE MEIBLOEM . . . ?

„Wel heb ik z'n leven! 't Is alsof dat volk heelemaal gek wordt;” roept ze spijtig, terwijl zij EVERT HEIBLOK met VROUW HEIBLOK en z'n zuster NAATJE – in 't rosé, jawel in 't rosé, de kleine Hartensprong voorbij, en heel permantig het hek van de groote Hartensprong ziet binnengaan. „Kijk dan, kijk dan, zie je wel,” en terwijl ze wijst met den vinger: „wat neusdoek is, wil tafellaken wezen. Kijk – daar gaat nou de lakenfamilie!”

„Vrouw, lieve TRUI, praat toch zoo hard niet! ze hooren je allemaal in de rondte,” zegt MEIBLOEM zachtmoedig.

„En als men 't niet hooren mogt dan zou ik wel zwijgen,” herneemt TRUITJE nog luider. „Omdat een jongen dien ik heb zien-leeren brood eten, nu een gemeene conducteurs jas aan z'n lijf heeft, nu verbeeld men zich dat men tot de grooten behoort, en draait men deze plaats den nek toe. Ja, diezelfde mooie mijnheer heeft van m'n eigen dochter „de schop” gekregen; en laat ie der ooit weêr naar talen dan zal ie weten wie of VROUW MEIBLOEM is. Hê wat schelle muziek. Ik ga aan den anderen kant van de herberg zitten.”

De muziek, bestaande uit twee gitaren, annex twee dames, en drie violen benevens één violoncel – bestreken door vier heeren, is, volgens 't algemeene oordeel aan de groote Hartensprong: allerliefst. Aan de kleine Hartensprong vindt men haar: geen pijp tabak waard; je hoort er niets van, geen trom, geen – niemendal.

Wie er plezier hebben? Van onze bekenden niet een,

misschien uitgezonderd jufvrouw NAATJE HEIBLOK in 't rosé, en de jeugdige harten MEIBLOEM. EVERT vindt den wijn oneindig veel zuurder dan het bier in vroeger tijd aan de plaats waar hij nu goedschiks niet meer verschijnen kan en - waar BARTJE zit, BARTJE met haar vriendelijk gezigtje, BARTJE, die zijn vrouwtje zal worden, al moet hij ook wachten tot dat vader dood..... neen, neen, tot dat vader met de MEIBLOEMS verzoend zal wezen.

Jufvrouw HEIBLOK hoort bijna niets van de muziek, omdat zij zooveel van haar deftigen zoon moet hooren; zacht fluisterend: Moeder moet haar best doen! - Christen menschen! - Vergeven! - Zamen een visite bij de MEIBLOEMS maken! - Morgen voormiddag, want - het is reeds den tweeden avond van zijn driedaags verlof, en reeds den volgenden dag moet hij met den nachtwagen naar zijn eerste garnizoensplaats vertrekken.

Jufvrouw HEIBLOK heeft er een zwaar hoofd in.

Wat vader MEIBLOEM betreft, hij zit op heete koolen. TRUITJE vindt het tochtig; 't bier is zoo wrang als azijn. Ze heeft kiespijn; als er regen komt dan zijn haar hoed en doek bedorven, en, GOVERT zal er de schuld van hebben omdat ie tégen 't meênenemen van parapluis geweest is. Kijk, kleine WILLEM, de knie door z'n broek! - Parate executie. - Dat heb je van dat gemeene laken! (het broekje is in 't voorjaar uit de panden van GOVERTS trouwjask gesneden); laken van die HEIBLOKS. Bedrog, bedrog en anders niets! Hevige kiespijn! HÁár kan 't niet schelen; zij gaat naar huis toe.

En - de heele familie MEIBLOEM verlaat de kleine Hartensprong.

„Foei TRUITJE, je bent al te haatdragend,” zegt MEIBLOEM, toen de echtelieden zich dienzelfden avond ter rust begeven.

„Goddank ik heb karakter!” is het antwoord der vrouw; „en als je dát haatdragend wilt noemen, zie je, dan ben ik haatdragend; daar beroem ik me op; en, zoo min als ik met die Amsterdamsche Madam iets te maken wil hebben, zoo min met het volk dat ons bedilt en bedrilt. Hé wat 'n kiespijn!”

„Beterschap vrouw!” zegt MEIBLOEM en bergt zijn hoofd in een pluimmuts.

Den anderen dag 'smorgens vinden wij het gezin van den stoelenmaker reeds vroegtijdig aan het ontbijt. Daar is iemand in den winkel. NEELTJE - moeders tweede hulp - gaat naar voren. 't Is ARIE de besteller. Een brief voor moeder.

Zes stuivers! ¹⁾.

Een brief voor moeder en van een onbekende hand, dat is een vreemde gebeurtenis. Vader beschouwt den brief aan alle kanten en krijgt weiger-aanvechtingen.

„Geef dan hier;” spreekt moeder ongeduldig, en zij krijgt hem, en vader betaalt, en NEELTJE brengt aan ARIE drie gladde, muntlooze, scherpe dubbeltjes.

Moeder heeft den brief reeds geopend, en terwijl zij zachtens voor zich zelve leest, zijn aller oogen op haar gevestigd, behalve van de jongsten der kinderen, die hun brood belangwekkender vinden.

En moeder leest:

¹⁾ De lezer herinnert zich dat wij ons nog onder het vigeren eener vroegere postwet bevinden.

„Zeer hooggeachte Mejufvrouw!

Het is uit naam en op dringent aanzoek van mijn huidige kraammevrouw dat ik niet aarzelagtig ben om uwé te schrijven en uwé, uit Haar-Ees naam te vermelden, het alhier ten dezen huize allerdroevelijkst gestelt is. Zoo als uwé misschien weet is Mevrouw's eerste kindje, (benamentlijk van uwé zuster Mevrouw STOPPEL geboren MIJBLOEM) jammerlijk voor een groot jaar geleden doof-stom geboren geweest, en dat alles als anderszinsch alsook den dood van Mevrouw's hontje en de vreemdsoortigheid van ~~het men~~ van Mijnheer waar men maar van zweigen zal, hadden Haar Eedele reeds ondergemeint, zoo dat ik ondergeteekende al reeds van te vooren een zwaar hoof in Mevrouw's tweede had; voor drie dagen is de familie met een meisje komen vermeerderd te worden, waar ik dach en nach op pas dat de vader hetzelfde niet weghaalt, om het weder doof-stom te maken, eveneens als de voorhuidige reis. Wat Mevrouw zelves aangaat, Haar Eedele was zooveel als dringent begeerlijk dat ik uwé van haar staat of toestand zou komen te berigten; als zijnde, ook blijkens den meester, Haar Eedele in een uiterst zorgelooze toestand. De koorsen waren van nach ies minder en toen zeide Haar Eedele tot mij: schrijf uwe aan mijn lieve Zuster te A. en zeg dat ik Haar Eedele nog zoo graag, als de Heer blijft, eens zien zou, want ik vrees wel heen te zullen gaan; Och Heer! mijn arme kindertjes zeide HaarEe. Wat het jongste aanbelangt; hetzelfde is een

uitermate mooi kintje maar zwakjes en verordineert de meester melk van koeijemelk, in plaas van pap.

Na deze geschreeven en verschooning gevraagd hebbende voor het haastige schrift noeme mij als uwé onbekend dochter van wijlen den grootmajoor LAROUÈRE frans refuugé.

UEes dienstvaardige Dienaarresse en Baker,

wed: CONCORDINA ZIEDERVAN.

geb. LAROUÈRE."

Woonplaats, Buitekant A. 48.

Amsterdam: 20 Aug. 18...

„Maar wat is er dan vrouw!" spreekt MEIBLOEM dewijl hij ziet dat TRUITJE den brief heeft ten einde gelezen en dat zij bleek is geworden - heelemaal bleek!

„Die arme MIE! Heere, heere! die arme MIE!" zegt vrouw TRUITJE en schudt met haar hoofd.

„MIE....? Mevrouw, zuster STOPPEL?" gist MEIBLOEM. „Maar zeg kind wat is er dan?"

„Och vraag me niet; allemaal dood!" roept vrouw TRUITJE, en - ze barst los in het bitterste snikken.

GOVERT grijpt naar den brief; leest hem met de meeste belangstelling, en terwijl BARTJE haar moeder een kommetje met koud geworden koffij, „voor een slokje" toereikt, kijken de kinderen, groot en klein, angstig - nieuwsgierig. Moeder die hilde: dát was 'n vreemde vertooning!

„Waar leven is daar is nog hoop!" zegt MEIBLOEM, na den brief te hebben gelezen. „Wij willen er 't beste van hopen."

„Neen! niet.. hopen!” hikt vrouw TRUITJE. „Niemendal hopen... niemendal; weetje; maar d'r heen gaan; subietelijk d'r heen gaan; doof-stom! Dood gaan! je hoort ook niemendal van malkander. - Ze wil me nog eens zien. Zie, zóó was ze altijd: TRUI voor en TRUI na; als zij van moeder iets had gekregen dan moest ikke mijn deel d'r van hebben - ja, éér zou ze niet gerust hebben. En nu, mijn hemel! Ik dacht daaraan zie, net zooveel as aan 't uur van m'n dood. In de kraam van haar tweede!! Toen zij een kind was heb ik haar op mijn armen gedragen!”

„Maar moeder wat is er met tante...?” vraagt BARTJE met belangstelling.

„Op sterven. Op sterven kind!” roept vrouw TRUITJE, en weder huilt en snikt ze, en valt zij met de beide armen op de ontbijttafel om er 't hoofd in neder te leggen - de elleboog op den rand van een schoteltje - gewipt - 't kommetje omver - de koffij over haar lijf: „'t Kan me niemendal schelen! niemendal schelen!” klinkt het met nokkend geluid: „God! - Heere! geef dat MIE weêr gezond wordt!”

't Helpt u niets, vader MEIBLOEM: TRUITJE zál en moet haar „eenige, goeije zuster” bezoeken. De huishouding waarin de meisjes, altijd alles glad-anders-om en verkeerd doen, de huishouding „kunnen zij best waarnemen, daar is niets geen bezwaar bij” en kleine EVERT, die zich nooit door een ander dan door moeder wil laten helpen, en, o heer, veel te vlug is dan dat de meisjes er 't oog op kunnen houden, kleine EVERT kan, „opperbest en keurlijk onder toeverzigt van BART en NEELTJE blijven; 't zou wel ongelukkig wezen indien de jongen niet eens zonder moeder kon!”

In 't kort, er bestaat voor moeder TRUITJE niet een enkel bezwaar om de reis naar zuster STOPPEL te ondernemen, en - vader MEIBLOEM heeft niets te zeggen: „'t is een liefdewerk van 't hart,” TRUITJE moet dan in vredesnaam maar trekken, „van avond om negen ure - niet eerder? - met de dillesjans.”

En - alles wordt voor moeders reize in gereedheid gebracht; moeder loopt af en aan, en beneden, en boven, en overal; hiér staat dit, en dáár staat dát nog. Och hemel als ze eens te laat komt! Morgen middag moet er andijvintoes met spek gegeten worden, en BARTJE zegt, terwijl ze op moeders bevel een fleschje Jan-Bogaardts-olie voor die doofheid, en vier sienaas-appelen voor tante STOPPEL in de markt-karbies pakt: „Tante zoo erg! - 'n kindje doof-stom! - wel ongelukkig! Arme oom SAMUËL!”

ZESDE HOOFDSTUK.

„Daar komen ze nog!” roept een sjouwer-jongen, en hij wijst naar het einde der straat, waar eenige zwarte gedaanten uit den nog zwarteren achtergrond komen opdagen en naar voren stormen.

„Goed ook!” zegt de conducteur der nacht-diligence op Amsterdam, „want langer te wachten, staat niet in mijn boekje.”

Eenige personen, groot en klein zijn aan het logement de Valk den wagen nabijgekomen. Allen buiten adem:

„Is dat loopen! - Hê! - We zijn er! - Dag moeder! - Dag TRUI-lief - Atjuusjes! - 't Beste met tante! - Wel de complementen! - Mijn karbies!? - Hier! - De perpluu...? - Wel die heb j' al...”

„Jufvrouw wees zoo goed....!” zegt de conducteur, „we hebben geen tijd meer,” en hij wijst op de wagentrede.

„Zul je EVERT en SAARTJE nog eens voor me pakken!?” roept vrouw TRUITJE, terwijl zij den wagen beklimt. „Denk aan

de pekel. - Jawel. - Dag vrouw! - Dag moeder. - God zegen je...!"

Roef! het portier wordt dicht en de trede opgeslagen. De conducteur blaast; de voerman legt de zweep over de paarden; de logge diligence komt in beweging en de MEIBLOEMS trekken, terwijl zij zich het zweet van hun aangezigten wischen, zonder moeder, weder huiswaarts. Vrouw TRUITJE binnen den wagen gekomen, doet al aanstonds een uitroep van smart; zij is over „een hoekig ding” gestruikeld, en met haar kin op het ijzer terecht gekomen, waartusschen de leunstukken der middenbank hangen.

„Hebt u zich zeer gedaan, jufvrouw?” vraagt een basstem waarvan de eigenaar, bijna geheel in 't duister, in 't hoekje op de achterbank is gezeten.

„O hemel, m'n tanden!” roept vrouw MEIBLOEM, „ik geloof dat ik bloei;” (niemand zal de jufvrouw om dat bloeijen van zelfverheffing beschuldigen). „M'n zakdoek, waar is m'n zakdoek? - 'k had een schoone.... och hemel, en als het op m'n goed komt....!”

„Neem dezen doek, jufvrouw, die is schoon uit de kast,” klinkt de basstem weder. „Ga zitten. - Zal ik den conducteur roepen om in de Kroon wat water met azijn te vragen, eer wij de stad uit rijden....?”

Vrouw TRUITJE heeft op 't gevoel af, zonder complimenten, den aangeboden doek genomen, maar beweert tevens: dat het wel gaan zal, en dat het wel vriendelijk is.

„Als u hier wilt zitten, jufvrouw,” klinkt een jongere mansstem uit den anderen hoek der achterbank; „dan wil ik met plezier....”

„Ik blijf waar ik ben,” is TRUITJES antwoord, terwijl zij op de geheel ledige middenbank neêrgeploft, den ontvangen doek voor haar mond gedrukt houdt, ofschoon er geen droppel bloeds meê valt op te vangen.

„Anders mijn zoon zal met genoeg en dat plaatsje ruimen,” herneemt de basstem; „hier achter heeft men hoekstukken om met het hoofd in te rusten, en - dewijl gij u bezeerd hebt”

„Och nee, niemendal; ik dank u heel vriendelijk,” is TRUITJES antwoord. „Wat me zelve betreft daar maal ik niet om, maar weet je, ik ga naar mijn zuster, die misschien al dood is; en zie je, daar ben ik vol van. Ik had gejaagd en gejagt om klaar te komen, maar, in een groot huishouden, - en we hadden juist de wasch; - ik hoop maar dat ie wat harder zal rijden, - zie jè, toen kwam ik nóg haast te laat; vader weet nooit van geen klepel of klok.”

„Zóó - hebt u een zuster die gevaarlijk ziek ligt. Och kom!” spreekt de basstem.

Vrouw TRUITJE verzekert dat zij ze nooit weêr zal zien, en dat ze vindt dat mijnheer zoo'n bekende stem heeft, en dat die doek ontoonbaar zal wezen, maar, dat z'm bij haar goed zal bewaren, en waar of mijnheer woont, en dat z'm dan bij tijd en wijle, gewasschen en gestreken zal thuis bezorgen, en dat ze heelemaal op is van akeligheid over d'r goeije zuster.

De eigenaar van de basstem woont in A. - achter de kerk hij heet: HEIBLOK, uit den lakenwinkel; en die andere heer is: EVERT HEIBLOK; paardendocter bij de militairen. De vader vergezelt zijn zoon naar diens eerste garnizoens-

plaats, en de zoon die in den loop van zijn laatsten verlofdag, weinig sympathie voor zijn vader heeft aan den dag gelegd, en welligt even gaarne zonder zijn uitgeleide ware heengetrokken, hij heeft zich al aanstonds verbeeld dat hij de stem van die jufvrouw wel eens méér heeft gehoord. . . .

„Wat blief.... HEIBLOK!?” roept vrouw TRUITJE, „en is die zoo vriendelijk voor me! Weet je wel dat ik de vrouw van MEIBLOEM ben. Ja, ik zeg het, die menschelijke harrewisserijen, wat heb je d'r aan! Ze zitten immers best in de kerk, en, als je de dood zoo voor oogen hebt staan, waar dient de ruzie dan toe! Wel lieve hemel, ben uwe mijnheer HEIBLOK. M'n man hèt 'n nieuw zondags pak noodig: jas, vest en broek, nou, als ik den zakdoek weerom breng, bij uwe hoor, en bij niemand anders!”

't Is een verre reize van het steekeke A. naar Amsterdam. Tien volle uren zat moeder TRUITJE in den wagen; de vijf eersten er van met de HEIBLOKS, vader en zoon, die haar bij 't afscheid alles goeds met mevrouw STOPPEL hebben toegewenscht; de jongste dier twee: „Bij terugkomst de complementen aan BARTJE!” en zij: „'k Hoop het waar te nemen.”

Wat heeft die reis lang geduurd! Waar zij is . . . ? In Amsterdam.

Door een „nooit beleefd gewoel en gejoel en geherrie” henen, volgt de Geldersche vrouw een Amsterdamsch, armoedig Israëlietje naar den Buitenkant. De markt-karbies draagt ze zelve, en de parapluie evenzeer.

Daar betreedt zij den stoep van zusters woning; trekt aan de schel - die, omwonden, schier geen geluid geeft; -

betaalt het knaapje, en treedt door de deur die haar zachtens wordt geopend naar binnen.

Wij weten niet hoe weinig seconden vrouw TRUITJE slechts behoeft om zich bekend te maken, zich van haar overkleeren te ontdoen en haar schoenen uit te wippen om te zachter naar boven te gaan - want: Gode zij dank! zuster leeft nog.

En - weinige oogenblikken later, heeft er een wederzien tusschen die beide zusters plaats gehad.

„Mijn hemel, MIE! mens lieve! wat zie je d'r uit!” roept TRUITJE op gedempten toon, terwijl de tranen haar langs de roode wangen rollen. „Ik zou je z'n leven niet hebben herkend; - en zou er nu niemendal aan te doen zijn! maar nee, groote hemel, ik zie wel, dat je 't niet meer halen zult! Wát is de mensch toch!”

De lijdende kraamvrouw is door dat plotselinge wederzien, alsmede door die onbedwongen toespraak op 't hevigst geschokt geworden. Ja zij weet wel dat haar toestand bedenkelijk is; zij gevoelt wel dat haar krachten uitgeput, en vreest wel dat haar dagen, haar uren geteld zijn, - maar - niemand zeide haar dat. En haar arme FELIX dan, en haar kleintje, dat lieve meisje, het meisje dat SAMUËL niet wil aanzien - omdat het een meisje is?

Dominé heeft haar gezegd: bid maar, Vader Uw wil geschiede, aan U beveel ik mijzelve en mijne lieven! maar och! nú, nú kan ze dat niet.

Een akelig snikken doet jufvrouw ZIEDERVAN ijlings toeschieten. Het kost haar moeite om de nieuw-aangekomene van het bed te verwijderen, en, terwijl zij de middelen aan-

wendt die haar nu dunken wel dienstig te zijn, wischt moeder TRUITJE zich de oogen - met den doek waar heel geen bloed aan zit - en ontpakt de karbies, en snijdt een sienaasappel in vieren, en vraagt bij zich zelve: Waar mag m'nheer STOPPEL wel wezen...?

Waar SAMUËL STOPPEL is...?

Zie, in dat kleine huisje, het vierde van die dompige steeg, daar is hij binnen gegaan. TIJS BRANDS, de „honden-melker,” heeft van het achterplaatsje een mager rood-wit hondje naar voren gehaald; TIJS beweert dat Nonna een leven als een Prins heeft, en dat mijnheer STOPPEL wel tevreden zal wezen, dat Nonna zoo trouw en zoo netjes door hem is opgepast.

Weet gij lezer, druipnat en hijgend en aëmechtig is het kleine dier na dien vreeselijksten dag van haar leven, tegen den avond in 't huis van „de vrouw” terug gekomen; maar - voort moest ze weêr, voort! - Nonna is des anderen daags nogmaals teruggekomen: haar fraaijen staart bijna kaal! - Toen heeft SAMUËL medelijden, en TIJS BRANDS bevel gekregen, om „het ongeluksdier” voor een matig kostgeld ten zijnent te verzorgen. Dat is nu ruim een jaar geleden. Gisteren avond heeft MARIE vreeselijk geijld, en, in dat ijlen gejammerd om haar Nonna, waarmee haar kindertjes in de Oost zoo aardig solden, en die zij wel nooit terug zal vinden, dewijl zij ook Nonna nooit heeft wedergezien.

't Hondje loopt angstig haar meester vooruit; SAMUËL heeft het aan een koord, en beiden gaan naar 't huis van de vrouw.

Maar de vrouw, zij ligt roerloos. Baker ZIEDERVAN heeft

om mijnheer WONDER gezonden. Die jufvrouw uit Gelderland is ook zoolang met mevrouw aan 't praten geweest en mevrouw heeft gestameld: „TRUITJE, och, lieve mens, zorg jij voor mijn arme FELIX en 't kleine wurmpje...” en de jufvrouw heeft gezegd: „Mens! alsof ze mijn eigen waren, ga dáárop gerust de eeuwigheid in. God hoort me; dát hoort Hij!” Iets later heeft mevrouw geroepen: „FELIX!” De kleine doof-stomme - pas elf maanden oud - is daarop door de baker met zijn mondje op de bleeke lippen der moeder gedrukt geworden, waarna zij hem aan het voeteneinde van het leger heeft nedergezet.

Ook het jonggeboren meisje heeft eenige oogenblikken met haar klein en rood gezigtje, tegen den bleeken wang der moeder gerust; de moeder heeft nog een zoen op dat voorhoofdje gedrukt; toen heeft baker ZIEDERVAN dat kindje weêr weggenomen en de moeder-oogen zijn toegegaan, en een pijnlijke lach heeft er zich over haar gelaat verspreid. - Heeft zij misschien aan haar Oost gedacht; aan die gelukkige dagen waar niets van was overgebleven, maar - die zij spoedig hervinden zal...?

Tegen de buitenzijde der deur van het kraam- en ziekenvertrek hoort gij driftig nageltjes krabben. - De deur gaat open. - Zacht jankend, doch met schier zinneloze snelheid vliegt Nonna de kamer in, - neemt een zijdelingschen koers, - ijlt met ongetemde drift op het groote ledikant toe, - ruikt, springt tegen de tamelijk hooge beddeplank op, - valt naar omlaag; springt nogmaals, valt insgelijks weder; - ten derde-male! - Haar voorpootjes haken om den rand; de achterpootjes krabben en schuiven er buiten; - daar zijn zij er

eveneens binnen en - eer men het kleine dier heeft willen of kunnen verhinderen, lekt zij onstuimig het aangezigt van „de vrouw,” en haar handen, en kwispelt met den heerlijk verarmden staart, och, en zij jankt zoo aandoenlijk, harmonisch, waarlijk harmonisch!

Ja, dat vindt de vrouw zeer zeker. Indien wij ons niet bedriegen dan teekent zich nog dankbare blijdschap op haar lijdend gelaat; heur magtelooze hand beweegt zich even, waarschijnlijk om dat trouwe diertje te streelen, haar kleine Nonna, de vertegenwoordigster van wat haar aan gene zijde der breede wateren, dierbaar op aarde was. - Helaas! die hand vermag het niet meer. Maar zie, de glimlach verdwijnt niet zoo ras; langzaam ... langzaam vergaat ze.

„Nonna! - Dank, SAMUËL! - Arme kinders!” stamelt het nog op de lippen der vrouwe, en - 't hondje heeft zich aan 't voeteneinde neêrgeleid waar kleine FELIX in slaap is gevallen. Jufvrouw ZIEDERVAN trekt mevrouws zuster ter zijde, en zegt te gelooven, dat - dat het alrede is afgelegd, en moeder TRUITJE wordt zoo wit als bakers boezelaar en slaat, uitbarstend in tranen, de handen voor het aangezigt.

Ook SAMUËL is er, en SAMUËL ziet mede dat de dood heeft verwonnen;..... hij treedt nader, drukt een zoen op de lippen der ontslapene vrouw; neemt FELIX van die ongepaste zitplaats weg, zet hem bij vrouw MEIBLOEM op den grond; pakt Nonna onder den arm, zet het wederstrevende dier buiten de kamer op het portaal; begeeft zich naar zijn eigen vertrek, valt daar in een leuningstoel neder, doch, wát ér woelt in zijn boezem en wat daar op zijn gelaat staat te lezen - wij melden het niet!

„Moeder! en toch uw zang was zoo schoon!” klaagt hij ten laatste, en - SAMUËL schreit.

Den derden dag na het afsterven van mevrouw STOPPEL geb. MEIBLOEM, trekt er een lijkstatie - tweede klasse met al haar toebehooren, den statie-huilebalk bovenuit, en de statie-lamfers in den wind, - te midden van het straatgewoel en rumoer ter grafplaats heen. SAMUËL STOPPEL zit in de koets die achter de statiekoets rijdt.

De jongens op de straat - die oneerbiedigen! - lagchen om den huilebalk en om de „dominés” die bezijden en achter den wagen, door dik en door dun draven.

Gindsche dominé geeft in 't voorbijgaan, zeer behendig, een pakkie aan BRAM den kruijer af: „Zul jij 'm bezorgen 'k heb strakkies diné?”

Een jong paard voor een melkwagen, is voor die malle vertooning, zoo als zijn meester het noemt, geschrokken, en stijgt, en wordt met moeite bedwongen.

SAMUËL bewijst zijn vrouw de laatste eer, en 't heele statiepersoneel bewijst SAMUËL de eer.

Een half uur later is alles afgeloopen, en - 't geld verdiend.

Zal er geen tijd komen waarin een afzigtelijke vorm geweken, en ook een lijkstoet, niet langer het beeld van graf en dood, maar van leven - van leven zal zijn.

Voor onze verbeelding daagt alrede de statiekoets: Zie maar, haar vorm is edel; haar kleuren zijn die der reinheid en der hope; op haar paneelen zijn de sleutelen des hemels in de heerlijke spreuken des ouden en des nieuwen Verbonds gemaald: Heb God lief bovenal, en den naaste als u zelve.

Zie, hoe in schoone vormen: de barmhartigheid, de eeuwige waarheid, de godsvrucht en de opstanding, den wagenkap schragen, en hoe de persoon die de paarden bestuurt nu een mensch en geen zotskap meer is.

Geen afschuw! geen gelach! Een wegwijzer te meer naar den hemel!

Suisde er een steen langs ons hoofd, of wel, was 't een zucht...? 't Zal een zucht zijn geweest: steenen naar 't hoofd is in strijd met de statiekoets.

Vrouw TRUITJE loopt met rood gezwollen oogen; zij kan zich niet begrijpen hoe een vader met zijn eigen kinderen - en van een vrouw die dood is, zoo weinig op kan hebben. „Lief schaapje, kleine FLIKSKE!” Zij heeft gevraagd hem meê te mogen nemen naar heur eigen. SAMUËL heeft ja gezegd. Van kost, zie je, of van vergoeding daar is geen sprake van geweest, de man is te soezig om er aan te denken; maar dáárvan, zij zou er geen cent voor pretenderen willen, geen rooije! al was het dat hij er van gesproken had. Zuster MIETJE had haar belofte meê in 't graf genomen. Wat de kleine - het meisje - betreft, haar wil hij bij zich houden. Vrouw TRUITJE zal werk van een min, een Geldersche min maken; want, „die melk, die koeimelk hier in Amsterdam: foei wat 'n vocht!” - 't Zal opoffering kosten, en vader MEIBLOEM zal weinig gesticht wezen, maar, één van de meisjes - ga het hoe 't gaat - zal overkomen om voor 't klein en de huishouding te zorgen; vrouw TRUITJE heeft het haar zuster beloofd; goed zoo, kiet (quitte) met den kost voor 't jongske:

geen verplichting van over noch weêr! - Zal de rare meneer den gebraaijen haan van zusters centen gaan uithangen? Allebeneur: zuster in 't graf, geen bekanterigheid!"

"God zegen je, mijnheer STOPPEL!" zegt vrouw TRUITJE dewijl zij met het kleine jongske zoo aanstonds naar heur woning gaat wederkeeren, "God zegen je, en wat we doen kunnen aan 't arme kind, dat zal gedaan worden ook. Als de Jan-Bogaardts-olie niet helpt, ook goed; geen uur van ons van daan woont in 't lage Broek KEES BURG, de wonderdocter, - die heeft 'n vrouw van 't water, en ik weet niet wie meer, van allerhande afgeholpen. Och, als ie nog eens hooren kon; niewaar m'n jongen!"

Nog eens hooren! SAMUËL kust den kleinen FELIX en drukt zijn schoonzuster de hand - "nog al vriendelijk," denkt vrouw TRUITJE, zoodat zij haar eerste voornemen om bij het: God zegen je, een: vergeve je, te voegen, maar varen laat.

"Nou atjuus, m'n meisjes zullen er om loten hoor je," zegt zij goedig, "en eer de week uit is, heb je d'r een voor je oogen: zuster MIE is 't beloofd - beloven en houden!"

TRUITJE MEIBLOEM verlaat de woning van haar zwager die een mensch is geworden zóó raar en zóó afgetrokken, als... koffijdik. 'n Mensch zonder ziel! Zij verlaat Amsterdam waar ze nooit van z'n leven een voet meer hoopt te zetten; "foei, wat 'n land - en MIE er begraven! Wat is het leven!"

Vrouw TRUITJE spoedt zich naar de 'diligence. SIENTJE de meid wijst haar den weg, en, terwijl deze de zware

parapluie en een hoedendoosje draagt „je doet altijd wat op in zoo'n stad,” draagt moeder TRUITJE zelve op haar linker arm den kleine waar ze voor zorgen zal, en aan den anderen arm de markt-karbies, voor twee derde tot berstens toe opgevuld met Amsterdamsche korstjes. - Taai maar zoet!

Of er ook gejuich in MEIBLOEMS woning is nu de moeder van haar veertiendaagsche uitstap er in wederkeert; of er ook droefheid is over tantes vroege dood; of er ook medelijden is met „den armen wurm” die moeder heeft medegebragt? Op dat alles antwoorden wij: ja, haastiglijk ja; doch - of BARTJE ook zediglijk beweert, en vader het toestemt, dat oome STOPPEL diep te beklagen en een van die menschen is die harde slagen te verduren heeft; moeder TRUITJE beweert dat ie kreeg wat ie waard is, en dat zij er niet van spreken wil, maar weetje, dat hij een duivel in 't lijf heeft - die eeuwige muziek, want, dat ie twee dagen na den dood van MIETJE - z'n vrouw - op de viool is gaan zagen, zóó schel en zóó valsch, dat zelfs de kleine EMMA er schreeuwend van was wakker geworden.

„Die heeft dan gehoor!?” roept BARTJE.

„Wél als 'n vink!” is het antwoord der moeder, en - straks worden de dobbelsteen en te voorschijn gehaald, die 't hoogst gooit zal gaan; zie - NEELTJE gooit twaalf.

Of BARTJE ontevreden is; zij schreit. „Wees jij maar stil,” fluistert de moeder, „goed nieuws voor je, kind; wasch jij dezen doek maar; 't is er een van vader HEIBLOK.. met EVERT alles in orde; zoo vriendelijk als ooit te voren; vader zal er mét mij heen om den doek terug te brengen; wij

zullen er laken koopen; hoor je, alles ten beste, in de dillesjans is 't aangekomen; de menschen zijn beter dan ze lijken willen;... toe, voort naar den mangel!"

En BARTJE, zij weet niet wat ze daar hoorde; zou alles vergeten zijn...? Zal zij met EVERT gelukkig worden? Zij gelukkig - en hij, hij die na twee korte jaren reeds weduwnaar is, hij SAMUËL.... „Arme SAMUËL!"

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Sedert de voorvallen die in de laatste bladzijden werden verhaald, heeft de tijd zeven lange jaren aan de jeugd geschonken, en zeven korte jaren aan den ouderdom ontroofd.

't Is een zomer-namiddag, en wij betreden met den lezer een laag doch vriendelijk huisje in de plantaadje der hoofdstad. Aan het einde van den kleinen gang bevindt zich eene deur, door welke wij het ruimste vertrek der woning binnentreden. 't Is de huis- of tuinkamer; de beide glazen-deuren staan open, en al aanstonds treft u dat frissche uitzigt naar buiten. Waarlijk, een lief begroeid tuintje; dat bloembed op den voorgrond boeit onwederstaanbaar. Wat heerlijke rozen! Mosrozen - agaatrozen - maandrozen; lager: kruipende verbéna's, resida's, eliantrophen. Welk een liefelijke geur waait er met het koeltje naar binnen; overheerlijk! Ziet gij dat kleine, bleeke meisje daar buiten? wat is zij ijverig in de weer om die keurige bloemen met het water uit den kleinen gieter te besproeijen.

„Hier BARTJE-nicht, hier!“ zegt zij levendig, „mijn lief agaat-stekje mag niet vergeten worden; hé, wat ziet het dor en verdroogd! ei, geef mij nog wat water in mijn gietter...? Zóó...., dát zal haar goed doen; 't staat hier overdag te fel in de zon... nietwaar lieve nicht?”

„Ja, dat geloof ik ook, EMMA;” zegt een meisje die omstreeks acht-en-twintig jaren telt, doch wier innemend, liefstallig gelaat, nog steeds van de dagen der eerste ontluiking blijft spreken. „Baas GOOZE had het meer ginder in de schaduw moeten zetten;” voegt zij er bij.

„Zou het dood gaan?” vraagt de kleine bezorgd.

„Ik weet niet EMMA.... wij zullen het morgen achter een plankje in de schaduw zetten; misschien zal dat helpen.”

„Foei GOOZE, gij hadt er maar áf moeten blijven;” vermaant het bleeke kind bij zich zelve, „als het nu sterft dan hebt gij er de schuld van.... of eigenlijk.... eigenlijk onze lieve Heer, nietwaar BARTJE-nicht, maar - als het aardige stekje dan dood gaat, dan zal het ook beter wezen, want, onze lieve Heer doet immers alles wat goed is....? Ik begrijp het maar half...” voegt zij er nadenkend bij, „want, als het in 't leven blijft en groot wordt, dan komen er van die rozen aan; kijk nicht, zulke... Ik zou toch bedroefd zijn - heel bedroefd als het stierf! Maar, weet u wát ik denk.... ik denk dat de doode bloempjes ook wel weêr in den hemel zullen levendig worden, precies als mijn Mamaatje; die leeft er, niet waar lieve nicht?”

Het bleeke kind ziet BARTJE met haar groote, zacht-blaauwe oogen vriendelijk aan, en deze zegt: „Zeker goede EMMA,” en verwijdert zich daarop van de kleine.

Zij kan zoo ijselijk vragen; zoo vreemd; zoo wonderbaarlijk; méér dan een mensch beantwoorden kan!

„Dáár ben ik blij om,” roept EMMA vrolijk; „als ik er dan óók kom, dan weet ik dadelijk hoe Maatje er uitziet.... Och, lief residátje, wat ruik je heerlijk... zie....”

„EMMA! EMMA!!” klinkt een stem uit de tuinkamer naar buiten.

De blijde lach die het bleeke gezigtje eenige oogenblikken heeft opgeluisterd, verdwijnt eensklaps op het hooren van die stem. Zij toeft - bedenkt zich, ijlt naar de tuinkamer, en spreekt er vleijend naar binnen:

„’t Is zoo heerlijk buiten... toe lieve Paatje nog even... nog éven...?”

„’t Wordt vochtig in den tuin, EMMA;” is het antwoord van den vader, „strik dan je doekje wat vaster; nog tien minuten.”

Met een „ha!” snelt ze weêr voort naar hare nicht - heel achter in den tuin; maar, als zij er is, laat zij het hoofdje hangen, tuurt in verstrooijing naar de groene blaadjes en vraagt gedurig: Hoeveel minuten er nu al óm zijn?

Een groot kwartier later bevinden wij ons in de huiskamer. Voor een der glazendeuren, die nú zijn gesloten, zit BARTJE-nicht. BARTJE werkt aan een jurkje van fijn wit neteldoek, maar ’t werken vlot haar niet; zij tuurt gedurig naar buiten, - naar de rozen, en somtijds ook naar de kleine EMMA, die in deze oogenblikken zachte toonen door de kamer doet ruischen.

Zie maar: bij de piano aan gene zijde van het vertrek, staat, achter een lage muziklessenaar, het bleeke meisje;

haar linkerhandje omklemt den hals van een kleine viool; de vingertjes drukken luchtig de snaren, of glijden er langs henen, terwijl het regter handje den strijkstok behendig en smaakvol op en neder beweegt.

En de vader - wij herkennen SAMUËL STOPPEL wel, al hebben er zich vele grijze haren tusschen zijn zwarte lokken gemengd, - de vader zit voor de piano en begeleidt het Concertino van de Beriot 't welk EMMA, zijn EMMA speelt, en - zal spelen op een der eerste concerten van het wintersaizoen.

Zie hoe zijn blikken - wel 't meest op eigen muzikblad gevestigd, - zich toch gedurig ter zijde naar de kleine obligaat-speelster wenden. Bij wijlen spreekt er verrukking uit den blik dien hij haar toewerpt; somtijds plooit hij zijn voorhoofd in breede rimpels om echter zoo aanstonds weder goedkeurend te knikken, of ook, om eensklaps zijn accompagnementspel te staken en eenige correctie aan de violiste toe te voegen.

Maar inderdaad die kleine speelt overheerlijk. Dat is iets zeldzaams! Pas zeven jaren!

Ook BARTJE moet het wel schoon vinden, want, al heeft zij ook de Concertino reeds ontelbare malen hooren voordragen, de indruk der klagende mineuren ligt in haar oogen gespiegeld. Zou er ook meer zijn....? Die zeven jaren? - Ach! ja, haar schoone toekomst met EVERT is toekomst gebleven. Ruim een jaar na haar verloving, is HEIBLOK de voorname lakenkooper gefailleerd - buiten zijn schuld, natuurlijk! - en, toen het uitzigt op zijne hulp voor de onvermijdelijke storting ten behoeve van EVERT verdwenen, en de

oude man weinige maanden later bezweken was, toen vond ook BARTJE dat EVERT geheel andere pligten te vervullen had: niet waar, zijn oude moeder! zijn ongelukkige zuster!

Maar EVERT vergeet zijn BARTJE niet, en 't meisje denkt wel gedurig aan haar goeden vriend, ofschoon zij haar leven met ijver aan oom SAMUËLS huishouding, doch bovenal aan de verzorging der lieve EMMA blijft wijden.

Hoor, wat speelt de kleine toch schoon, en 't kost haar volstrekt geen moeite. Zóó waant gij misschien.... maar ach! BARTJE heeft de laatste vijf jaren in SAMUËLS woning doorgebracht. Zal zij 't u verhalen....? Neen zij zwijgt, want - er moet een doodelijke stilte wezen; zelfs de theeketel is uit den emmer genomen, opdat het water niet koken zou; alleen SAMUËL mag spreken.

„Goed zoo! Goed zoo!!” klinkt zijne stem bij een vloeiende modulatie van B naar F kleine tert. „Één - twee - drie - vier, één - twee - drie - vier, ... Bedaard Lento, Lento!....” hij knikt goedkeurend „Legato!.... Arm aangesloten! één - twee - drie - vier, ... Opgepast!.... Dubbele noten: één - twee - drie - in de maat!” met verheffing van stem: „in de maat! in de maaaatt....!” De instrumenten zwijgen.

„Mijn hemel, kind, kun je dan die passage niet spelen!” roept de vader, „ken je geen maat meer....?” hij springt van zijne zitplaats op, vat de viool, en speelt - ofschoon snerpnd - juist in de maat wat het meisje verknoeide....! „Zie je, zóó!” Opgelet. Dacapo.”

„Ja Paatje,” zegt EMMA, en de zoete toonen ruischen op nieuw.

Ook nú slechts is de stem van den onderwijzer het eenige - ofschoon dan noodzakelijke wat de trilling der toonen bij wijlen verstoort: „Één - twee - drie - vier! - sterk, sterker! Één - twee - drie - vier!” onderrigt hij voor ons gevoel wat al te krachtig? „Één - twee - drie..... hoe is het, komt die Gis nooit....?” Weder zwijgt de kleine viool en de piano met haar.

Uit den vaderblik spreekt thans geen verrukking; hij wil weten waarom dat telkenreis hapert....? Gaat EMMA verleen wat ze reeds gespeeld heeft....? „Zeg kind, hoe is het....?”

„Dan krijg ik soms zoo'n beving in mijn arm, lieve Paatje; waarlijk ik wil wel.”

„Een beving.... in den arm....? In welken arm.... in die....?” vraagt SAMUËL gejaagd.

„Ja in deze; in den regter;” klinkt het zacht, met een knikje.

„Een beving....? hoe meen je een beving....?”

„Dat het zoo trilt, lieve Paatje; ik denk van de warmte en weet u, dan kreeg ik ook straks zulke sterretjes voor de oogen.”

’t Is hier te warm, veel te warm!” herneemt de vader; „moest dan alles ook digt wezen! daar kon immers wel ééne deur op een kier blijven staan!” Hij snelt naar een der glazendeuren en zet haar gedeeltelijk open. „Zóó zal ’t beter zijn. Nu is ’t weér over, niet waar lieve EMMA?”

Hé hoe zonderling: ’t meisje heeft tranen in hare oogjes; daar is toch niets voorgevallen; niets, niemendal! hij

heeft niet eenmaal geknord. „Kind! spreek wat scheelt je; EMMA wat scheelt je dan toch?”

„Ik denk wat overspanning;” zegt BARTJE, die, opgestaan, EMMA één weinig Eau de Cologne laat ruiken. „Van acht tot twaalf, van twee tot vier ure, en nu bijna den geheelen namiddag heeft zij gespeeld; 't wordt wat al te druk, oom SAMUËL!”

„Alsof vioolspelen zou vermoeijen!” zegt STOPPEL, „neen, van dat gieten in den tuin; zie je, daar zal het van komen, dáár zal het van komen!” herhaalt hij met verruiming, „en ik wil niet dat EMMA zich met zulk een zwaren arbeid zal overspannen. Niet waar mijn liefje, dat gieten dát zal 't hem gedaan hebben?”

„Ik weet niet; - 't is wel mogelijk Paatje,” hikt het kind; „maar straks.... als u 't wilt.... waarlijk dan wil ik wel spelen.”

„Straks, straks, geduld maar lieve; wanneer de lamp is aangestoken; maar nú, wacht liever een oogenblik of -” laat hij er weldra op volgen, „zijt ge bekomen; mij is 't wél, - kom dan. - Maar neen,” hervat hij zich spoedig: „neen, 't is ook wat donker, straks bij 't licht.” - Hij ziet dat EMMA het handje op haar voorhoofdje legt... „Heb je hoofdpijn liefje? Je hebt toch geen hoofdpijn, nietwaar?”

„Zoo raar... zoo duizelig Paatje,” klinkt het flauw.

„BARTJE leg haar dadelijk een mosterdpap in den nek,” zegt SAMUËL haastig, „wees zoo goed!” laat hij er schielijk op volgen; doch - ziende dat de kleine, nu op de rustbank gezeten, langzaam met het hoofdje ter zijde glijdt, roept hij: „Blijf; BARTJE, blijf!” en snelt op EMMA toe, en

zegt op gejaagden toon: „Niet kinderachtig, mijn liefje; - BARTJE, water! - Zóó;... aan de slapen; dat verfrist hé? méér Eau de Cologne BARTJE... zóó... helpt dat mijn liefje?”

Een lange zucht vloeit van de lippen der kleine.

„Ja - ja,” zegt ze verruimd maar zachtkens. „Waar was ik,...?” en zij rilt. Zeker is haar 't water den hals langs geloopt, denkt de vader: „Hier! hier bij mij en bij tante,” spreekt hij, „foei, welk een malligheid; zoo'n groote dame; nu is 't weêr beter, niet waar? Flink maar, loop eens naar buiten, lieve kindje, den tuin in. 't Was hier te warm; foei! al te warm.”

„Mag ik een oogenblik zóó blijven liggen, lieve Paatje?” vraagt het kind met zwakke stem, terwijl zij haar hoofdje op het kussen der rustbank nederlegt.”

„'t Zal ook beter wezen dan loopen!” oordeelt BARTJE, „'t zijn de zenuwen en die moeten tot rust komen. NEELTJE ABT bij ons in de buurt, kon dat somwijlen óók zoo hebben.”

„Ei! - óók zoo? Precies als dit? als EMMA?” vraagt STOPPEL met haaste: „en - anders gezond? volmaakt gezond? - niet waar - heel gezond?”

BARTJE geeft een ontwijkend antwoord, en laat er op volgen: „Nu ruim acht dagen geleden, toen zij 's morgens ook zoo druk gespeeld hadt, heeft zij 's middags onder de rekenles bijna hetzelfde gekregen; toen was het....”

„Die vervl..... lessen! daar heb je 't!” roept SAMUËL op gedempten toon. „Rekenen! rekenen!! wat beduidt rekenen! ik heb rekenen geleerd; ik! 't is vermoorden!” met nadruk maar kalm: „Nicht BARTJE geen rekenlessen; wat

die schoolmeester moge praten: geen zulke herssenverstompingen meer; lezen en schrijven – méér is niet noodig. Men moest begrijpen dat EMMA geen gewoon kind is. Gij zult er voor waken of anders – anders zal ik bij die fraaije lessen van mijnheer den schoolmeester, een spelletje steken;” heel zachtjes: „stil zij sluimert; stil, rammel niet met dat thee-goed; zie, zij slaapt: kleine engel....!” en – terwijl de vader zich aan de andere zijde van de rustbank nederzet, beschouwt hij die lieve naauwlettend.

„Ja, moeders geest leeft in u, kleine slaapster,” droomt SAMUËL; „gekleusterd in uw vader, mag hij zich uiten door u. – Heeft men meer een kind van die jaren als deze gehoord....! op een viool! ha! op een viool! De stad zal verbaasd zijn. – SAMUËL dat is uw werk; alleen! gansch alleen! Aan mij de eer! Later het Conservatoire. – EMMA STOPPEL! die naam klinkt wel goed. – Geheel Europa door. De Vereenigde Staten!..”

„Wat slaapt ze rustig en lief. – Moeder! uw lied; o ware die zoete melody mijn jong geheugen niet ontgaan, ik zou haar thans bewerken tot een Hymne aan de kunst, en, EMMA zou die spelen met kracht en gevoel, wanneer zij voor 't eerst haar instrument binnen gindsche zalen deed ruischen. – Verloren lied! toch hebt gij die engel beziel. „Sust BARTJE, stil met die lamp,” fluistert SAMUËL; „EMMA hoort het minste geraas. Zij schrikte..... Hoe gaat het lieve, zijt ge weêr wakker; voelt ge u beter?”

„Een slokje water...?” vraagt de kleine die stil blijft liggen, doch haar oogen heeft geopend.

't Is haar spoedig gegeven; en waarlijk zij gevoelt zich

veel beter... Of nicht BARTJE toch zorgen zal dat het kleine stekroosje morgen schaduw bekommt...? Zij heeft gedroomd dat het heelemaal verschroeide. Nóg wat water. - „Is het al laat, lieve Paatje?” besluit zij, „ik dacht dat wij al naar bed waren.

SAMUËL drukt EMMA's handje in de zijne: „De lamp is pas opgestoken, klein slaapkopje;” zegt hij glimlagchend, en voegt er vriendelijk bij: „Niet meer met dien zwaren giet, hoor, en niet meer rekenen, lieve; 't overspant u te veel en maakt ongeschikt voor de studie waarin gij zoo gelukkig zijt. In 't vervolg, wanneer gij iets beverigs voelt, leg dan liever even den strijkstok ter zijde; dan kunnen wij wachten tot dat die gekheid voorbij is. We waren juist aan die dubbele noten; ik vatte niet hoe ze er zoo akelig uitkwamen; maar boos was ik niet, is 't wel mijn liefje, Pa was niet boos...?”

Het bleeke kind ziet haar vader vriendelijk aan. „Neen Paatje, neen;” antwoordt zij met een dankbaar knikje, en BARTJE uit in stilte een innig Goddank! daar is een tijd geweest; zij mag er niet aan denken - een tijd.....

Weet gij 't nog, lezer, SAMUËL STOPPEL heeft op zekeren laten avond een les ontvangen: „Ich habe's darein geprügelt; da soll noch immer studirt werden so wahr ich die knaben fast von die geburt ab, bei Tag und bei Nacht, den Bogen im Händchen gab!”

Geprügelt! al heeft STOPPEL dat in den aanvang niet gedaan; de vader heeft gezien, dat de geest, ofschoon aanwezig, traag en loom kan zijn.

Ja, die dweeper heeft „geprügelt,” ofschoon 't hem pijnde

in de ziel. Zijn engel! en eenmaal heeft hij die kleine.... maar neen, 't is al meer dan twee jaar geleden, en van dat oogenblik af aan is 't opgehouden; toen noemde hij zich zelve een monster.

„'t Moet er toch goed uitkomen van avond; nietwaar..?” herneemt de vader, en hij wijst naar de piano waarop de viool ligt.

„Maar ik meende dat het al slapenstijd was,” zegt het meisje en drukt hare oogen weêr toe.

„Nog maar even half acht!” zegt SAMUËL..... „Bemoei u hier niet mede, BARTJE. — Ja, ik weet wel;... maak gij EMMA's boterham vast; met suiker, veel suiker; niet waar liefje?.... Komaan!”

„Ik dank u BARTJE-nicht, geen boterham; nog wat drinken,” zegt de kleine, en zij drinkt weder, en strijkt pogmaals met haar handje langs de oogen en....

Geen vijf minuten later ruischen de heerlijke muziktoonen weêr harmonisch door het vertrek..... „Een — twee — drie — vier... Dubbele noten!.... Een — twee — drie — vier... Goed zoo! Best! Flink! Een — twee — drie — vier. Bravo!.... Nacht engel slaap zacht!”

„Nacht Paatje,” zegt de kleine, en BARTJE-nicht brengt haar naar 't bedje. Half tien slaat de gang-klok.

„Foëi! véél te laat!”

De tijd kan vliegen, de tijd kan ook kruipen.

Drie maanden heeft hij voor SAMUËL den slakkengang gegaan, of liever gekropen.

Het jurkje van wit neteldoek, met blaauwe linten ver-

sierd, ligt reeds zoovele weken in EMMA's kleêrkastje gereed, en de kleine goudleeren schoentjes staan er naast, en het lieve bouquetje van witte roosjes, dat in haar zwarte krullen zal prijken, wacht al zoo lange, nevens dat jurkje en die schoentjes, op den gewenschten dag, op den tweeden Vrijdag van November.

En nu - morgen, morgen zal het die tweede Vrijdag wezen! Morgen; maar toch straks reeds, want, de kleine pendule op den schoorsteen van SAMUËL STOPPELS slaapvertrekje, wijst - tien minuten vóór middernacht.

Buiten loeit de gure Novemberwind. 't Moet wel koud wezen op de straat; de couranten-jongen heeft dat 's avonds gezegd; maar hij, die daar met het blad in zijn handen bij de kagchel, waarin geen vonkje vuur glimt, ter nederzit, hij heeft het warm, erg warm, alsof die kagchel rondom in gloed staat.

Welligt voor de honderdste maal vestigt SAMUËL STOPPEL zijn blik op die laatste kolom van het nieuwsblad, en leest:

.

3de **Een Concertino voor de Vlool**, uit te voeren door
 Mej. EMMA STOPPEL (oud zeven jaren!). CH. DE BÉRIOT.

Van het geheele nieuwsblad heeft SAMUËL geen andere regels dan die beiden gelezen, en hij tuurt naar de pendule, en - nogmaals naar die regels, en heeft het onbegrijpelijk warm, en vouwt de courant en legt haar op de tafel. Hoe! daar neemt hij al weder het pas ter zij gelegde blad; hij moet nóg eens zien hoeveel de letters in grootte ver-

schillen, waarmede die beide namen: EMMA STOPPEL en DE BÉRIOT gedrukt zijn.

Enorm verschil! Wat is 't akelig warm! - Twaalf slaat de pendule. - 't Is de tweede Vrijdag in November. - Phu! ijselijk warm!

Van zijne zitplaats opgestaan, schuift SAMUËL het raam naar boven. De snerpemde wind giert naar binnen; de gordijnen waaijen; 't kraakt en piept en soest, en - 't raam wordt weêr toegeschoven. 't Is evenwel alsof dat windgedruisch eenmaal naar binnen gelokt, zich wreekt op hem die het zoo aanstonds weder heeft buiten gesloten. SAMUËL hoort het bulderen, schreeuwen, fluiten, klagen, kermen.

„Wat schrikkelijk weder in dezen nacht! en morgen - morgen! Zal men zich wagen in de straten; zal de wind óók zoo brullen... en - de zaal misschien ledig zijn...?

„Neen, neen, 't wonderkind zal spelen; voor de eerste maal spelen.

Wat snijdende Flageolet giert die wind! Flageoletten! dubbele noten. O, o, dubbele noten! Nog gisteren was er iets onzuivers; heden was 't goed; overheerlijk! maar gister;.... dat zonderlinge beven;.... kinderlijk opzien tegen den grooten dag. - Indien dat beven zich morgen herhaalde.... Ontzettend!”

De wind schijnt zich tot storm te verheffen; en de storm wordt orkaan. „Die dubbele noten!”

In gindsche alcove rust kleine EMMA. Zij slaapt; maar, alvorens te slapen heeft zij zes malen de pendule in Paatjes kamer hooren slaan; de beide laatste malen was 't.. een.. tikken.. van.. 't maatstokje: Lento, Lento! Al dien tijd

heeft zij mannen met heele groote en leelijke gezigten gezien; hoofden, die hoe langer zoo dikker werden; geen oogenblik heeft zij stil kunnen liggen, nu eens aan de beenen of voetjes, dan weder aan de armen of het hoofdje getrokken, heeft zij dikwijls gezocht. Datzelfde heeft zij wel meer gehad; maar nu, nu toch heel erg. Ten laatste is zij met een leelijken aap – dien zij vroeger op de kermis gezien heeft – in hare armen, in slaap gevallen; en heeft gedroomd dat die aap zoo akelig met de oogen trok, heen en weêr, nú 't linker, dan 't regter.... zonder ophouden, altijd hetzelfde, en dat hij piepte en blaasde.... tot dat hij eindelijk van 't bed is gesprongen, en zij bulderende muziek heeft vernomen, en zachte... en... tweemaal het maatgeluid.

„EMMA, ben je wakker...?”

Het kind met schrik ontwakend: „Hé – Paatje – ben U het!”

„Riept gij niet lieve?” zegt SAMUËL.

„Ik geloof – dat ik sliep...” soezelt de kleine. „Daar waren weêr leelijke mannen.. en u sliep bij mij – hier – nee – dat was....” bijna onhoorbaar: „ik – ik weet het niet meer.”

„EMMA, liefje!” zegt SAMUËL, en harder: „EMMA, beste!... ik wilde....”

Daar wordt de vader bij den arm getrokken. Hij ziet om. EMMA's trouwe verzorgster – trouw, zooveel zij vermag! – BARTJE-nicht is hem ter zijde getreden. Zij heeft in STOPPELS kamer gedurig gerucht vernomen; zij heeft de deur der alcove hooren kraken, en – nog niet ontdaan van haar

kleeding - doet zij wat ze reeds méér heeft gedaan: zij bidt den man dat hij den slaap dier lieve niet storen, dat hij om Gods wil, haar gezondheid toch niet verwoesten zal.

„Gij hebt gelijk BARTJE,” is SAMUËLS bescheid; „ik ben wat gejaagd, wat onrustig; dat zal beter worden wanneer deze... ja deze avond voorbij is; wanneer alles naar behooren is afgeloopen; ziet gij, de angst kwam mij bekruipen; 't is nu nog mogelijk die zwakke passage in te studeren; dezen avond zou het te laat zijn. Ik meende nog even....”

„En morgen zal zij trillen en beven omdat gij haar de nachtrust hebt ontnomen!” vermaant het meisje met fluissterende stem.

„Ja, gij hebt regt;” antwoordt SAMUËL, „laat haar rustig slapen; morgen zal zij flinker wezen; dan - nog drie repetities, en 's avonds!.... Slaap rustig dan, lieve! Wanneer gij hier weder zult liggen, kleine engel, dan... ha! dan liggen de lauwers er naast... Ook lauwers voor uw vader!”

Arme, arme, SAMUËL!!

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Terwijl in de winkels en ook in de straten der groote koopstad, de gazvlammen reeds een geruimen tijd hun licht verspreiden, rijdt er te midden van zooveel ander geraas en gerij een onaanzienlijk huurkoetsje de sluizen op en af, en de straten door, en verder, en altijd verder.

„Zit je goed, lieve EMMA?” zegt SAMUËL STOPPEL, terwijl hij in het genoemde koetsje, tegenover EMMA en BARTJE-nicht gezeten – het handje der eerste, in zijne hand gevat houdt.

’t Geraas maakt haar toestemmend antwoord onhoorbaar.

„Anders, als je niet goed zit, dan zal ik..” ja, wát dat weet hij zelf niet... „dan moet je ’t maar zeggen. Die kast rammelt geweldig.. je krijgt toch geen hoofdpijn..? Mijn hemel, wat rammelt die wagen! Zou er niets aan te doen zijn? Waarachtig, zij zal hoofdpijn krijgen! Had ik maar een sleepje genomen!” Hij rigt zich overeind en roept: „Hei, hei!” en tikt den koetsier: „Niet zoo hard rijden!!”

De man heeft het verstaan: Hard rijden! en hij legt de zweep over zijn paard en - 't rammelt nog erger, o zoo veel erger.

„Paatje! lieve Paatje 't hindert mij waarlijk niet!” roept EMMA angstig en zoo hard als zij vermag, dewijl ze ziet dat SAMUËL in hevige onrust met zijn vuist tegen het voorraam van 't koetsje slaat.

„Hei dan! hei!! hei!!”

't Paard, zoo eensklaps opgehouden, glijdt haast uit; de wagen staat stil.

Eene verwensching rolt er van SAMUËLS lippen: „Zal je eens zachtjes rijden! moet jij met je rammelkast EMMA STOPPEL voor dezen avond....”

„Stappen!?” klinkt het bijna onhoorbaar van den bok. De bruine is er niet rouwig om.

Daar gaat het langzaam, uiterst langzaam, weêr verder.

„Zoo is 't beter,” zegt SAMUËL; „als we maar niet te laat komen. Ziet ge wel hoe de koetsen ons aanhoudend voorbij rijden; zie, een rijtuig met twee lakkeijen. Zouden er van 't hof.... uit den Haag....? maar neen....”

„Ik zie het regt dóórgaan,” zegt BARTJE, „en wij moeten nu links, niet waar oome?”

„Ja, links...; pas op, die ezel rijdt óók door!” gillend: „Links!”

„Hij wijkt voor een zuurwagen,” zegt BARTJE.

Inderdaad de voerman van het huurkoetsje kent den weg naar Felix wel. Daar gaat het links.

„Wat heerlijk weder, lieve EMMA; van nacht was 't zoo'n storm; 't is zelfs warm in de lucht. Wie weet of er niet

thuis zullen blijven uit angst voor benaauwdheid. Jij voelt je kalm niet waar, liefje? niet beven hoor je; niet eens er aan denken. - 't Is of die kerel droomt, het paard staat haast stil!" Luide en kloppend: „Rij op dan, of slaap je!"

In 't einde heeft de huurkoets het gebouw bereikt welks zinspreuk is: Gelukkig door verdienste.

Zie de bezorgdheid van dien vader voor zijn kind: „Voorzigtig! niet bezijden die trede. Zóó."

Nicht BARTJE draagt zorg dat het hagelwitte kleedje geen smet van 't rijtuigwiel bekommt; „Zoo, voorzigtig!"

SAMUËL heeft zich geheel op zijde gebogen om de heldin van dezen gansch eenigen avond, den arm te geven; in de andere hand draagt hij haar kleine vioolkist; BARTJE-nicht die voor 't eerst een concert zal bijwonen, is een beetje met haar figuur verlegen, en loopt achteraan.

De vader ziet geen menschen - hoort geen rijtuigen. Zal 't er leeg zijn!!? Twee heeren treden het drietal achterop en voorbij.

„Je zult verrukt van haar stem wezen," zegt de een tot den ander. „Ik heb ze te Weenen gehoord, maar.... 't is sublime!"

„Fräulein M.... niet waar?" zegt de tweede.

„Ongelooflijk," herneemt de eerste: „stem, leiding, routine; voix d'ange!"

„Zóó!" klinkt het pijnlijk in SAMUËLS borst, „en EMMA STOPPEL wordt niet genoemd; ze gaan haar voorbij; ze zien het wonderkind niet." Zijn kind, zijn schepping!

Kleine EMMA ziet niets, en hoort niets. BARTJE-nicht volgt,

ofschoon schuchter, haar oom en kleine EMMA, en - terwijl wij even den blik terug naar de voordeur werpen om ons te overtuigen dat daar toch weder één heer naar binnen komt, is het drietal ons ontsnapt: er valt eene deur toe; welke? dat weten wij niet.

Ginds moeten wij wezen. 't Is de groote concertzaal.

Welk een naargeestig gezigt! Hoe donker! Ledige - altemaal ledige zitplaatsen! Doch neen, ginds een heer met twee dames. De heer verwijdert zich weder.

Achter op 't orchest bewegen zich ook personen. Muziklessenaars worden gereed gezet; een sluik blond persoon draagt een stapel muziek op den arm, en legt voor iedere zitplaats op 't orchest een muziekblad neder.

De Concierge aan de deur geeft aan den heer die ons zoo even is gevolgd, de verzekering, dat hij des verkiezende kan gaan leggen; 't zal niet vol worden; 't Is te vroeg in 't seizoen; daarbij het eerste debut van Madame R. in de Italiaansche Opéra - maar - 't is nog vroeg!

Ja, meer dan een uur moet er verlopen eer de Ouverture een aanvang zal nemen.

Wij verlaten de zaal en drementelen de koffijkamer in, en gebruiken er thee, en wachten, en zien - de beweging toch toenemen, en hooren toch rijtuigen rollen, en bespeuren dat het uur weldra verstreken zal zijn.

Zie! - uw verrassing is groot: De zaal, straks zoo somber en hol, is heerlijk verlicht; een aanzienlijke en voor 't grootste deel wel smaakvol uitgedoschte vrouwenschaar, heeft de zitplaatsen ingenomen; maar weinige dier plaatsen bleven ledig; de heeren hebben zich langs de zijden

geschaard of bewegen zich in den middengang. Nog altijd treden er gezelschappen naar binnen. Met zacht geweld dringen wij door een massa zwartgerokte heeren heen, en spoeden ons naar voren. 't Gelukt ons eene plaats nabij het orchest te bemagtigen :

„Een uitstekend publiek!” „Bijzonder mijnheer!” - „Ja mijnheer, bijzonder!”

Wacht maar, mijn lezer, die verwarde toonen van onderscheidene instrumenten op 't orchest, zijn dissonanten die zich gaan oplossen in een zoete harmonij; maar - uw oog wordt onwederstaanbaar naar die eerste rij der dames-zitplaatsen heen getrokken. Ja, daar zit zij; daar zit de kleine EMMA. Een kolossale, prachtige dame is aan gene zijde op den hoek naast haar gezeten; die dame heeft een krans van roode rozen in de haren, en lacht den geheelen tijd tegen een paar mooie heeren, maar de kleine EMMA lacht niet en - die eenvoudige jufvrouw aan EMMA's andere zijde, lacht ook niet; zij staart met oogen vol ontzetting op die trappen; die orchest-trappen! Moet EMMA dáárop!! Zóó boven de menschen uitsteken!! Zij - BARTJE MEIBLOEM - liever zat ze tien jaren op water en brood. Groote goedheid, voor geen geld van de wereld!

Het concert heeft een aanvang genomen. De Ouverture van MEIJERBEERS: Hugenootten wordt met de treffendste juistheid en het sprekendst aplomb ten uitvoer gebragt. Zoudt gij 't gelooven willen: een eerst muzikkenner daar ginder gezeten wendt zich onrustig naar deze en dan weder naar gene zijde; nu eens slaat hij de armen kruiselings over de borst, dan weder glijden zijn handen

met haaste over de kniën heen en weder; zoo aanstonds waren zijn voeten geheel onder de zitbank verscholen, nu echter liggen ze, zoo ver mogelijk voor hem uitgestrekt.

„Zie - wat 'n malle man!” fluistert een mager nuffe;
„gruns wat zotte gezigten!”

„Hij telegrafeert onophoudelijk met oogen en handen,” klinkt, met verknepen gelach, het bescheid van een dikkertje.

„Ik geloof dat hij knipoogjes aan Fräulein M. zit te geven,” goechelt de eerste.

„Nee, die maakt met haar blooten hals veroveringen aan den anderen kant; zie luitenant SLEUTELBOS maar - geen oog van haar af.”

„'t Is indécént,” oordeelt het magere nuffe.

„Och! als je een mooijen hals hebt!” oordeelt het dikkertje.

„Maar zie, die man is bepaald gek!” lacht de eerste, „daar geeft hij een zoenhand aan het burgerlutje, dat, al heel mal, op de eerste rij is verzeild geraakt.”

„Weet je wie dat is,” herneemt de ander, „dat is de moeder van het kind dat tusschen' haar en Fräulein M. zit. Och - wacht -” zij ziet op het Programma. „Nº. 3. EMMA STOPPEL op de viool.”

„Ja ijselijk mal - op de viool!” zegt het magere nuffe.

„Gut, wel aardig!” oordeelt het dikkertje, en voegt er zeer haastig bij: „O, ik bid je, zie den man nu....”

De man, die het voorwerp der beschouwingen van de beide meisjes uitmaakt, en die, in meerdere of mindere mate ook de opmerkzaamheid van de hem nabijgezeten personen

tot zich trekt, de man heeft zich in deze oogenblikken zijdelings geheel voorover gebogen, en het is blijkbaar zijn streven om den blik van het meisje, dat straks op de viool zal spelen, te ontmoeten; maar, EMMA STOPPEL ziet vóór zich - onafgebroken naar den grond.

Een zacht maar toch goed hoorbaar „'kh'm!” treft BARTJES regteroor, en ijlings omziende ontmoet zij de wijd geopende oogen van oome SAMUËL, de oogen die vragen, dringend vragen: „EMMA toch wél? Hoe kijkt zij zoo strak?”

Kleine EMMA wordt terstond door BARTJE-nicht iets in 't oor gefluisterd. EMMA ziet op, wendt haar bleeke gezigte naar den vragenden vader, knipt vriendelijk en geruststellend met haar oogen, en terwijl zij haar blik terstond weder op den vloer doet rusten, zucht SAMUËL, ofschoon weêr bevredigd, bij zich zelven: „Komt er geen eind aan dat stuk!”

Ja hoor dan, daar klinken reeds de slot-accorden der Finale en het dikke juffertje accompaneert ze, a voce sola ofschoon tamelijk gedempt: „Ploem, - Ploem! Ploem!”

Het publiek geeft zich even de moeite om al dat gestrijk en geblaas en geturk met eenig gestommel en geschuif te beantwoorden; de kenners klappen even in de handen om uit te drukken: „Jelui hebt 'm nog niet verleerd!”

Men gaat over tot het ligten van Fräulein M's. doopcedel. Niet geheel in haar voordeel.

Er worden changementen op 't orchest gemaakt, en zie, een knappe mijnheer trekt aan den strik van zijn das, en frommelt aan de knoopjes van zijn wit glacé handschoenen, en wisselt een blik met den heer Orchest-meester en - daar

verwerkt hij zijn eenigzins verlegen gelaatsplooi tot een vriendelijk - stuipachtig lagchje, nadert er de zware Fräulein mede, en zegt, of hij die Ehre zal haabe.

„Ha, gewiss!”

Er volgen eenige „gewaadsverplooijingen.”

Wip, wip wip wip, daar wippen die beiden de orchest-trappen op. De heer met de glazé handschoenen maakt een kleine buiging voor de Fräulein, en de Fräulein maakt eene dito dienaarsschied voor ZEdl. en onmiddelijk daarop een zeer breedvoerige für das geëhrte Publikum.

Het Publikum beantwoordt van zijne zijde met eenig handgeklap.

Daar staat de zwaarwigtige Oper-Sängerinn. Zij neemt een geweldige dosis lucht in; wacht tot dat de Introductie van 't vol orchest is geëindigd, of liever tot dat het orchest-stokje haar toewuift, en - uit den wijdgeopenden mond klinkt een: O! zoo rond als haar vorm; zoo hoog als de westertoren, - zegt het dikkertje, - en, volgens het magere nufje, zoo lang gerekt als de winter. In één woord een prachtige O! waarop een: „die Liebe,” met een beschrijving er van gaat volgen, alles in E. groote ters, en voortkomende uit magnifieke longen - volgens sommigen: een weinig versleten - maar niettemin zóó krachtig, dat zelfs de cornet-à-piston werk heeft om baas te blijven.

„Grunz NELLY wat ziet die man bleek!” fluistert het magere meisje.

„Fräulein M. zal hem betooverd hebben.” verzekert de andere.

Een levendig applaudissemēt maakt het weêrwoord van

NELLYS vriendin onverstaanbaar, er zijn er zelfs die het Bravo! aanheffen, één is er evenwel die zijn neus snuit, hard, onwillevend hard! Die één, is de man die zoo bleek ziet, die driemaal in ééne seconde van houding verandert, en in dezen oogenblik is opgestaan, dewijl een heer die van 't orkest is gekomen, zachtkens eenige woorden tot hem rigt.

Indien wij ons niet bedriegen, dan lezen wij op het ge-
laat van den man dat hij eensklaps al die „ellendige zwak-
heid” wil beheerschen.

SAMUËL STOPPEL treedt met den heer naar voren. Voor de
kleine zevenjarige blijven ze staan. SAMUËL buigt zich voor-
over en zegt met vaste stem: „'t Was mooi niet waar liefje?
nu is 't onze beurt; je bent heel wel, is 't niet? 't is nie-
mendal, hoor je; volstrekt niet bang wezen; zie je, je moet
maar denken dat we zamen naar de tuipkamer gaan.”

„Hemel! moet zij nu!?” klinkt het bevend van BARTJES
lippen.

Een toornige blik`is SAMUËLS antwoord. „Wacht, liefje,”
herneemt hij kalm, ofschoon zijn stem toch wat trilt, „doe
de handschoentjes vast uit. Je bent mijn lieve kind, hoor; -
denk aan de dubbele noten; o je doet ze zoo goed. 't Is
tijd lieve, - die mijnheer zal je bij me brengen, ik moet
vooruit om nog even je viool te stemmen. Dag, dag!” en hij
zoent haar op 't voorhoofd. „Alles wel niet waar lieve . . . ?”

't Bleeke kind zegt: „Ja, beste Paatje.” - Zij heeft een
heele tijd niet geweten wáár ze was.

In de zaal heerscht eenige gisting. Sommige dames wip-
pen even van hare zitplaatsen op. „N u die kleine” fluistert

het hier - „EMMA STOPPEL!” daar; „Och Heere!” iets verder. „We krijgen kinderwerk; daarbij een meisje viool!” zegt een oude muzijk-rot. „Ik weet niet hoe de directie zoo dwaas komt om het publiek op een geheel onbekend dillettantje te onthalen,” bromt zijn buurman. „Daar is ze, daar is ze!” suist het zacht hier en ginder.

Ja, zie maar: aan de hand van den heer met witte glacés, heeft de kleine EMMA STOPPEL het orchest beklommen; daar staat ze bleek, doodsbleek; . . . maar lief; verlegen, maar lief. De muzijklessenaar is te hoog; zij wordt lager geschroefd.

„Die man is haar vader!” verzekert NELLY, „zie, hij stemt haar viool; och, wat aardig viooltje!”

Een paar heeren reiken kleine EMMA de hand: zij verwijderen zich. Zie - daar geeft de bleeke man aan het bleeke kind heur kleine instrument; hij drukt haar een zoen op het handje - hoor! dat handje mag niet beven, en terwijl hij zich met een kleine buiging voor het publiek naar de piano wendt, klinkt er ook nú handgeklap in de zaal, en EMMA wordt zoo ijselijk verlegen, en ziet naar heur vader.

Er is iets gebiedends in den knik die SAMUËL der kleine toewerpt. Het handgeklap zwijgt; - krachtige piano-accorden worden er vernomen; allengskens klinken zij zachter zachter en een klagend Andante door die kleine aan haar viooltje ontlokt, beeft er door de zaal.

„Vaster! Vaster!!!” zucht de vader.

De pijnlijke zucht ontgaat het gehoor der obligaatsgeefster niet. EMMA vaster! weêrklinkt het in hare borst, en hoor - hoor dan - wat hemelsche toonen! - Zie, die kleine vingers zij zweven over de snaren. Die strijkstok wordt met een

tact bewogen den maëstro waardig. Zie - neen hoor! hoor!! Oude muzijk-rot hoor!... Hemel! is dat kinderspel?"

„Ferm! ferm! een - twee - drie - vier; dubbele noten! vast!” fluistert SAMUËL slechts voor zijn EMMA verstaanbaar. Één - twee - drie - vier.....”

Zacht handgeklap dat eensklaps weêr verstomt, toovert dien bleeken man een bos op de kaken. „Engel!” zucht hij. „Een - twee - drie - vier...” en de dubbele toonen vloeijen. Heerlijk! hemels! - Neen zij heeft niet; de toonen klimmen, de toonen dalen. - Zoo'n kind!! maar hoor, hoor dan; die flageoletten; 't is getooverd! - Op nieuw verheft zich eenig handgeklap dat echter even spoedig gestaakt wordt.

Stil - stil! hoor dan, hoor! 't is de Finale die ruischt.

Diepe, diepe stilte in de zaal, alleen die toonen; niets dan die toonen... Maar - 't is geëindigd. Die bleeke, kleine engel laat haar speeltuig langs haar kleedje naar beneden glijden; de vader rijst ijlings van zijne zitplaats op, snelt naar zijn dochttertje heen, en - een oorverdoovend applaussement barst eensklaps los.

„Bravo! Bravo!” klinkt het nabij en van verre; dat handgeklap neemt geen einde. „Bravo! Bravooooo!” juicht het op nieuw, en zie - de vader drukt zijn kind met vervoering in de armen. „Liefje, dank! overheerlijk!” vleit hij haar toe... „Niet zoo kinderachtig, foei! weg met die tranen; - knik maar met uw hoofdje.”

Hemel, welk een enthousiasme! de wanden dreunen van het aanhoudend geweld. SAMUËL met zijn dochttertje aan de hand, buigt, en buigt weder. - „O, eeuwige zaligheid der kunst!” - en weder buigt hij.

„Maar zie! die kleine.“ „Lieve eenvoud!“ „Ach, wat schreit ze.“ Zooveel lof heeft ze niet verwacht.“ Die stemmen vermengen zich met het aanhoudend gejuich, dat, somwijlen verflaauwt, doch telkens weêr opvlamt. „Bis! Bis!“ klinken er kreeten, en - „Bis! Bis!“ weergalmt het met snelheid. - Neen, neen, ze kan niet; zie ze beeft; zie ze snikt. - Die lieve kleine. Water! - hier! maar heur tandjes klapperen. - SAMUËL buigt al weder voor het opgetogen, deelnemend publiek. - Loopen kan ze niet; half dragend voert de vader zijn Engel naar heur zitplaats terug; doch - geen vijf seconden later, zie - daar draagt hij de kleine ter zijdeure uit; een burger juffertje volgt die beiden; eenige heeren volgen met haar. En - met donderend geweld herhaalt zich nog weder het gejuich in de zaal, en klinkt het gedurig.

EMMA STOPPEL!! EMMA!! De vader!!

Zie, de zijdeur gaat weder open. - Nogmaals vertoont zich de bleeke man met zijn doodsbleek dochtertje in de armen, aan het opgetogen publiek.

„Dank, dank!“ stamelt de man; tranen vloeijen er langs zijn kaken.

„Bravo! Bravo o o o o!“ en - het gejuich neemt een einde. Gelukkige Vader! - Arme SAMUËL!!

NEGENDE HOOFDSTUK.

Arme SAMUËL!

Wie is het die hem dat woord gedurig in de ooren fluistert?

Gij liegt het, onzichtbare! die daar telkens dat zelfde herhaalt.

Grimmig nachtspook, verwijder u! SAMUËL is gelukkig! Hij is overstelpt van geluk! Daar liggen ze immers die fraaije bloemen op den stoel voor EMMA's legerstede. Nog alvorens het concert kon geëindigd wezen, heeft men die aan zijne woning bezorgd, en - zie dan dat bij-schrift:

„Leve de kleine virtuose EMMA STOPPEL! Leve haar vader!”

Zeer laat in den avond is der dienstbode nog bovendien een doos overhandigd, waarin zich, behalve een kransje van zeer fraaije, ofschoon gemaakte witte rozenknopjes, nog een kistje met fijne, wel echte Eau-de-Cologne benevens een flacon met prachtigen stop bevond.

SAMUËL STOPPEL heeft het kransje op het hoofdje der kleine gelegd, die - nu slaapt.

Ja, zij slaapt weder op haar leger in de alcove. Heeft de vader geen waarheid gesproken, toen hij - nu juist een etmaal geleden - profeteerde: Wanneer gij hier weder zult liggen, kleine engel, dan ha! - dan liggen de lauwers er naast. Ook lauwers voor uw vader!?

Het is onmogelijk om de reeks van SAMUËLS gedachten te volgen. De meest verschillende denkbeelden verdringen elkander of worden, ter naauwernood geboren, al aanstonds vermoord. Toch luisteren wij een oogenblik naar die stem zijner ziel, en gedenken er bij: wélk een dag het geweest is.

„Lauweren! STOPPELS naam vereeuwigd in de gedenkrollen der heilige kunst! Vereeuwigd! Kind, kind! door u! De vrouw die ik huwde, alleen om mij kinderen te schenken en onafhankelijk van de wereld te maken, ook haar komt een lauwer toe. Wij zullen die leggen op haar graf. - Da soll immer studirt werden. - Welk een geestdrift in die zaal; welk een gloed in die anders zoo koude Nederlandsche harten!.. En zij beefde niet!

„O, wanneer zij gebeefd had! Hemelsch kind! Nog pas zeven jaren! Dank het uw vader; hij schonk u dat talent! Gij hebt hem tot koning verheven! Gij hem tot koning hij u tot vorstin. Wij beiden zijn één; waar men EMMA zal noemen, noemt men haar vader! Die flauwte was een gevolg der ontvangene eere. Een zenuwtoeval? neen! Immers zij slaapt? Ja, hoor haar ademhaling; wat snel - luister: sneller dan de mijne; toch, zoo héél veel verschil niet. Lief kopje met dat kransje! Moeder! als gij zóó

uw klein-dochter zaagt, moeder, wat zoudt gij trotsch op haar wezen, ook trotsch op uw zoon; hij bewaarde uw talent en schonk het aan uw kleindochter....

„Ik dank u, moeder, voor die gave.... u? Maar God....?

„Ja God! - ik heb van Hem geleerd toen ik een kind was. Men leerde mij dat Hij de Liefde is. Grove logentaal! De scheppende kracht was tyrannij; maar nu.... moeder! zou Hij liefde wezen? Die bloemen; die zegepraal der heilige kunst!... Moeder! - ik spreek tot u.... Hoe, leeft ge dan? Ja - waar...? Zou alles wáár zijn? - Mijn hoofd wat gloeit het. Bravo! Bis! - Moeder! God! - God ik dank U!

Gij behoeft niet zoo voorzigtig binnen te treden, gij, liefderijke en altijd waakzame verzorgster der kleine EMMA. SAMUËL zal niet zoo spoedig ontwaken. Een diepe slaap heeft hem in zijn armstoel overweldigd. Nooit heeft hij toegestaan dat EMMA uw slaapvertrek zou deelen; dat heeft u menigen nacht van onrust verwekt; dezen nacht hebt gij wel 't meest er onder geleden. BARTJE-nicht SAMUËL heeft u van het leger der kleine verjaagd, dewijl zij sliep; rustig sliep.

De triumph is behaald; het doel is bereikt, en hij vreest niet langer; - wat heeft hij zich dikwerf gekweld met voor EMMA te vreezen; geen voortteekens meer! geen ijdele zorgen! de uitkomst is schoon.

Daar staat de goede, de trouwe maagd bij het leger van haar pleegkind; zooveel ze kan, zal ze haar moeders gelofte vervullen; zij zal waken.

Oom SAMUËL heeft niet willen gelooven dat het zenuw-

toeval der kleine EMMA, waarvan zich alrede op den terugrid de verschijnselen geopenbaard hebben, iets meer dan het natuurlijk gevolg der warmte in die zaal, of der opgetogenheid van het publiek geweest is.

„Zij heeft immers reeds meer zulk een flauwte gehad,” heeft SAMUËL gezegd. „Ik heb mij er dikwijls over bekommerd, maar, alles is immers zoo heerlijk afgeloopen. Morgen is zij weêr beter, en dan - dan mag mijn liefje wat rust hebben.” Wat rust, ja, één flinke les en twee uren studie per dag, dát zal voldoende zijn; tegen 't voorjaar, naar Parijs - naar 't Conservatoire, neen.... 's vaders leiding blijkt voldoende te wezen. Groot door het genie! Leve de kleine virtuose! Leve haar vader!”

Met onrustigen blik beschouwd BARTJE haar pleegkind. EMMA ligt stil, doch haar ademhaling is ontzettend gejaagd. Het meisje betast den wang der kleine - hemel! wat gloed! die handjes - als vuur!

Maar de vader heeft van geen docter willen hooren; een docter op zulk een avond!

SAMUËL slaapt; van verre klinkt de ratel van den nachtwacht; die nachtwacht moet BARTJE helpen; hij zal den geneesheer ontbieden. Met de bede op de lippen, dat God haar het pleegkind zal behoeden; dat de vreeze voor haar toestand overdreven mag zijn; met de bede: „Vader, Geest der liefde, ontferm u over de kleine; ontferm - o ontferm u over den eierzuchtigen man!” met tranen - lang verkropte tranen in haar lieve oogen, spoedt BARTJE zich naar beneden, en ja... de nachtwacht zal aan hare wenschen voldoen.

BARTJE-nicht heeft naast EMMA's leger het overige van de nacht wakende doorgebracht; zij heeft geluisterd.... geluisterd naar de gejaagde ademhaling der kleine; naar de onzamenhangende woorden, die - somwijlen aan EMMA's brandende lipjes ontvloten - haar hevig deden ontstellen. BARTJE heeft geluisterd, geluisterd naar de diepe, óók somwijlen onrustige ademhaling van dien vader, daar ginder in zijn leuningstoel; zij heeft geluisterd, of ze niets hoorde op de straat, of zij geen huisschel vernam...? neen, dat laatste niet. De komst van den geneesheer is vruchteloos door het meisje verbeid geworden, en toch - dien nachtwacht heeft zij een drinkgeld gegeven. Maar, niet slechts heeft BARTJE gewaakt en geluisterd, ze heeft ook haar lieve nichtje het hoofdje verfrischt; heur lippen bevochtigd; van het ontvangen reukwerk op het dekkleed gesprenkeld; ijlings heeft zij pappen van zuurdeeg bereid, en die aan de voetjes der kleine gelegd.

De eerste morgenschemering breekt aan. SAMUËL slaapt nog. EMMA ijlt akelig; och, zoo akelig! De docter komt niet, en.....

„Oom SAMUËL! Oom SAMUËL!“ roept BARTJE zachtjes. „Wordt eens wakker, oom SAMUËL! de kleine EMMA....”

EMMA! De vader ontwaakt - wij gelooven uit een vreemden maar toch zoo zaligen droom, - hij wrijft zich de oogen, springt overeinde: „EMMA!” zegt hij haastig. „Wie is er...? wat wilt gij...?”

Ja SAMUËL, uw kind is wel ziek! zie maar, een hevige koorts heeft haar aangegrepen. Gij spreekt, maar zij verstaat u niet; zij geeft geen antwoord. Ei hoor! thans roept

zij zachtkens: „Paatje!.. lieve Paatje!” – En hij: „Mijn kind! mijn Engel! hier ben ik.”

Doch EMMA antwoordt niet weder; wat gij ook poogt, zij herhaalt dat lieve, dat vleijende: Paatje! niet meer.

„Lieve JEZUS!” lispelt de kleine op zoeten toon: „JEZUS zal mij bij Maatje brengen; de menschen roepen zoo hard... mijn kleine roosje is óók in den hemel;” en iets luider: „Ja, als ik niet beef zal ik spelen.... één – twee – drie – vier.”

„Oom SAMUËL, ik bid u wees rustig,” spreekt BARTJE; „vermoei haar niet, 't zal beter worden, wanneer de koorts voorbij is. Ga nu zitten; of neen, ga zelf en haal een docter; ik zond er reeds henen, doch, hij is niet gekomen.”

„Ja, zij zal beter worden!” roept de vader. „Zie maar, de morgen is helder, en de lucht onbewolkt; die zachte lichtstraal, door de openstaande alcoofdeur naar binnen vallend, beschijnt juist het hoofdje der lieve; ziet ge – ja, zij zal beter worden. Zij moet schitteren als eene zon; ik heb het gedroomd; waak BARTJE, waak! ik ijl naar den docter.”

„Goddank! Goddank!” juicht het in BARTJES boezem: „Gevaar is er niet!” De geneesheer heeft dat verzekerd. Goddank, die lieve zal behouden worden! Geen vreeze! SAMUËL heeft regt gehad toen hij haar herstelling voorspelde!” doch, terwijl die trouwe verpleegster der kleine zoo juicht, rijst meteen haar bede ten Hoogen: „Och, of dit krankbed hem leerde: zijn kind meer te sparen, en zijn eerzucht te be-teugelen!”

En de dag spoedt voorbij, en de zon daalt glansvol ter kimme.

Er is een dringende bede gekomen, dat EMMA STOPPEL zich met haar vader nogmaals in 't publiek zal doen hoo-ren; er kwamen ook bezoekers en - nóg meer bloemen; levende bloemen!

De nacht gaat voorbij. 't Wordt weêr morgen; een schoone morgen.

„Voor al niet erger,” zegt de geneesheer.

De zonne daalt; de zonne rijst - nog eens - alweder - ten derde - ten zesde - ten negende male... Ja, het leven zal in dien kamp de zege behalen.

SAMUËL heeft de bloemen, nu reeds negen dagen oud, nog heerlijk frisch gehouden; de steeltjens afgeknipt, gedurig versch water gegeven. De bouquet geurt nog heerlijk; zij mag niet verflensen.

De arts heeft verzekert dat de crisis voorbij, en alles zeer wel is.

„Ik beloof het u BARTJE, ik zal meê ter kerke gaan en God danken, danken voor EMMA's herstel,” fluistert de vader, en voegt er bij: „Den vierden Vrijdag van Januarij dan speelt mijn liefje nogmaals, voor een onbegrensd groot publiek - dan naar Parijs... en gij BARTJE, gaat mede.”

Kleine EMMA is wel dof en mat, maar toch houdt zij haar oogjes op het muzikblad dat de vader haar voorhoudt gevestigd. „Dit - maar eerst heel weêr beter,” spreekt hij zachtken, „den vierden Vrijdag in Januarij.”

't Meisje fluistert: „goed lieve Paatje,” en sluit hare oogjes.

De avond daalt nogmaals. 't Blijft heerlijk November weder.

De nacht is stil. 't Is ook stil binnen 't ledikantje der alcove. Heel stil.

BARTJE ligt voor EMMA's bedje geknield.

Hemel! wat beeft die trouwe verzorgster. Hoor zij snikt... luide, luider! zij wil opstaan - zij kan niet:

„SAMUËL, SAMUËL!!” krijgt ze dof en.... daar nadert de vader.

O! vraag ons niet meer; - eisch geen hartverscheurend tooneel.... de pen trilt in onze hand. EMMA is dood. Dood!! het speeltuig ligt verbrijzeld. De engel is verlost.

Ontzinde vader!

Arme, arme, SAMUËL!

TIENDE HOOFDSTUK.

Eilieve, rust hier een wijle; plaats u op deze, door de natuur gevormde heide-bank, en zie . . . en geniet.

O 't is hier heerlijk!

Terwijl het avondkoeltje met zoete lentegeuren den dampkring doorademt, en het teeder groene loover van beuken en berken zachtkens doet trillen, tuurt het oog naar alle zijden en - ja, 't is hier heerlijk!

Breede, nú nog zeegroene korenvelden, door het rosse akkermaalshout ter linkerzijde bezoomd, spreiden zich uit voor onzen voet; boven dat hakhout verheft zich - ofschoon op grooten afstand - een schilderachtige toren; wij hebben hem méér gezien: 't is de groote kerktoeren van het stee-deke A.

Meer ter regterzijde - ziet gij 't wel - daar ligt een boerenhoeve; 't is de Bree-kamp. - Haar ruitjes weërkaatsen het licht der ondergaande zonne, en, terwijl zij zich met

haar hooibergen en lage appelboomen tegen de donkere beukenlaan afteekent, - welke laatste den landweg overschaduwde, en verder en verder naar de ons bekende Hartensprong voert - ziet gij uit den breeden schouw der hoeve een aardig rookzuiltjen naar boven stijgen, en hoort gij.... de eibers op het daknest elkander den avondgroet brengen.

Dat kleppen is wel aardig!

Wij hooren nog meer:

In het breede woud dat achter ons ligt, en waarvan de uiterste takken zich boven onze hoofden ten bladerdak welven, daar hoort ge van verre....: koe-koek - en, - dieper in 't woud wordt die stemme herhaald en luidt het, doch zachter als voren: koe-koek!

Of er ruw weder zal komen?

Geen zorge! Immers deze avond is schoon. Welnu, geniet dan!

Er zijn er meer die genieten, want weet ge, 't is rustdag: hoor slechts dat zachte klokgebrom; het noodigt de vroomen om op te gaan naar het huis des Heeren! om er te bidden en te danken, en te prijzen Gods heiligen naam.

Voor ditmaal verkiezen wij het oneindige Godshuis, boven het steenen heiligdom; 't is er, - vooral in het schoone getijde - des avonds zoo kil; we kunnen hier op de heidebank ook bidden, ook danken. In 't heiligdom der natuur spreekt Gods stemme wel luid; ja somtijds verrassend!

Uit de rigting van gindsche hoeve, naderen twee personen; wij zien ze slechts ten halve, want, ze volgen den zandweg die, voor ons onzichtbaar, door de graanvelden slingert. Wij verhalen u aanstonds wie het zijn.

De man ter regterzijde heeft nog slechts acht dagen geleden de beide pronkkamers der hoeve, welke hem door den eigenaar, tegen een vrij aanzienlijk maandgeld, zijn afgestaan, betrokken.

„Hij is zoo'n beetje dweepzuchtig,” heeft de vrouw gezegd die de kamers voor den man heeft gezien en besproken, „hij heeft z'n vrouw en zijn kinders verloren, of eigenlijk - één heeft hij er nog, maar, dat is doofstom en bij ons in den kost. Zijn naam is SAMUËL STOPPEL en hij komt van Amsterdam; vroeger had hij kamers bij ons.

„Wat de jufvrouw betreft die meêkomt,” heeft de vrouw verzekerd: „dat is mijn eigen dochter, mijn oudste, die zal hem helpen verhuizen; wat die betreft, zij zal zich voor den korten tijd dat ze meêkomt, wel met een achterafje behelpen; want weet je, ze kan langer niet bij hem blijven; 't is al wél genoeg, en zie je, 't geeft geen verhouding; vroeger toen zijn dochtertje nog leefde, toen - toen was 't wat anders, heel wat anders, toen was 't gelofte!”

De woorden door die vrouw gesproken worden beter door ons verstaan, dan ze door den boer, die de kamers verhuurde, begrepen werden. 't Kwam er ook minder op aan, hij verhuurde zijn kamers met 1° Mei.

Nu ziet gij 't ook, lezer, dat zij die naast SAMUËL STOPPEL naar voren treedt, BARTJE MEIBLOEM is.

BARTJE heeft oom SAMUËL op streek geholpen en ze deed het met liefde. Ja, ofschoon ze ook blijde is dat zij binnen een paar dagen naar heur ouderlijke woning zal wederkeeren, dewijl niets dan somberheid haar in 't bijzijn van dien man blijft omringen, zoo spreekt er nu toch luide een

stem in haar boezem: „Och arme, wat zal hij verlaten, wat zal hij nog dieper ellendig zijn.”

En BARTJE wil moeder smeecken dat ze nog, al is 't maar ééne week langer, bij oom SAMUËL mag blijven; hij is zoo goed jegens haar, welligt zal ze hem te midden der schoone natuur 't hoofd nog leeren opheffen. Ach, SAMUËL is zoo diep ongelukkig!

Ze naderen langzaam; verdwijnen achter 't akkermaals-hout; komen straks aan deze zijde weder te voorschijn, en, nadat ze ons voorbij zijn getreden, volgen wij hen.

Wat is SAMUËL STOPFEL grijs geworden en wat gaat hij gebogen.

„Deze weg oom SAMUËL,” zegt BARTJE, en zij wijst op een pad ter regterzijde.

„Liever dezen weg!” is STOPPELS antwoord, en hij wijst links.

„Gij zoudt mij veel genoeg doen indien we het Lieze-pad namen?” verzoekt het meisje.

„We zullen daar menschen ontmoeten,” antwoordt SAMUËL haar aanziende: „wilt gij het? kom dan.”

SAMUËL slaat met BARTJE het pad in 't welk naar den landweg voert.

„'t Is een mooie avond, oom SAMUËL!”

„Koud, somber,” is het antwoord.

„Zie, ginds tusschen die boomstammen door, hoe heerlijk de dalende zon de heide verlicht,” zegt BARTJE weder.

„Ik zie niets, - niets dan bedrog en logen, en - dood;” spreekt SAMUËL dof.

„Maar God is toch zoo goed,” herneemt BARTJE, „gij

gelooft het niet omdat Hij u veel heeft ontnomen, omdat....”

SAMUËL staat stil en zegt eenigzins gebiedend, ofschoon zacht en op droeven toon:

„Mij ontnomen! zwijg er van, alles, alles! zelfs mijn kind! zelfs het geloof aan de kunst mijner moeder!” Hij drukt de hand op zijn borst: „O dat ik schreijen kon, schreijen, ik ellendige!”

„Ja oom SAMUËL ik wilde dat gij schreijen kondt;” zucht het meisje, „misschien zoudt gij leeren berusten met-een....!”

SAMUËL geeft geen antwoord. BARTJE spreekt nog gedurig dewijl ze dien man zoo gaarne zou leeren, op den Eeuwige te vertrouwen.

SAMUËL blijft zwijgen; hij hoort haar niet.

Vernietiging! dat woord weêrklinkt slechts in zijne borst. Verg hem niet dat hij rekenschap geve van den oorsprong zijner ellende.

Moeten wij het voor den ongelukkige doen; luister slechts even:

De herinnering aan een lied vol zoetheid, uit den mond eener vroeg ontslapene moeder, heeft het knaapje de magt der toonen als in een auréole voor de oogen getooverd. Het verlangen naar die heilige kunst is tot vurige liefde ontgloeid. Maar - liefde was het, en - hartstogt is het geworden; helaas!

En ook BARTJE gaat nu zwijgend voort. Zij gevoelt méér, dan ze in woorden zou kunnen brengen, en ze weet méér dan ze aan SAMUËL heeft durven openbaren. Ja, BARTJE heeft

met voordagt dezen weg gekozen. Ginds in dat laantje, in de onmiddellijke nabijheid der beide Hartensprongen - waar ook nu weder een groot deel der A.sche bevolking is vereenigd - in dat laantje toeven drie personen op de komst van SAMUËL met zijn geleidster.

Daar in dat laantje moet de vader een kind hervinden. Wie weet of het wederzien van den lieven maar ongelukkigen knaap, wiens bestaan den eierzuchtigen vader een ergernis geweest is, thans niet ten goede op zijn gemoed zal werken. Ja, al heeft de vader ook volstandig geweigerd om zijn zoontje weder te zien: GOVERT MEIBLOEM heeft geoordeeld dat het pligt was, om SAMUËL, - nu hij zich met der woon in deze streken heeft gevestigd - den jongen te vertoonen. „Onbekend maakt onbemind,” heeft hij gemeend, en moeder TRUITJE heeft er bijgevoegd: „’t Zou den hemel geklaagd zijn indien hij met den lieven FELIX niet tevrede werd; maar, dit zeg ik: graag of niet, en - als hij niet fel op zijn ongelukkigen jongen is: regts om keerd, weetje; kleine EMMA heeft ie dood-gemuzeikt; één onvertoogen woord tot den deze - marsch! en hij houdt hem niet.”

„Wij zullen teruggaan; ik zie menschen!” zegt SAMUËL terwijl hij stil houdt.

„’t Is vader met moeder, - oom SAMUËL,” spreekt BARTJE „zij zullen met den zondag hier heen zijn gewandeld en willen misschien”

„Ik ga naar de Bree-kamp terug,” is SAMUËLS besluit, en hij keert zich om, en wil zich verwijderen.

„En zou ik niet even mijn goede ouders mogen spreken,”

zegt BARTJE, „en hun vragen meteen, of ik nog eenige dagen bij u blijven mag? Wacht hier een oogenblik, oom SAMUËL, ik ben zoo aanstonds terug!”

Daar snelt ze haar ouders te gemoet. SAMUËL is op de plaats - met den rug naar „die menschen” gekeerd - blijven staan, en plukt in verstrooijing de teedere blaadjes af, die nog zoo kort geleden aan hun bolsters ontsnaptten.

Hij staat daar, en terwijl hij hoe langer zoo meer in zwaarmoedig gepeins verzonken, het struikgewas van zijn sieraad berooft, bemerkt hij ter naauwernood dat BARTJE-nicht aan zijne zijde is wedergekeerd.

Eenigzins verrast ziet hij naar het meisje om, en ontwaart terzelfder tijd, dat zij een bloozend knaapje van omstreeks acht à negen jaren aan de hand houdt.

BARTJES hart klopt schier hoorbaar; van dezen oogenblik verwacht zij met Gods zegen, voor den ongelukkigen man een schok ten goede:

„Oom SAMUËL, FELIX verlangde zijn vader te zien,” zegt zij met een stem die van haar aandoening getuigt, en, voert den schuwen knaap nabij den man „die zoo somber en zwart ziet.”

Maar ach, het is alsof een nijdig spooksel den vader aan vreeselijk zieleleed herinnert; met zijn donkere oogen strak op het knaapje gevestigd, spreekt hij na oogenblikken van pijnlijke stilte:

„En is dit FELIX...?” - SAMUËL schudt met het hoofd: „Gij hadt het niet moeten doen, BARTJE... Hem te zien... o EMMA!...” en de vader drukt de hand voor zijn oogen: „Ellende, niets dan ellende!”

FELIX - het evenbeeld zijner moeder - dringt zich vaster aan BARTJES zijde; 't meisje zelve ziet verlegen in 't ronde. „Och geef hem uw hand?” smeekt zij ten laatste met vleijende stem: „'t is immers uw kind.... SAMUËL, uw arme jongen!”

En nogmaals beschouwt SAMUËL zijn zoontje, en slaat den blik op BARTJES aanminnige wezen, waarop een diepe teleurstelling geprint staat.

Zie, hij schijnt als uit een droom te ontwaken; een vriendelijker plooi teekent zich op zijn gelaat; ja, dat is immers zijn kind, zijn eigen.... dat kind - waarom dat kind ook verstooten...? - Daar steekt hij den blonden jongen zijn hand toe en het klinkt uit zijn mond:

„Gij hebt het altijd goed gehad, nietwaar FELIX? Zijt gij bang? ik ben uw vader; nu wat zegt gij, wilt gij bij vader blijven....?”

Schuw en angstig dringt de knaap het meisje nog sterker ter zijde, en SAMUËL! ontzinde die hij is... hij vraagt dien knaap, hij wil zijn antwoord en, vergat een wijle wáárom hij dat jongske verstiet. Het zalige droombeeld: de kunst der moeder moet mij gelukkig maken, dat droombeeld heeft hem begoocheld; maar nu - nu weet hij het weêr: - dat kind, het hoort niet, dat kind, het spreekt niet; stom - stom en doof!

Doch hoor, wat ruischt er door 't gebladert. Vanwaar die toonen; die harpácoorden; die klanken - die zalige klanken uit een ver - ja ver, doch hemelsch weleer...?

Zie, SAMUËL wendt het hoofd naar de zijde waaruit die toonen hem in de ooren trillen; een doodelijk wit heeft er zich over zijn gelaat verspreid. Hij staat daar roerloos, met den mond ten halve geopend; hij luistert, luistert en . . .

Aan de groote Hartensprong, op ongeveer vijftien schreden afstands van een deel der A.sche beau-monde, staat „blinde SAARTJE.”

De man die zich aan haar regterzijde bevindt, en dien zij vader noemt, bespeelt een viool, en maakt met de beide harpspeelsters, waarvan de een SAARTJES moeder en de ander haar oudere zuster is, de Introductie voor het lied dat blinde SAARTJE zoo aanstonds zal zingen.

Zulk een muzijkgezelschap hadden we niet aan de Hartensprong verwacht.

Lieve lezer, aan gene zijde van de stad is nóg een buitensocieteit opgericht !

Maar waarlijk, dat gezelschap, slechts onder den naam van „blinde SAARTJE” bekend, - is toch zoo min niet. Het arme kind, omstreeks achttien jaren oud, heeft een lieve, buigzame en gevoelvolle stem.

Hoor maar - viool en harpen begeleiden het lied, en blinde SAARTJE zingt - zingt met gevoel:

Bloempjen der dalen;
Beekje in het woud;
Akkers vol garven;
Zonne van goud;
Knaapje aan den boezem;
Dochterken teêr:
't Al is een gave,
Lof zij den Heer!

Alles is gave:
Lachjen bij vreê;
Traantjen bij smarte;
Zuchtjen bij weê;
Woedende orkanen;
Dondergeknal:
Gaven der liefde,
Gave is het al!

Alles is gave:
Lauwer en rang;
Kleurengetoover;
Harpton en zang!
Blinke 't in verwen,
Juiche de toon:
Gever der Gaven,
U blijv' de Kroon!

Langzaam en innig.

Muzijk van J. J. H. VERHULST.

p

Zang.

Bloempjen der da-len; Beekje' in het woud;

Piano-Forte.

p

Akkers vol gar-ven; Zonne van goud;

Knaapje aan den boe-zem; Dochterken teêr:

't Al is een gave, Lof zij den Heer! Lof

ped.

rit. *a Tempo*

— zij den Heer! Al-les is ga - ve:

p *tempo*

Lach - jen bij vreê; Traantjen bij smar - te;

Zucht - jen bij weê; Woe - dende or - kanen;

The first system of the musical score. The vocal line (treble clef) begins with a half note G4, followed by quarter notes A4 and B4, then a half note C5. The piano accompaniment (grand staff) features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes in the right hand and a steady bass line in the left hand. The key signature is one sharp (F#).

Don - derge - knal: Gaven der liefde,

The second system of the musical score. The vocal line continues with a half note D5, followed by quarter notes E5 and F#5, then a half note G5. The piano accompaniment maintains its rhythmic pattern, with some chords in the right hand. The key signature remains one sharp.

Gave is het al! Ga - ve is het al!

rit.

p

The third system of the musical score. The vocal line concludes the phrase with a half note G5, followed by quarter notes F#5 and E5, then a half note D5. The piano accompaniment features a final chord in the right hand. The key signature remains one sharp. The tempo marking *rit.* (ritardando) appears above the vocal line, and the dynamic marking *p* (piano) appears below the piano line.

Iets sneller en met verheffing.

Al - les is ga - ve: Lau - wer en rang;

The first system of the musical score. It consists of a vocal line on a single treble staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass). The key signature has one sharp (F#). The vocal line has a melodic line with some grace notes and a bass line. The piano accompaniment features a rhythmic pattern in the right hand and a more static bass line in the left hand.

Kleu - ren - ge - too - ver; Harptoon en zang!

The second system of the musical score. It continues the vocal line and piano accompaniment. The piano accompaniment in the right hand has a more active, flowing pattern. The left hand has a few chords and a moving bass line. A piano (p) dynamic marking is present at the beginning of the system.

Blin - ke't in ver - wen, Jui - che de toon:

The third system of the musical score. It concludes the vocal line and piano accompaniment. The piano accompaniment in the right hand continues its flowing pattern. The left hand has a few chords and a moving bass line. A piano (p) dynamic marking is present at the beginning of the system.

Gever der Gaven, U blijv' de Kroon! *f* U

blijv' de Kroon! *p*

De blinde heeft haar lievelingslied geëindigd.

Eenig geklop tegen de houten tafeltjes moet haar zeggen,
dat men heur zang met genoegen heeft aangehoord.

Het lied verstaan en gevoeld.....?

Dat weten wij niet.

Maar ginder, achter het hout verscholen, daar staat SAMUËL nog. Hij luistert en blijft er luisteren al hoort hij geen toonen, al hoort hij die stemme niet meer. Bevend en trillend snakt hij naar adem; met de beide handen bedekt hij zijn - nú gloeiend gelaat, en, uitbarstend in een droevig geweën, snikt hij naauw hoorbaar:

„Moeder! Moeder! dat... dát was uw lied!”

BESLUIT.

Ziet gij daar bezijden den graauwen muur van 't kleine dorps-kerkje die blaauwe zerk wel, mijn lezer?

De vroege najaars-ochtendzon verlicht haar met bleeken en schuinschen straal; de afgevallen popelblâren, door het windje bewogen, fladderen er over henen, en de zilveren najaarsdraden hechten haar vast aan het nederige kerkgebouw.

Van gene zijde zijn twee personen den aangeduiden zerksteen genaderd.

't Is een jeugdig echtpaar; voor weinige dagen heeft de huwelijksband hen vereenigd, en nu - alvorens die vrouwe haar dierbaren echtvriend kan volgen, om, verre van deze oorden, 'slebens lief en 'slebens leed met hem te deelen, nu wil zij nog een oogenblik toeven bij die zerk.

Ja, een wijle wil zij toeven bij dat graf, bij het graf, waarin het stoffelijk deel van een arme werd nedergelegd,

van een arme, die, alles wat hij van deze aarde neen, van zich zelven verwachtte, had verloren, doch, met het lied zijner vrome, hem te vroeg ontvallen moeder, ook de vrede zijner ziele hervonden heeft.

Dáár onder die zerk, daar rust het stoffelijk overschot van SAMUËL STOPPEL.

De ongelukkige knaap, aan wien de vader zijn verdere levensjaren geheel heeft willen wijden; de jongen die reeds vroegtijdig de meeste blijken gaf van zijn gevoel voor het schoone; die geen grooter genoeg kende dan in Gods heerlijke schepping, aan 's vaders zijde rond te dwalen, en, naast hem neêrgezeten, met bewonderenswaardige vlugheid het landschap dat zijn oog bekoorde in het schetsboek wist af te beelden; de knaap die grootmoeders lied, gedurig voor zijn vader op de vingers moest spellen, opdat, ook hij, bij het betreden der kunstbane, vooral die beide laatste regels er van nimmer vergeten zou; de arme FELIX is voor den mogelijken strijd der eerezucht bewaard gebleven: een wreedaardig roodvonk greep hem aan, en - twee maanden na zijn sterven, mogt ook de vader uit dit aardsche leven in het betere overgaan.

De jonge vrouw die aan haar EVERTS zijde geen onbekende voor ons is, pinkt een traan weg, en zegt bewogen: „Ach, hij leed zoo veel!” en iets later: „Hij was toch goed voor zijn jongen!”

„En ook met ons en met de uwen heeft hij het wél gemaakt;” spreekt BARTJES echtvriend.

„Ach dat hij nog getuige van ons geluk had mogen zijn!” fluistert de gade: „Die dood! die onverbiddelijke dood!”

De jonge man sluit den arm zijner dierbare vaster aan 't harte.

Weder zwijgen die beiden en staren op het grafgesteente.

Een sterker koeltje vaagt de bladeren weg die er dwarslen over de zerk, en zie - zie het grafschrift dat SAMUËL STOPPEL gewild heeft, dat men zou griffelen op zijn lijkgesteente; zie die laatste regels van het dierbare lied daar glinsteren in de stralen van een doorbrekend zonnelicht:

GEVER DER GAVEN

U BLIJV' DE KROON!

Nog één blik op die zerk, en - terwijl de jonge echtelieden den doodenakker gaan verlaten om in het leven weder te keeren, fluistert de vrouwe, met heur zachtblauwe oogen ten hemel:

„Niet onder den steen, maar dáár - dáár leeft hij, zoo wij vertrouwen in een reinere wereld!” en het windje suist in de toppen der bladerlooze popels:

„Zie, zijn geest streeft vooruit langs de bane des lichts, en in 't rond klinkt zijn stem: Alle lof zij den Heer!”